ทยฺยรฏฺฐสฺส
เตปิฏกำ

๒๕๔๙ พุทฺธวสฺเส

อภิธมฺมปิฏเก
ยมกปาลิ
[ปฐโม ภาโค]
ปาลิวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสฺส ปรมินฺทมหาราชวรสฺส
ปริปุณฺณสฏฺฐิวสฺเส สิริรชฺชมงฺคลมหกมฺมกาเล
ทยฺยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปิตา

๓๘

ที่ระลึกในโอกาสพิธีรายสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

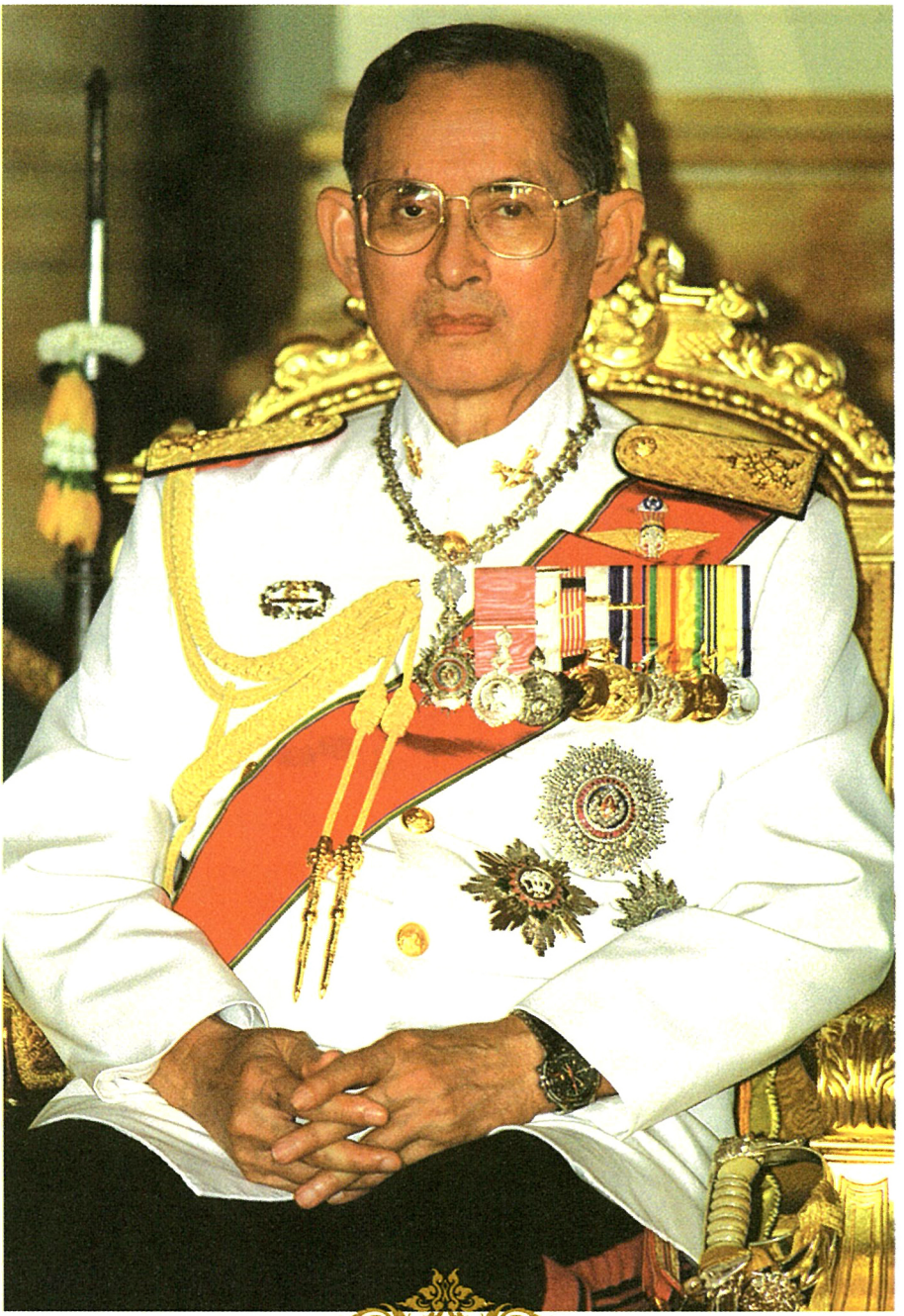

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ *"คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฝูงท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."*

พระบรมสัตยาธิฏฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า *"ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า" พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...*

น้ำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช *"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน*

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?" "จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า **ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้นเป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้"**

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กัน"

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

*"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยก***พระพุทธศาสนา**
ป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี"

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *"ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว...* **ทรงพระราชศรัทธาจะยกรื้อวิสาขบูชามหายัญพิธี** *อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอัตตัตถประโยชน์และปรัตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."*

น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว *"ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม* **พระรัตนตรัยสรณาคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง** *ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรสามัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวัยวุฒิปรีชารอบรู้ราชานุวัตร* **จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา** *แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร..."*

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร *"การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย* **พระนครนี้เป็น**

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น *คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโทมนัสน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโทมนัสก็ชื่อว่าโลภล่วงเกินไป...”*

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช *“ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสดาอื่นนอกจาก***สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่** *อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”*

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนา*เป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า* **พุทธศาสนาเป็นของไทย** เรามาชวนกันนับถือ**พระพุทธศาสนา***เถิด...* **ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ...** *เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่นอยู่ใน***ศาสนาพระพุทธ***ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...”* และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอร่ำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ **หมายพระไตรรัตน์**
และธรรมะคุ้มจิตไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว *“แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ* **พระพุทธศาสนา***ก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล*

*เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้น***พระพุทธศาสนาในมณฑลนี้มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย** *เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วนคดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดีธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น"*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ได้มีพระราชดำรัสตรัสลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า "โดยที่**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา** *ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบุรพการีตามคตินิยมด้วย..."* และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า **"คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ"**

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความบริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลีของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั้น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุฒาจารย์

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า **พระธรรมวินัย** *พระธรรม* ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ *พระวินัย* ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า *"ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา"*

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณาสอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** อันประกอบด้วย *พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก* และ*พระอภิธรรมปิฎก*

พระวินัยปิฎก *หมวดพระวินัย* ว่าด้วยพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญ ๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ *มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวรรค จุลลวรรค* และ*ปริวาร* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก *หมวดพระสูตร* ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนาตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า *นิกาย ๕* คือ *ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย* และ*ขุททกนิกาย* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก *หมวดพระอภิธรรม* ว่าด้วยประมวลพระพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๘๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ *ธัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก* และ*ปัฏฐาน* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัตติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวังคสัตถุศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิปัตติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

> *"พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับภารธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา โยชนา สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน*

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่..."

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วย*ภาษามคธ* หรือ*ภาษาบาลี* อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความฟั่นเฝือเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติผิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภารธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระสังคีติกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า *"ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร"* เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครองประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่างลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกันทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไรจะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อสาธยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาธยายทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมเลือนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษาสิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นรูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎกฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และธัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบุรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารภว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิญราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า *พระไตรปิฎกฉบับทอง* ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับรดน้ำแดง* แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มี*ฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม* เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับล่องชาด*

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฎกำ** : *พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ* พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมดนับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมินัดหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า *พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น* จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภารธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมาธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ **พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฎกำ ๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส** : *พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐* โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม**จึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้งต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กันกลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมิได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภารธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลัดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นปรู๊ฟเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณาจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธาธิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมที่จะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณาจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถ คือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม** ปรารภเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศาสนศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐** สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสธมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วย พระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส) (๒) สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฏฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๘) (๒) อิงฺคลิสเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สีหฬเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนฺทาเทวนาครีปาลิเตปิฏกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดีจงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิโต
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุชุมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดงทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PAḶĪ ALPHABET
IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā ◌ิ = i ◌ี = ī ◌ุ = u ◌ู = ū เ- = e โ- = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฏ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ต = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha ฬ = ḷa ◌ं = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka	กา = kā	กิ = ki	กี = kī	กุ = ku	กู = kū	เก = ke	โก = ko
ข = kha	ขา = khā	ขิ = khi	ขี = khī	ขุ = khu	ขู = khū	เข = khe	โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยฺยรฏฺฐสฺส เตปิฏเก
สงฺเกตวิญฺญาปนำ

อิ.	=	อิงฺคลิสเตปิฏกำ
ฉ.	=	ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกำ
ทยฺ.	=	ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส)
เท.	=	นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกำ
โป.	=	โปราณเตปิฏกำ
มหา.	=	มหาจุฬาเตปิฏกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส)
สี.	=	สีหฬเตปิฏกำ
สฺยา.	=	สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส)

อภิธมฺมปิฏเก
ยมกปาลิยา ปฐมภาเค
มูลยมกปาลิ

มาติกา		องฺเก
	๑. มูลวารอุทฺเทโส	๑
๑.	กุสลปทำ นยจตุกฺกำ	๑
๒.	อกุสลปทำ นยจตุกฺกำ	๒
๓.	อพฺยากตปทำ นยจตุกฺกำ	๔
๔.	นามปทำ นยจตุกฺกำ	๖
	๒-๑๐. เหตุวาราทิอุทฺเทโส	๗
	๑. มูลวารนิทฺเทโส	๘
๑.	กุสลปทำ นยจตุกฺกำ	๘
๒.	อกุสลปทำ นยจตุกฺกำ	๑๐
๓.	อพฺยากตปทำ นยจตุกฺกำ	๑๓
๔.	นามปทำ นยจตุกฺกำ	๑๕
	๒-๑๐. เหตุวาราทินิทฺเทโส	๑๘
	มูลยมกปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา	

ขนฺธยมกปาลิ

มาติกา	องฺเก
๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส	**๒๐**
๑. ปทโสธนวาโร	๒๐
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๒๑
๓. สุทฺธขนฺธวาโร	๒๓
๔. สุทฺธขนฺธมูลจกฺกวาโร	๒๓
๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส	**๒๕**
๑. ปทโสธนวาโร	๒๕
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๒๗
๓. สุทฺธขนฺธวาโร	๓๒
๔. สุทฺธขนฺธมูลจกฺกวาโร	๓๔
๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร	**๔๐**
๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร	๔๐
๒. อตีตวาโร	๔๒
๓. อนาคตวาโร	๔๔
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร	๔๖
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร	๕๐
๖. อตีตานาคตวาโร	๕๔

มาติกา **องฺเก**

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร **๕๘**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๕๘
๒. อตีตวาโร ๖๐
๓. อนาคตวาโร ๖๒
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๖๔
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๖๗
๖. อตีตานาคตวาโร ๗๑

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร **๗๔**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๗๔
๒. อตีตวาโร ๗๗
๓. อนาคตวาโร ๗๙
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๘๓
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๘๓
๖. อตีตานาคตวาโร ๘๖

๓. ปริญฺญาวาโร **๙๐**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๙๐
๒. อตีตวาโร ๙๐
๓. อนาคตวาโร ๙๐
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๙๑
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๙๑
๖. อตีตานาคตวาโร ๙๒

อายตนยมกปาลิ

มาติกา	องฺเก
๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส	**๙๓**
๑. ปทโสธนวาโร	๙๓
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๙๔
๓. สุทฺธายตนวาโร	๙๕
๔. สุทฺธายตนมูลจกฺกวาโร	๙๗
๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส	**๙๘**
๑. ปทโสธนวาโร	๙๘
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๑๐๑
๓. สุทฺธายตนวาโร	๑๐๓
๔. สุทฺธายตนมูลจกฺกวาโร	๑๐๔
๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร	**๑๐๖**
๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร	๑๐๖
๒. อตีตวาโร	๑๑๘
๓. อนาคตวาโร	๑๒๕
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร	๑๓๕
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร	๑๔๖
๖. อตีตานาคตวาโร	๑๖๓

มาติกา **องฺเก**

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร **๑๗๓**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๑๗๓
๒. อตีตวาโร ๑๘๐
๓. อนาคตวาโร ๑๘๐
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๑๘๘
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๑๙๙
๖. อตีตานาคตวาโร ๒๑๓

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร **๒๒๔**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๒๒๔
๒. อตีตวาโร ๒๒๙
๓. อนาคตวาโร ๒๒๙
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๒๔๐
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๒๔๑
๖. อตีตานาคตวาโร ๒๕๓

๓. ปริญฺญาวาโร **๒๕๓**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๒๕๓
๒. อตีตวาโร ๒๕๔
๓. อนาคตวาโร ๒๕๔
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๒๕๔
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๒๕๕
๖. อตีตานาคตวาโร ๒๕๖

อายตนยมกปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา.

ธาตุยมกปาลิ

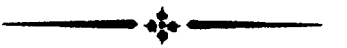

มาติกา **องฺเก**

๑.ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส **๒๕๗**

๑. ปทโสธนวาโร ๒๕๗

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร ๒๕๘

๓. สุทฺธธาตุวาโร ๒๕๙

๔. สุทฺธธาตุมูลจกฺกวาโร ๒๖๐

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส **๒๖๐**

๑. ปทโสธนวาโร ๒๖๐

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร ๒๖๔

๓. สุทฺธธาตุวาโร ๒๖๕

๔. สุทฺธธาตุมูลจกฺกวาโร ๒๖๖

๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร **๒๖๘**

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๒๖๘

๓. ปริญฺญาวาโร **๒๖๙**

ธาตุยมกปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา.

สจฺจยมกปาลิ

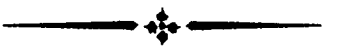

มาติกา	องฺเก
๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส	**๒๗๐**
๑. ปทโสธนวาโร	๒๗๐
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๒๗๑
๓. สุทฺธสจฺจวาโร	๒๗๒
๔. สุทฺธสจฺจมูลจกฺกวาโร	๒๗๒
๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส	**๒๗๓**
๑. ปทโสธนวาโร	๒๗๓
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๒๗๕
๓. สุทฺธสจฺจวาโร	๒๗๗
๔. สุทฺธสจฺจมูลจกฺกวาโร	๒๗๘
๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร	**๒๘๐**
๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร	๒๘๐
๒. อตีตวาโร	๒๘๕
๓. อนาคตวาโร	๒๘๘
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร	๒๙๒
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร	๒๙๘
๖. อตีตานาคตวาโร	๓๐๖

มาติกา **องฺเก**

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร ๓๑๑

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๓๑๑

๒. อตีตวาโร ๓๑๔

๓. อนาคตวาโร ๓๑๔

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๓๑๘

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๓๒๔

๖. อตีตานาคตวาโร ๓๓๒

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร ๓๓๖

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๓๓๖

๒. อตีตวาโร ๓๓๙

๓. อนาคตวาโร ๓๓๙

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๓๔๒

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๓๔๒

๖. อตีตานาคตวาโร ๓๕๑

๓. ปริญฺญาวาโร ๓๕๑

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๓๕๑

๒. อตีตวาโร ๓๕๒

๓. อนาคตวาโร ๓๕๒

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๓๕๒

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๓๕๓

๖. อตีตานาคตวาโร ๓๕๓

สจฺจยมกปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา.

สงฺขารยมกปาลิ

มาติกา	องฺเก
๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส	**๓๕๕**
๑. ปทโสธนวาโร	๓๕๕
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๓๕๖
๓. สุทฺธสงฺขารวาโร	๓๕๖
๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส	**๓๕๗**
๑. ปทโสธนวาโร	๓๕๗
๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร	๓๕๘
๓. สุทฺธสงฺขารวาโร	๓๖๐
๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร	**๓๖๑**
๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร	๓๖๑
๒. อตีตวาโร	๓๖๖
๓. อนาคตวาโร	๓๖๙
๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร	๓๗๔
๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร	๓๗๘
๖. อตีตานาคตวาโร	๓๘๓

มาติกา **องฺเก**

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร ๓๘๘

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๓๘๘

๒. อตีตวาโร ๓๙๑

๓. อนาคตวาโร ๓๙๑

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๓๙๖

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๔๐๐

๖. อตีตานาคตวาโร ๔๐๖

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร ๔๑๐

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร ๔๑๐

๒. อตีตวาโร ๔๑๓

๓. อนาคตวาโร ๔๑๓

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร ๔๑๙

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร ๔๑๙

๖. อตีตานาคตวาโร ๔๒๔

๓. ปริญฺญาวาโร ๔๒๕

สงฺขารยมกปาลิมาติกา นิฏฺฐิตา.

อนุสยยมกปาลิ

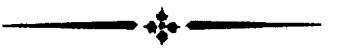

มาติกา	องฺเก
๑. อุปฺปตฺติฏฺฐานวาโร	๔๒๖
๒. มหาวาโร ๑. อนุสยวาโร	๔๒๗
อนุโลมปุคฺคโล	๔๒๗
อนุโลมโอกาโส	๔๓๓
อนุโลมปุคฺคโลกาโส	๔๔๒
๑. อนุสยวาโร	๔๕๕
ปฏิโลมปุคฺคโล	๔๕๕
ปฏิโลมโอกาโส	๔๕๙
ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส	๔๖๗
๒. สานุสยวาโร	๔๘๑
อนุโลมปุคฺคโล	๔๘๑
อนุโลมโอกาโส	๔๘๖
อนุโลมปุคฺคโลกาโส	๔๙๕
๒. สานุสยวาโร	๕๐๕
ปฏิโลมปุคฺคโล	๕๐๕
ปฏิโลมโอกาโส	๕๑๐

มาติกา **องฺเก**

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส ๕๑๗

๓. ปชหนวาโร **๕๓๒**

อนุโลมปุคฺคโล ๕๓๒
อนุโลมโอกาโส ๕๓๕
อนุโลมปุคฺคโลกาโส ๕๔๒

๓. ปชหนวาโร **๕๔๙**

ปฏิโลมปุคฺคโล ๕๔๙
ปฏิโลมโอกาโส ๕๕๖
ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส ๕๖๓

๔. ปริญฺญาวาโร **๕๘๑**

อนุโลมปุคฺคโล ๕๘๑
อนุโลมโอกาโส ๕๘๔
อนุโลมปุคฺคโลกาโส ๕๙๑

๔. ปริญฺญาวาโร **๕๙๙**

ปฏิโลมปุคฺคโล ๕๙๙
ปฏิโลมโอกาโส ๖๐๖
ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส ๖๑๔

มาติกา **องฺเก**

๕. ปหีนวาโร **๖๓๒**

อนุโลมปุคฺคโล ๖๓๒

อนุโลมโอกาโส ๖๓๖

อนุโลมปุคฺคโลกาโส ๖๔๔

๕. ปหีนวาโร **๖๕๕**

ปฏิโลมปุคฺคโล ๖๕๕

ปฏิโลมโอกาโส ๖๖๐

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส ๖๖๘

๖. อุปฺปชฺชนวาโร **๖๘๑**

๗. ธาตุปุจฺฉาวาโร **๖๘๒**

๗. ธาตุวิสชฺชนาวาโร **๖๙๐**

ปทานุกฺกโม ๗๐๑

มูลยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๐๕

ขนฺธยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๐๖

อายตนยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๐๗

ธาตุยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๐๙

สจฺจยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๑๐

สงฺขารยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๑๑

อนุสยยมกปาลิยา ลกฺขิตพฺพปทานำ อนุกฺกมณิกา ๗๑๒

อภิธมฺมปิฎเก
มูลยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. มูลวารอุทฺเทโส

๑. กุสลปทำ นยจตุกฺกำ[๑]

[๑] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลา. เย วา ปน กุสลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๒] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๓] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลา ธมฺมา สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา. (๑)

[๔] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลมูลา. เย วา ปน กุสลมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๕] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา. (๒)

---

[๑] สฺยา. อุทฺเทสวาโร.

[๖] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๗] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลกา. เย วา ปน กุสลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๘] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๙] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา. (๓)

[๑๐] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลมูลกา. เย วา ปน กุสลมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๑๑] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

[๑๒] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา. (๔)

๒. อกุสลปทำ นยจตุกฺกำ

[๑๓] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๑๔] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๑๕] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา. (๑)

[๑๖] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๑๗] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๑๘] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา. (๒)

[๑๙] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๒๐] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๒๑] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา. (๓)

[๒๒] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๒๓] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา.

[๒๔] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลา. (๔)

๓. อพฺยากตปทำ นยจตุกฺกำ

[๒๕] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๒๖] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๒๗] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา. (๑)

[๒๘] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๒๙] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๓๐] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา. (๒)

[๓๑] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๓๒] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๓๓] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา. (๓)

[๓๔] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๓๕] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา.

[๓๖] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตา. (๔)

๔. นามปทำ นยจตุกฺกำ

[๓๗] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลา. เย วา ปน นามมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๓๘] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลา. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๓๙] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา. (๑)

[๔๐] เย เกจิ นามา ธมฺมา สพฺเพ เต นามมูลมูลา. เย วา ปน นามมูลมูลา สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๑] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลมูลา. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๒] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา. (๒)

[๔๓] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลกา. เย วา ปน นามมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๔] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๕] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา. (๓)

[๔๖] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลมูลกา. เย วา ปน นามมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๗] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา.

[๔๘] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามา. (๔)

มูลวารอุทฺเทโส.

๒-๑๐. เหตุวาราทิอุทฺเทโส

[๔๙] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลเหตู ฯเปฯ กุสลนิทานา ฯเปฯ กุสลสมฺภวา ฯเปฯ กุสลปฺปภวา ฯเปฯ กุสลสมุฏฺฐานา ฯเปฯ กุสลาหารา ฯเปฯ กุสลารมฺมณา ฯเปฯ กุสลปจฺจยา ฯเปฯ กุสลสมุทยา ฯเปฯ

มูลํ เหตุ นิทานญฺจ, สมฺภโว ปภเวน จ,
สมุฏฺฐานาหารารมฺมณา, ปจฺจโย สมุทเยน จาติ.

อุทฺเทสวาโร นิฏฺฐิโต.

---

๑. มูลวารนิทฺเทโส[๑]

๑. กุสลปทำ[๑] นยจตุกฺกำ

[๕๐] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลาติ. ตีเณว กุสลมูลานิ. อวเสสา กุสลา ธมฺมา น กุสลมูลา. เย วา ปน กุสลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา.

[๕๑] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. กุสลสมุฏฺฐานำ รูปำ กุสลมูเลน เอกมูลำ น กุสลำ. กุสลำ กุสลมูเลน เอกมูลญฺเจว กุสลญฺจ.

[๕๒] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ กุสลมูลานิ เอกมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลานิ จ. อวเสสา กุสลมูลสหชาตา ธมฺมา กุสลมูเลน เอกมูลา น จ อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา. (๑)

[๕๓] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลมูลาติ. ตีเณว กุสลมูลมูลานิ. อวเสสา กุสลา ธมฺมา น กุสลมูลมูลา. เย วา ปน กุสลมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา.

[๕๔] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลมูลาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. กุสลสมุฏฺฐานำ รูปำ กุสลมูเลน เอกมูลมูลำ น

๑-๑ สฺยา. นิทฺเทสวาโร.

กุสลำ. กุสลำ กุสลมูเลน เอกมูลมูลญฺเจว กุสลญฺจ.

[๕๕] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ กุสลมูลานิ เอกมูลมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลานิ จ. อวเสสา กุสลมูลสหชาตา ธมฺมา กุสลมูเลน เอกมูลมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา. (๒)

[๕๖] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลกาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. กุสลสมุฏฺฐานำ รูปี กุสลมูลกำ น กุสลำ. กุสลำ กุสลมูลกญฺเจว กุสลญฺจ.

[๕๗] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลกาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. กุสลสมุฏฺฐานำ รูปี กุสลมูเลน เอกมูลกำ น กุสลำ. กุสลำ กุสลมูเลน เอกมูลกญฺเจว กุสลญฺจ.

[๕๘] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ กุสลมูลานิ เอกมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลกานิ จ. อวเสสา กุสลมูลสหชาตา ธมฺมา กุสลมูเลน เอกมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา. (๓)

[๕๙] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลมูลกาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูลมูลกา,[๑] สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ.

---

[๑] อิ. กุสลมูลกา.

กุสลสมุฏฺฐานำ รูปี กุสลมูลมูลกำ น กุสลำ. กุสลำ กุสลมูลมูลกญฺเจว กุสลญฺจ.

[๖๐] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลมูลกาติ. อามนฺตา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. กุสลสมุฏฺฐานำ รูปี กุสลมูเลน เอกมูลมูลกำ น กุสลำ. กุสลำ กุสลมูเลน เอกมูลมูลกญฺเจว กุสลญฺจ.

[๖๑] เย เกจิ กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ กุสลมูลานิ เอกมูลมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลกานิ จ. อวเสสา กุสลมูลสหชาตา ธมฺมา กุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน กุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา,[๑] สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลาติ. อามนฺตา. (๔)

๒. อกุสลปทำ นยจตุกฺกำ

[๖๒] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลาติ. ตีเณว อกุสลมูลานิ. อวเสสา อกุสลา ธมฺมา น อกุสลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา.

[๖๓] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลาติ. อเหตุกำ อกุสลำ อกุสลมูเลน น เอกมูลำ. สเหตุกำ อกุสลำ

---

[๑] อิ. อญฺญมญฺญมูลกา, เอวมุปริปิ.

อกุสลมูเลน เอกมูลำ. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานำ รูปำ อกุสลมูเลน เอกมูลำ น อกุสลำ. อกุสลำ อกุสลมูเลน เอกมูลญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๖๔] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อกุสลมูลานิ เอกมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลานิ จ. อวเสสา อกุสลมูลสหชาตา ธมฺมา อกุสลมูเลน เอกมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา. (๑)

[๖๕] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลมูลาติ. ตีเณว อกุสลมูลมูลานิ. อวเสสา อกุสลา ธมฺมา น อกุสลมูลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา.

[๖๖] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลมูลาติ. อเหตุกำ อกุสลำ อกุสลมูเลน น เอกมูลมูลำ. สเหตุกำ อกุสลำ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลำ. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานำ รูปำ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลำ น อกุสลำ. อกุสลำ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๖๗] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อกุสลมูลานิ เอกมูลมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลานิ จ. อวเสสา อกุสลมูลสหชาตา ธมฺมา อกุสลมูเลน เอกมูลมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา. (๒)

[๖๘] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา สพฺเพ เต อกุสลมูลกาติ. อเหตุกํ อกุสลํ น อกุสลมูลกํ. สเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูลกํ. เย วา ปน อกุสลมูลกา สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานํ รูปํ อกุสลมูลกํ น อกุสลํ. อกุสลํ อกุสลมูลกญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๖๙] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลกาติ. อเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูเลน น เอกมูลกํ. สเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูเลน เอกมูลกํ. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานํ รูปํ อกุสลมูเลน เอกมูลกํ น อกุสลํ. อกุสลํ อกุสลมูเลน เอกมูลกญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๗๐] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อกุสลมูลานิ เอกมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลกานิ จ. อวเสสา อกุสลมูลสหชาตา ธมฺมา อกุสลมูเลน เอกมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา. (๓)

[๗๑] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูลมูลกาติ. อเหตุกํ อกุสลํ น อกุสลมูลมูลกํ. สเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูลมูลกํ. เย วา ปน อกุสลมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานํ รูปํ อกุสลมูลมูลกํ น อกุสลํ. อกุสลํ อกุสลมูลมูลกญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๗๒] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกาติ. อเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูเลน น เอกมูลมูลกํ. สเหตุกํ อกุสลํ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกํ. เย วา ปน อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อกุสลสมุฏฺฐานํ รูปํ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกํ น อกุสลํ. อกุสลํ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกญฺเจว อกุสลญฺจ.

[๗๓] เย เกจิ อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกาติ.มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อกุสลมูลานิ เอกมูลมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลกานิ จ. อวเสสา อกุสลมูลสหชาตา ธมฺมา อกุสลมูเลน เอกมูลมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน อกุสลมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อกุสลาติ. อามนฺตา. (๔)

๓. อพฺยากตปทำ นยจตุกฺกำ

[๗๔] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลาติ. ตีณิเวว อพฺยากตมูลานิ. อวเสสา อพฺยากตา ธมฺมา น อพฺยากตมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๗๕] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลาติ. อเหตุกำ อพฺยากตำ อพฺยากตมูเลน น เอกมูลำ. สเหตุกำ อพฺยากตำ อพฺยากตมูเลน เอกมูลำ. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๗๖] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อพฺยากตมูลานิ เอกมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลานิ จ. อวเสสา อพฺยากตมูลสหชาตา ธมฺมา อพฺยากตมูเลน เอกมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูล, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา. (๑)

[๗๗] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลมูลาติ. ตีเณว อพฺยากตมูลมูลานิ. อวเสสา อพฺยากตา ธมฺมา น อพฺยากตมูลมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๗๘] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลาติ. อเหตุกํ อพฺยากตํ อพฺยากตมูเลน น เอกมูลมูลํ. สเหตุกํ อพฺยากตํ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลํ. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๗๙] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อพฺยากตมูลานิ เอกมูลมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลานิ จ. อวเสสา อพฺยากตมูลสหชาตา ธมฺมา อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา. (๒)

[๘๐] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลกาติ. อเหตุกํ อพฺยากตํ น อพฺยากตมูลกํ. สเหตุกํ อพฺยากตํ อพฺยากตมูลกํ. เย วา ปน อพฺยากตมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๘๑] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลกาติ. อเหตุกํ อพฺยากตํ อพฺยากตมูเลน น เอกมูลกํ. สเหตุกํ อพฺยากตํ อพฺยากตมูเลน เอกมูลกํ. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๘๒] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ

อพฺยากตมูลานิ เอกมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลกานิ จ. อวเสสา อพฺยากตมูลสหชาตา ธมฺมา อพฺยากตมูเลน เอกมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา. (๓)

[๘๓] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูลมูลกาติ. อเหตุกำ อพฺยากตำ น อพฺยากตมูลมูลกำ. สเหตุกำ อพฺยากตำ อพฺยากตมูลมูลกำ. เย วา ปน อพฺยากตมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา.

[๘๔] เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกาติ. อเหตุกำ อพฺยากตำ อพฺยากตมูเลน น เอกมูลมูลกำ. สเหตุกำ อพฺยากตำ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกำ. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ อามนฺตา.

[๘๕] เย เกจิ อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ อพฺยากตมูลานิ เอกมูลมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลกานิ จ. อวเสสา อพฺยากตมูลสหชาตา ธมฺมา อพฺยากตมูเลน เอกมูลมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน อพฺยากตมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา อพฺยากตาติ. อามนฺตา. (๔)

๔. นามปทำ นยจตุกฺกำ

[๘๖] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลาติ. นเวว นามมูลานิ. อวเสสา นามา ธมฺมา น นามมูลา. เย วา ปน นามมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. อามนฺตา.

[๘๗] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลาติ. อเหตุกํ นามํ นามมูเลน น เอกมูลํ. สเหตุกํ นามํ นามมูเลน เอกมูลํ. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานํ รูปํ นามมูเลน เอกมูลํ น นามํ. นามํ นามมูเลน เอกมูลญฺเจว นามญฺจ.

[๘๘] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ นามมูลานิ เอกมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลานิ จ. อวเสสา นามมูลสหชาตา ธมฺมา นามมูเลน เอกมูลา, น จ อญฺญมญฺญมูลา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. อามนฺตา. (๑)

[๘๙] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลมูลาติ. นเวว นามมูลมูลานิ. อวเสสา นามา ธมฺมา น นามมูลมูลา. เย วา ปน นามมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. อามนฺตา.

[๙๐] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลมูลาติ. อเหตุกํ นามํ นามมูเลน น เอกมูลมูลํ. สเหตุกํ นามํ นามมูเลน เอกมูลมูลํ. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานํ รูปํ นามมูเลน เอกมูลมูลํ น นามํ. นามํ นามมูเลน เอกมูลมูลญฺเจว นามญฺจ.

[๙๑] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลมูลา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ นามมูลานิ เอกมูลมูลานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลานิ จ. อวเสสา นามมูลสหชาตา ธมฺมา นามมูเลน เอกมูลมูลา น จ อญฺญมญฺญมูลมูลา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา

นามาติ. อามนฺตา. (๒)

[๙๒] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูลกาติ. อเหตุกำ นามำ น นามมูลกำ. สเหตุกำ นามำ นามมูลกำ. เย วา ปน นามมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานำ รูปำ นามมูลกำ น นามำ. นามำ นามมูลกญฺเจว นามญฺจ.

[๙๓] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลกาติ. อเหตุกำ นามำ นามมูเลน น เอกมูลกำ. สเหตุกำ นามำ นามมูเลน เอกมูลกำ. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานำ รูปำ นามมูเลน เอกมูลกำ น นามำ. นามำ นามมูเลน เอกมูลกญฺเจว นามญฺจ.

[๙๔] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ นามมูลานิ เอกมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลกานิ จ. อวเสสา นามมูลสหชาตา ธมฺมา นามมูเลน เอกมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. อามนฺตา. (๓)

[๙๕] เย เกจิ นามา ธมฺมา สพฺเพ เต นามมูลมูลกาติ. อเหตุกำ นามำ น นามมูลมูลกำ. สเหตุกำ นามำ นามมูลมูลกำ. เย วา ปน นามมูลมูลกา สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานำ รูปำ นามมูลมูลกำ น นามำ. นามำ นามมูลมูลกญฺเจว นามญฺจ.

[๙๖] เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน เอกมูลมูลกาติ. อเหตุกํ นามํ นามมูเลน น เอกมูลมูลกํ. สเหตุกํ นามํ นามมูเลน เอกมูลมูลกํ. เย วา ปน นามมูเลน เอกมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. นามสมุฏฺฐานํ รูปํ นามมูเลน เอกมูลมูลกํ น นามํ. นามํ นามมูเลน เอกมูลมูลกญฺเจว นามญฺจ.

[๙๗] เย เกจิ นามมูเลน เอกมูลมูลกา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกาติ. มูลานิ ยานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ นามมูลานิ เอกมูลมูลกานิ เจว อญฺญมญฺญมูลมูลกานิ จ. อวเสสา นามมูลสหชาตา ธมฺมา นามมูเลน เอกมูลมูลกา, น จ อญฺญมญฺญมูลมูลกา. เย วา ปน นามมูเลน อญฺญมญฺญมูลมูลกา, สพฺเพ เต ธมฺมา นามาติ. อามนฺตา. (๔)

มูลวารนิทฺเทโส.

๒-๑๐. เหตุวาราทินิทฺเทโส

[๙๘] เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลเหตูติ. ตโยเว กุสลเหตู, อวเสสา กุสลา ธมฺมา น กุสลเหตู ฯเปฯ กุสลนิทานา. กุสลสมฺภวา. กุสลปฺปภวา. กุสลสมุฏฺฐานา. กุสลาหารา. กุสลารมฺมณา. กุสลปจฺจยา.[๑] กุสลสมุทยา.

---

[๑] อิ. กุสลปฺปจฺจยา.

[๙๙] เย เกจิ อกุสลา ธมฺมา...เย เกจิ อพฺยากตา ธมฺมา... เย เกจิ นามา ธมฺมา, สพฺเพ เต นามเหตูติ... นามนิทานา. นามสมฺภวา. นามปฺปภวา. นามสมุฏฺฐานา. นามาหารา. นามารมฺมณา. นามปจฺจยา.[๑] นามสมุทยา.

มูลํ เหตุ นิทานญฺจ, สมฺภโว ปภเวน จ.
สมุฏฺฐานาหารารมฺมณา, ปจฺจโย สมุทเยน จาติ.

นิทฺเทสวาโร นิฏฺฐิโต.

มูลยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.

---

[๑] อิ. นามปฺปจฺจยา.

อภิธมฺมปิฎเก
ขนฺธยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส

[๑] ปญฺจกฺขนฺธา: รูปกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมํ

[๒] รูปี รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปี.
เวทนา เวทนากฺขนฺโธ. เวทนากฺขนฺโธ เวทนา.
สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา.
สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา.
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ วิญฺญาณํ.

ปจฺจนีกํ

[๓] น รูปี น รูปกฺขนฺโธ. น รูปกฺขนฺโธ น รูปี.
น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธ. น เวทนากฺขนฺโธ น เวทนา.
น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. น สญฺญากฺขนฺโธ น สญฺญา.
น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. น สงฺขารกฺขนฺโธ น สงฺขารา.
น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธ. น วิญฺญาณกฺขนฺโธ น วิญฺญาณํ.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร
อนุโลมํ

[๔] รูปํ รูปกฺขนฺโธ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธ.
รูปํ รูปกฺขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธ.
รูปํ รูปกฺขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธ.
รูปํ รูปกฺขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๕] เวทนา เวทนากฺขนฺโธ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธ.
เวทนา เวทนากฺขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธ.
เวทนา เวทนากฺขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธ.
เวทนา เวทนากฺขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๖] สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธ.
สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธ.
สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธ.
สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๗] สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธ.
สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธ.
สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธ.
สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๘] วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธ.
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธ.
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธ.
วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธ.

ปจฺจนีกํ

[๙] น รูปี น รูปกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.
น รูปี น รูปกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.
น รูปี น รูปกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.
น รูปี น รูปกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๑๐] น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.
น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.
น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.
น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๑๑] น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.
น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.
น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.
น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๑๒] น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.
น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.
น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.
น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๑๓] น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.
น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.
น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.
น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

๓. สุทฺธขนฺธวาโร

อนุโลมำ

[๑๔] รูปำ ขนฺโธ. ขนฺธา รูปำ.[๑]
เวทนา ขนฺโธ. ขนฺธา เวทนา.
สญฺญา ขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญา.
สงฺขารา ขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารา.
วิญฺญาณำ ขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณำ.

ปจฺจนีกำ

[๑๕] น รูปำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปำ.
น เวทนา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนา.
น สญฺญา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญา.
น สงฺขารา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารา.
น วิญฺญาณำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณำ.

๔. สุทฺธขนฺธมูลจกฺกวาโร

อนุโลมำ

[๑๖] รูปำ ขนฺโธ. ขนฺธา เวทนา.[๒]

---

[๑] ตตฺถ ขนฺธา รูปนฺติอาทีสุ ขนฺโธ รูปกฺขนฺโธ ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ อตฺโถ เวทิตพฺโพ. กสฺมา ? นิทฺเทสวาเร เอวำ ภาชิตตฺตา. ตตฺถ หิ รูปำ ขนฺโธติ ? อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ ? รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ อวเสสา ขนฺธา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ เอวำ ขนฺธา รูปนฺติอาทีนำ ขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธติอาทินา นเยน ปทำ อุทฺธริตฺวา อตฺโถ วิภตฺโตติ อฏฺฐกถา.

[๒] ตตฺถ ขนฺธา เวทนาติอาทีนำ ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติอาทินา นเยน อตฺโถ เวทิตพฺโพ. อิตรถา นิทฺเทสวาเร สทฺธึ วิโรโธ โหตีติ อฏฺฐกถา.

รูปี ขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญา.
รูปี ขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารา.
รูปี ขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณนฺ.

[๑๗] เวทนา ขนฺโธ. ขนฺธา รูปี.
เวทนา ขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญา.
เวทนา ขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารา.
เวทนา ขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณนฺ.

[๑๘] สญฺญา ขนฺโธ. ขนฺธา รูปี.
สญฺญา ขนฺโธ. ขนฺธา เวทนา.
สญฺญา ขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารา.
สญฺญา ขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณนฺ.

[๑๙] สงฺขารา ขนฺโธ. ขนฺธา รูปี.
สงฺขารา ขนฺโธ. ขนฺธา เวทนา.
สงฺขารา ขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญา.
สงฺขารา ขนฺโธ. ขนฺธา วิญฺญาณนฺ.

[๒๐] วิญฺญาณนฺ ขนฺโธ. ขนฺธา รูปี.
วิญฺญาณนฺ ขนฺโธ. ขนฺธา เวทนา.
วิญฺญาณนฺ ขนฺโธ. ขนฺธา สญฺญา.
วิญฺญาณนฺ ขนฺโธ. ขนฺธา สงฺขารา.

ปจฺจนีกนฺ

[๒๑] น รูปี น ขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนา.
น รูปี น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญา.
น รูปี น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารา.
น รูปี น ขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณนฺ.

[๒๒] น เวทนา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปำ.
น เวทนา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญา.
น เวทนา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารา.
น เวทนา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณำ.
[๒๓] น สญฺญา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปำ.
น สญฺญา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนา.
น สญฺญา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารา.
น สญฺญา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณำ.
[๒๔] น สงฺขารา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปำ.
น สงฺขารา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนา.
น สงฺขารา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญา.
น สงฺขารา น ขนฺโธ. น ขนฺธา น วิญฺญาณำ.
[๒๕] น วิญฺญาณำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น รูปำ.
น วิญฺญาณำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น เวทนา.
น วิญฺญาณำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สญฺญา.
น วิญฺญาณำ น ขนฺโธ. น ขนฺธา น สงฺขารา.

ปณฺณตฺติอุทฺเทสวาโร.

---

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมำ

[๒๖] รูปำ รูปกฺขนฺโธติ. ปิยรูปำ สาตรูปำ รูปำ น รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ.รูปกฺขนฺโธ รูปนฺติ. อามนฺตา.

เวทนา เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. เวทนากฺขนฺโธ เวทนาติ. อามนฺตา.

สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธติ. ทิฏฺฐิสญฺญา สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญาติ. อามนฺตา.

สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา [๑] น สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขาราติ. อามนฺตา.

วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. วิญฺญาณกฺขนฺโธ วิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกํ

[๒๗] น รูปี น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น รูปกฺขนฺโธ น รูปนฺติ. ปิยรูปี สาตรูปี น รูปกฺขนฺโธ รูปี. รูปญฺจ รูปกฺขนฺธญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปี น จ รูปกฺขนฺโธ.

น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น เวทนากฺขนฺโธ น เวทนาติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.น สญฺญากฺขนฺโธ น สญฺญาติ. ทิฏฺฐิสญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา. สญฺญญฺจ สญฺญากฺขนฺธญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ สญฺญากฺขนฺโธ.

น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น สงฺขารกฺขนฺโธ น สงฺขาราติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา น

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร สงฺขารา อตฺถิ, เอวมุปริปิ.

สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา. สงฺขาเร จ สงฺขารกฺขนฺธญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว สงฺขารา น จ สงฺขารกฺขนฺโธ.

น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น วิญฺญาณกฺขนฺโธ น วิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๒๘] รูปี รูปกฺขนฺโธติ. ปิยรูปี สาตรูปี รูปี น รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ.ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา [๑] ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

รูปี รูปกฺขนฺโธติ. ปิยรูปี สาตรูปี รูปี น รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

รูปี รูปกฺขนฺโธติ. ปิยรูปี สาตรูปี รูปี น รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

รูปี รูปกฺขนฺโธติ. ปิยรูปี สาตรูปี รูปี น รูปกฺขนฺโธ. รูปกฺขนฺโธ รูปญฺเจว รูปกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร “ขนฺธาติ สทฺโท อตฺถิ, เอวมุปริปิ.

[๒๙] เวทนา เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

เวทนา เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

เวทนา เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

เวทนา เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๓๐] สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธติ. ทิฏฺฐิสญฺญา สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธติ. ทิฏฺฐิสญฺญา สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธติ. ทิฏฺฐิสญฺญา สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธติ. ทิฏฺฐิสญฺญา สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธ. สญฺญากฺขนฺโธ สญฺญา เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๓๑] สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

สงฺขารา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺธํ ฐเปตฺวา อวเสสา สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธ. สงฺขารกฺขนฺโธ สงฺขารา เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๓๒] วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

ปจฺจนีกํ

[๓๓] น รูปี น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปี น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปี น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปี น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๓๔] น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๓๕] น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๓๖] น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๓๗] น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

๓. สุทฺธขนฺธวาโร

อนุโลมํ

[๓๘] รูปี ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ.[๑] รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

เวทนา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

สญฺญา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

---

[๑] ขนฺธา รูปนฺติ ปุจฺฉิตพฺเพ ยสฺมา รูปนฺติ วจเนน รูปกฺขนฺโธว อธิปฺเปโต ตสฺมา วจนํ อนาทิยิตฺวา อตฺถวเสน ปุจฺฉนฺโต ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ อาหาติ อฏฺฐกถา.

สงฺขารา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

ปจฺจนีกำ

[๓๙] น รูปำ น ขนฺโธติ. รูปำ ฯเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น รูปำ ขนฺธา. รูปญฺจ ขนฺเธ จ ฯเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปำ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น ขนฺโธติ. เวทนำ ฯเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น เวทนา ขนฺธา. เวทนญฺจ ขนฺเธ จ ฯเปตฺวา อวเสสา น เจว เวทนา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น ขนฺโธติ. สญฺญำ ฯเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น สญฺญา ขนฺธา. สญฺญญฺจ ขนฺเธ จ ฯเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น ขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น ขนฺโธติ. วิญฺญาณํ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณํ ขนฺธา. วิญฺญาณญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว วิญฺญาณํ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

๔. สุทฺธขนฺธมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๔๐] รูปี ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา [๑] ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

รูปี ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

รูปี ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

รูปี ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๔๑] เวทนา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "ขนฺธาติ สทฺโท อตฺถิ, เอวมุปริปิ.

เวทนา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

เวทนา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

เวทนา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๔๒] สญฺญา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

สญฺญา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

สญฺญา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

สญฺญา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๔๓] สงฺขารา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

สงฺขารา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

สงฺขารา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

สงฺขารา ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. วิญฺญาณกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

[๔๔] วิญฺญาณํ ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา รูปกฺขนฺโธติ. รูปกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว รูปกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา เวทนากฺขนฺโธติ. เวทนากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว เวทนากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สญฺญากฺขนฺโธติ. สญฺญากฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สญฺญากฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธ.

วิญฺญาณํ ขนฺโธติ. อามนฺตา. ขนฺธา สงฺขารกฺขนฺโธติ. สงฺขารกฺขนฺโธ ขนฺโธ เจว สงฺขารกฺขนฺโธ จ. อวเสสา ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธ.

ปจฺจนีกำ

[๔๕] น รูปำ น ขนฺโธติ. รูปำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น รูปำ ขนฺธา. รูปญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปำ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปำ น ขนฺโธติ. รูปำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น รูปำ ขนฺธา. รูปญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปำ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปำ น ขนฺโธติ. รูปำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น รูปำ ขนฺธา. รูปญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปำ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น รูปำ น ขนฺโธติ. รูปำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น รูปำ ขนฺธา. รูปญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว รูปำ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๔๖] น เวทนา น ขนฺโธติ. เวทนำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น เวทนา ขนฺธา. เวทนญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว เวทนา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น ขนฺโธติ. เวทนำ จเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น เวทนา ขนฺธา. เวทนญฺจ ขนฺเธ จ จเปตฺวา อวเสสา น เจว เวทนา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น ขนฺโธติ. เวทนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น เวทนา ขนฺธา. เวทนญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว เวทนา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น เวทนา น ขนฺโธติ. เวทนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น เวทนา ขนฺธา. เวทนญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว เวทนา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๔๗] น สญฺญา น ขนฺโธติ. สญฺญํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น สญฺญา ขนฺธา. สญฺญญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น ขนฺโธติ. สญฺญํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น สญฺญา ขนฺธา. สญฺญญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น ขนฺโธติ. สญฺญํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น สญฺญา ขนฺธา. สญฺญญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สญฺญา น ขนฺโธติ. สญฺญํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น สญฺญา ขนฺธา. สญฺญญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว สญฺญา น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๔๘] น สงฺขารา น ขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น ขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น ขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น สงฺขารา น ขนฺโธติ. อามนฺตา. น ขนฺธา น วิญฺญาณกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

[๔๙] น วิญฺญาณํ น ขนฺโธติ. วิญฺญาณํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณํ ขนฺธา. วิญฺญาณญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วิญฺญาณํ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น รูปกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น ขนฺโธติ. วิญฺญาณํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณํ ขนฺธา. วิญฺญาณญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วิญฺญาณํ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น เวทนากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น ขนฺโธติ. วิญฺญาณํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณํ ขนฺธา. วิญฺญาณญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วิญฺญาณํ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สญฺญากฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

น วิญฺญาณํ น ขนฺโธติ. วิญฺญาณํ ฐเปตฺวา อวเสสา ขนฺธา น วิญฺญาณํ ขนฺธา. วิญฺญาณญฺจ ขนฺเธ จ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วิญฺญาณํ น จ ขนฺธา. น ขนฺธา น สงฺขารกฺขนฺโธติ. อามนฺตา.

ปณฺณตฺตินิทฺเทสวาโร.[๑]

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร.

๒. ปวตฺติ[๑] ๑. อุปฺปาทวาโร[๑]

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๕๐] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ[๒] เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๕๑] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๑-๑] ปวตฺติวาโร. [๒] อิ. อุปฺปชฺชนฺตานํ, เอวมุปริปิ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๒] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๕๓] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๕๔] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๕๕] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๕๖] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๕๗] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ

ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๘] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๕๙] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๖๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๖๑] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๖๒] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๖๓] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูเป

ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมปุคฺคลกาโส

[๖๔] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๖๕] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๖๖] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๖๗] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๖๘] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการ[๑] อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๖๙] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ

---

[๑] อิ. ปญฺจโวการานํ, เอวมุปริปิ.

อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๗๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ.อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๗๑] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๗๒] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการำ

อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๗๓] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสำ จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๗๔] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

[๗๕] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๗๖] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

[๗๗] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๗๘] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ อสญฺญสตฺตา[๑] จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๗๙] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส

---

[๑] อิ. อสญฺญสตฺตานำ.

ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๘๐] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๘๑] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๘๒] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๘๓] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๘๔] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ.ปจฺฉิมภวิกานำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๘๕] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๘๖] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๘๗] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ

นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ ปญฺจโวการำ[๑] อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๘๘] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

[๘๙] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคลโอกาโส

[๙๐] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๙๑] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ.ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๙๒] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๙๓] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๙๔] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๙๕] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๙๖] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจิมภวิกานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ

เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๙๗] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๙๘] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๙๙] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๐๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๑๐๑] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๑๐๒] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานำ, อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

[๑๐๓] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

อุปฺปาทวาโร นิฏฺฐิโต.[๑]

---

[๑] สฺยา. อุปฺปาทวารำ นิฏฺฐิตำ.

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๐๔] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อรูปา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๐๕] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๐๖] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ

เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อรูปา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๐๗] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. อรูปา จวนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๐๘] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๐๙] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. อรูปา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ

อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๑๐] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๑๑] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตฺถ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๑๒] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวการานำ

เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อรูปานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวการานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๑๓] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๑๔] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๑๕] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อรูปานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๑๖] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อรูปี อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๑๗] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๑๘] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส

ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๑๙] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจนิมภวิกานำ อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๒๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๒๑] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ

เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๒๒] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

[๑๒๓] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๒๔] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ

นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

[๑๒๕] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๒๖] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

[๑๒๗] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ

สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๒๘] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

[๑๒๙] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๓๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ (ยตฺถกึ ปริปุณฺณํ กาตพฺพํ).

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๓๑] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ,

อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

[๑๓๒] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๓] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปา จวนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ รูปกฺขนฺโธ

นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

[๑๓๔] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๓๕] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๓๖] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา

จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

[๑๓๗] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๓๘] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปา จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

[๑๓๙] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๔๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๔๑] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ. น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานๆ, อรูปานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานๆ, อสญฺญสตฺตๆ อุปปชฺชนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานๆ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานๆ, อสญฺญสตฺตๆ อุปปชฺชนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

[๑๔๒] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. จตุโวการๆ, ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสๆ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ

น นิรุชฺฌตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๓] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๑๔๔] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๔๕] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๔๖] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ

นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๔๗] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ,[๑] ปญฺจโวการานํ[๑] เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๘] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๔๙] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ

[๑-๑] อิ. จตุโวการปญฺจโวการานํ.

ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๕๐] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๕๑] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสं ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานं, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานं, อสญฺญสตฺตานं เตสं ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานं, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๕๒] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสं อุปปชฺชนฺตานं เตสं ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานं, อสญฺญสตฺตานं เตสं ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร[๑] ปรินิพฺพนฺตานं

---

[๑] ฉ., เท. อยं ปาโจ นตฺถิ.

เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

นิโรธวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติวาโร ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๓] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

[๑๔๔] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

อนุโลมโอกาโส

[๑๔๕] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ

---

[๑] สฺยา. นิโรธวารํ นิฏฺฐิตํ.

โน จ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๑๕๖] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๕๗] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

[๑๕๘] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๕๙] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๑๖๐] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๖๑] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ. ยตฺถ วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

[๑๖๒] ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคลโอกาโส

[๑๖๓] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการํ, อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ

เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสๆ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. อรูปี อุปปชฺชนฺตานๆ อสญฺญสตฺตา จวนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๑๖๔] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌตีติ. จตุโวกาเรา, ปญฺจโวกาเรา จวนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสๆ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการๆ, ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสๆ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๖๕] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๑๖๖] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๖๗] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๖๘] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๑๖๙] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๗๐] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

[๑๗๑] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๗๒] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๗๓] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

[๑๗๔] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๗๕] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ,

เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๗๖] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๗๗] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๗๘] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ, ปญฺจโวการานํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๗๙] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ จตุโวการานำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๘๐] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปี อุปฺปชฺชิตฺวา[๑] ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๑๘๑] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

---

[๑] อิ. อุปฺปชฺชิตฺวา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๘๒] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๘๓] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจนีมภาวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๘๔] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจนีมภาวิกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิสฺสติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๘๕] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส วทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

(ยถา อุปฺปาทวาเร ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตํ[๑] วิภตฺตํ ตถา อิธ วิภชิตพฺพํ).

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๘๖] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๑๘๗] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ

---

[๑] ฉ.,เท. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตํ.

ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๘๘] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๘๙] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปึ[๑] อุปปชฺชนฺตานํ[๒] เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

[๑๙๐] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชตีติ.

---

[๑] ฉ., เท. อรูปานํ. [๒] อิ. อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ.

จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๙๑] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๑๙๒] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๙๓] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๑๙๔] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ.

[๑๙๕] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชติ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๙๖] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ

เตสำ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๑๙๗] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๙๘] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๙๙] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๒๐๐] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๐๑] ยสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๒๐๒] ยสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๒๐๓] ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๒๐๔] ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ

เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร, ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปกฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

[๒๐๕] ยสฺส ยตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สญฺญากฺขนฺโธ จ น นิรุชฺฌิสฺสติ เวทนากฺขนฺโธ จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

อุปฺปาทนิโรธวาโร.[๑]

ปวตฺติวาโร นิฏฺฐิโต.[๒]

---

[๑] สฺยา. อุปฺปาทนิโรธวารำ นิฏฺฐิตำ.

[๒] สฺยา. อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสติ.

๓. ปริญฺญาวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

[๒๐๖] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานาติ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานาติ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

๒. อตีตวาโร

[๒๐๗] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานิตฺถ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิตฺถ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

๓. อนาคตวาโร

[๒๐๘] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานิสฺสติ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

[๒๐๙] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิตฺถาติ. โน. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิตฺถ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานาตีติ. โน.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถาติ. อรหา รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ โน จ เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานนฺติ เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิตฺถ. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โน จ รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิตฺถ รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานนฺติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

[๒๑๐] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสตีติ. โน. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานาตีติ. โน.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต รูปกฺขนฺธํ น ปริชานนฺติ โน จ เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสนฺติ. อรหา เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานนฺติ เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โน จ รูปกฺขนฺธํ น ปริชานาติ. อรหา เย จ

ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานนฺติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

[๒๑๑] โย รูปกฺขนฺธํ ปริชานิตฺถ โส เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสตีติ. โน. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ ปริชานิตฺถาติ. โน.

โย รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โส เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ โน จ เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสนฺติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานิตฺถ เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ. โย วา ปน เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โส รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถาติ. อรหา เวทนากฺขนฺธํ น ปริชานิสฺสติ โน จ รูปกฺขนฺธํ น ปริชานิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต เวทนากฺขนฺธญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ รูปกฺขนฺธญฺจ น ปริชานิตฺถ.

ปริญฺญาวาโร.[๑]

ขนฺธยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.[๒]

---

[๑] สฺยา. ปริญฺญาวารํ นิฏฺฐิตํ. [๒] สฺยา. ขนฺธยมกํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
อายตนยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส[๑]

[๑] ทฺวาทสายตนานิ: จกฺขายตนํ โสตายตนํ ฆานายตนํ ชิวฺหายตนํ กายายตนํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ มนายตนํ ธมฺมายตนํ.

๑. ปทโสธนวาโร[๒]

อนุโลมํ

[๒] จกฺขุ จกฺขายตนํ. จกฺขายตนํ จกฺขุ. โสตํ โสตายตนํ. โสตายตนํ โสตํ. ฆานํ ฆานายตนํ. ฆานายตนํ ฆานํ. ชิวฺหา ชิวฺหายตนํ. ชิวฺหายตนํ ชิวฺหา. กาโย กายายตนํ. กายายตนํ กาโย.

รูปี รูปายตนํ. รูปายตนํ รูปี. สทฺโท สทฺทายตนํ. สทฺทายตนํ สทฺโท. คนฺโธ คนฺธายตนํ. คนฺธายตนํ คนฺโธ. รโส รสายตนํ. รสายตนํ รโส. โผฏฺฐพฺโพ โผฏฺฐพฺพายตนํ. โผฏฺฐพฺพายตนํ โผฏฺฐพฺโพ. มโน มนายตนํ. มนายตนํ มโน. ธมฺโม ธมฺมายตนํ. ธมฺมายตนํ ธมฺโม.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร. [๒] สฺยา. อุทฺเทสวาโร.

ปจฺจนีกํ

[๓] น จกฺขุ น จกฺขายตนํ. น จกฺขายตนํ น จกฺขุ. น โสตํ น โสตายตนํ.น โสตายตนํ น โสตํ. น ฆานํ น ฆานายตนํ. น ฆานายตนํ น ฆานํ. น ชิวฺหา น ชิวฺหายตนํ. น ชิวฺหายตนํ น ชิวฺหา. น กาโย น กายายตนํ. น กายายตนํ น กาโย.

น รูปํ น รูปายตนํ. น รูปายตนํ น รูปํ. น สทฺโท น สทฺทายตนํ. น สทฺทายตนํ น สทฺโท. น คนฺโธ น คนฺธายตนํ. น คนฺธายตนํ น คนฺโธ. น รโส น รสายตนํ. น รสายตนํ น รโส. น โผฏฺฐพฺโพ น โผฏฺฐพฺพายตนํ. น โผฏฺฐพฺพายตนํ น โผฏฺฐพฺโพ. น มโน น มนายตนํ. น มนายตนํ น มโน. น ธมฺโม น ธมฺมายตนํ. น ธมฺมายตนํ น ธมฺโม.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๔]	จกฺขุ	จกฺขายตนํ.	อายตนา	โสตายตนํ.	
	จกฺขุ	จกฺขายตนํ.	อายตนา	ฆานายตนํ.	
	จกฺขุ	จกฺขายตนํ.	อายตนา	ชิวฺหายตนํ.	ฯเปฯ
	จกฺขุ	จกฺขายตนํ.	อายตนา	ธมฺมายตนํ.	(๑)
	โสตํ	โสตายตนํ.	อายตนา	จกฺขายตนํ.	
	โสตํ	โสตายตนํ.	อายตนา	ฆานายตนํ.	ฯเปฯ
	โสตํ	โสตายตนํ.	อายตนา	ธมฺมายตนํ.	(๒)
	ฆานํ	ฆานายตนํ.	อายตนา	จกฺขายตนํ.	ฯเปฯ
	ฆานํ	ฆานายตนํ.	อายตนา	ธมฺมายตนํ.	ฯเปฯ(๓-๑๑)
	ธมฺโม	ธมฺมายตนํ.	อายตนา	จกฺขายตนํ.	

ธมฺโม ธมฺมายตนำ. อายตนา โสตายตนำ. ฯเปฯ
ธมฺโม ธมฺมายตนำ. อายตนา มนายตนำ. (๑๒)

(จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ)

ปจฺจนีกำ

[๕] น จกฺขุ น จกฺขายตนำ. นายตนา น โสตายตนำ.
น จกฺขุ น จกฺขายตนำ. นายตนา น ฆานายตนำ. ฯเปฯ
น จกฺขุ น จกฺขายตนำ. นายตนา น ธมฺมายตนำ. (๑)
น โสตำ น โสตายตนำ. นายตนา น จกฺขายตนำ. ฯเปฯ
น โสตำ น โสตายตนำ. นายตนา น ธมฺมายตนำ. (๒)
น ฆานำ น ฆานายตนำ. นายตนา น จกฺขายตนำ. ฯเปฯ
น ฆานำ น ฆานายตนำ. นายตนา น ธมฺมายตนำ. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธมฺมายตนำ. นายตนา น จกฺขายตนำ. (๓-๑๑)
น ธมฺโม น ธมฺมายตนำ. นายตนา น โสตายตนำ. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธมฺมายตนำ. นายตนา น มนายตนำ. (๑๒)

(จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ)

---

๓. สุทฺธายตนวาโร

อนุโลมำ

[๖] จกฺขุ อายตนำ. อายตนา จกฺขุ.
โสตำ อายตนำ. อายตนา โสตำ.
ฆานำ อายตนำ. อายตนา ฆานำ.
ชิวฺหา อายตนำ. อายตนา ชิวฺหา.

กาโย อายตนํ. อายตนา กาโย.
รูปํ อายตนํ. อายตนา รูปํ.
สทฺโท อายตนํ. อายตนา สทฺโท.
คนฺโธ อายตนํ. อายตนา คนฺโธ.
รโส อายตนํ. อายตนา รโส.
โผฏฺฐพฺโพ อายตนํ. อายตนา โผฏฺฐพฺโพ.
มโน อายตนํ. อายตนา มโน.
ธมฺโม อายตนํ. อายตนา ธมฺโม.

ปจฺจนีกํ

[๗] น จกฺขุ นายตนํ. นายตนา น จกฺขุ.
น โสตํ นายตนํ. นายตนา น โสตํ.
น ฆานํ นายตนํ. นายตนา น ฆานํ.
น ชิวฺหา นายตนํ. นายตนา น ชิวฺหา.
น กาโย นายตนํ. นายตนา น กาโย.
น รูปํ นายตนํ. นายตนา น รูปํ.
น สทฺโท นายตนํ. นายตนา น สทฺโท.
น คนฺโธ นายตนํ. นายตนา น คนฺโธ.
น รโส นายตนํ. นายตนา น รโส.
น โผฏฺฐพฺโพ นายตนํ. นายตนา น โผฏฺฐพฺโพ.
น มโน นายตนํ. นายตนา น มโน.
น ธมฺโม นายตนํ. นายตนา น ธมฺโม.

๔. สุทฺธายตนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมำ

[๘] จกฺขุ อายตนำ. อายตนา โสตำ. ฯเปฯ
จกฺขุ อายตนำ. อายตนา ธมฺโม. (๑)
โสตำ อายตนำ. อายตนา จกฺขุ. ฯเปฯ
โสตำ อายตนำ. อายตนา ธมฺโม. (๒)
ฆานำ อายตนำ. อายตนา จกฺขุ. ฯเปฯ
ฆานำ อายตนำ. อายตนา ธมฺโม. ฯเปฯ (๓-๑๑)
ธมฺโม อายตนำ. อายตนา จกฺขุ.
ธมฺโม อายตนำ. อายตนา โสตำ. ฯเปฯ
ธมฺโม อายตนำ.[๑] อายตนา มโน. (๑๒)

(จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ)

ปจฺจนีกำ

[๙] น จกฺขุ นายตนำ. นายตนา น โสตำ.
น จกฺขุ นายตนำ. นายตนา น ฆานำ. ฯเปฯ[๒]
น จกฺขุ นายตนำ. นายตนา น ธมฺโม. (๑)
น โสตำ นายตนำ.[๓] นายตนา น จกฺขุ. ฯเปฯ
น โสตำ นายตนำ. นายตนา น ธมฺโม. (๒)
น ฆานำ นายตนำ. นายตนา น จกฺขุ. ฯเปฯ
น ฆานำ นายตนำ.[๔] นายตนา น ธมฺโม. ฯเปฯ (๓-๑๑)
น ธมฺโม นายตนำ. นายตนา น จกฺขุ.

---

๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
๑-๔ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

น ธมฺโม นายตนํ. นายตนา น โสตํ. ฯเปฯ
น ธมฺโม นายตนํ. นายตนา น มโน. (๑๒)

(จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ)
ปณฺณตฺติอุทฺเทสวาโร.[๑]

---

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส[๒]

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมํ

[๑๐] จกฺขุ จกฺขายตนนฺติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขายตนํ. จกฺขายตนํ จกฺขุ เจว จกฺขายตนญฺจ. จกฺขายตนํ จกฺขูติ. อามนฺตา.

โสตํ โสตายตนนฺติ. ทิพฺพโสตํ ตณฺหาโสตํ โสตํ น โสตายตนํ. โสตายตนํ โสตญฺเจว โสตายตนญฺจ.โสตายตนํ โสตนฺติ. อามนฺตา.

ฆานํ ฆานายตนนฺติ. อามนฺตา. ฆานายตนํ ฆานนฺติ. อามนฺตา.

ชิวฺหา ชิวฺหายตนนฺติ. อามนฺตา. ชิวฺหายตนํ ชิวฺหาติ. อามนฺตา.

กาโย กายายตนนฺติ. กายายตนํ ฐเปตฺวา อวเสโส กาโย น กายายตนํ. กายายตนํ กาโย เจว กายายตนญฺจ. กายายตนํ กาโยติ. อามนฺตา.

รูปี รูปายตนนฺติ. รูปายตนํ ฐเปตฺวา อวเสสํ รูปี น รูปายตนํ. รูปายตนํ รูปญฺเจว รูปายตนญฺจ. รูปายตนํ รูปนฺติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. อุทฺเทสวาโร. [๒] สฺยา. นิทฺเทสวาโร.

สทฺโท สทฺทายตนนฺติ. อามนฺตา. สทฺทายตนํ สทฺโทติ. อามนฺตา.

คนฺโธ คนฺธายตนนฺติ. สีลคนฺโธ สมาธิคนฺโธ ปญฺญาคนฺโธ คนฺโธ น คนฺธายตนํ. คนฺธายตนํ คนฺโธ เจว คนฺธายตนญฺจ. คนฺธายตนํ คนฺโธติ. อามนฺตา.

รโส รสายตนนฺติ. อตฺถรโส ธมฺมรโส วิมุตฺติรโส รโส น รสายตนํ. รสายตนํ รโส เจว รสายตนญฺจ. รสายตนํ รโสติ. อามนฺตา.

โผฏฺฐพฺโพ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ. อามนฺตา. โผฏฺฐพฺพายตนํ โผฏฺฐพฺโพติ. อามนฺตา.

มโน มนายตนนฺติ. อามนฺตา. มนายตนํ มโนติ. อามนฺตา.

ธมฺโม ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนํ ฐเปตฺวา อวเสโส ธมฺโม น ธมฺมายตนํ. ธมฺมายตนํ ธมฺโม เจว ธมฺมายตนญฺจ. ธมฺมายตนํ ธมฺโมติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกं

[๑๑] น จกฺขุ น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา. น จกฺขายตนํ น จกฺขูติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ น จกฺขายตนํ จกฺขุ. จกฺขุญฺจ จกฺขายตนญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา[๑] น เจว จกฺขุ น จ จกฺขายตนํ.

น โสตํ น โสตายตนนฺติ. อามนฺตา. น โสตายตนํ น โสตนฺติ. ทิพฺพโสตํ ตณฺหาโสตํ น โสตายตนํ โสตํ. โสตญฺจ โสตายตนญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว โสตํ น จ โสตายตนํ.

---

[๑] ฉ., เท. อวเสสํ, เอวมุปริปิ.

น ฆานํ น ฆานายตนนฺติ. อามนฺตา. น ฆานายตนํ น ฆานนฺติ. อามนฺตา.

น ชิวฺหา น ชิวฺหายตนนฺติ. อามนฺตา. น ชิวฺหายตนํ น ชิวฺหาติ. อามนฺตา

น กาโย น กายายตนนฺติ. อามนฺตา. น กายายตนํ น กาโยติ. กายายตนํ จเปตฺวา อวเสโส น กายายตนํ กาโย. กายญฺจ กายายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสโส[๑] น เจว กาโย น จ กายายตนํ.

น รูปี น รูปายตนนฺติ. อามนฺตา. น รูปายตนํ น รูปนฺติ. รูปายตนํ จเปตฺวา อวเสสํ น รูปายตนํ รูปี. รูปญฺจ รูปายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสสํ น เจว รูปี น จ รูปายตนํ.

น สทฺโท น สทฺทายตนนฺติ. อามนฺตา. น สทฺทายตนํ น สทฺโทติ. อามนฺตา.

น คนฺโธ น คนฺธายตนนฺติ. อามนฺตา. น คนฺธายตนํ น คนฺโธติ. สีลคนฺโธ สมาธิคนฺโธ ปญฺญาคนฺโธ น คนฺธายตนํ คนฺโธ. คนฺธญฺจ คนฺธายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว คนฺโธ น จ คนฺธายตนํ.

น รโส น รสายตนนฺติ. อามนฺตา. น รสายตนํ น รโสติ. อตฺถรโส ธมฺมรโส วิมุตฺติรโส น รสายตนํ รโส. รสญฺจ รสายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว รโส น จ รสายตนํ.

น โผฏฺฐพฺโพ น โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ. อามนฺตา.น โผฏฺฐพฺพายตนํ น โผฏฺฐพฺโพติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อวเสสํ, เอวมุปริปิ.

น มโน น มนายตนนฺติ. อามนฺตา. น มนายตนำ น มโนติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. น ธมฺมายตนำ น ธมฺโมติ. ธมฺมายตนำ จเปตฺวา อวเสโส น ธมฺมายตนำ ธมฺโม. ธมฺมญฺจ ธมฺมายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสโส น เจว ธมฺโม น จ ธมฺมายตนำ.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมำ

[๑๒] จกฺขุ จกฺขายตนนฺติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขายตนำ. จกฺขายตนำ จกฺขุ เจว จกฺขายตนญฺจ. อายตนา โสตายตนนฺติ. โสตายตนำ อายตนญฺเจว โสตายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น โสตายตนำ.

จกฺขุ จกฺขายตนนฺติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขายตนำ. จกฺขายตนำ จกฺขุ เจว จกฺขายตนญฺจ. อายตนา ฆานายตนนฺติ ฯเปฯ อายตนา ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนำ อายตนญฺเจว ธมฺมายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น ธมฺมายตนำ.

โสตำ โสตายตนนฺติ.[๑] ฯเปฯ อวเสสา อายตนา น ธมฺมายตนำ ฯเปฯ

ธมฺโม ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนำ จเปตฺวา อวเสโส ธมฺโม

---

[๑] สฺยา. โสตำ ฯเปฯ ฆานำ ฯเปฯ

น ธมฺมายตนนฺ. ธมฺมายตนนฺ ธมฺโม เจว ธมฺมายตนญฺจ. อายตนา จกฺขายตนนฺติ. จกฺขายตนนฺ อายตนญฺเจว จกฺขายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น จกฺขายตนนฺ.

ธมฺโม ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนนฺ จเปตฺวา อวเสโส ธมฺโม น ธมฺมายตนนฺ. ธมฺมายตนนฺ ธมฺโม เจว ธมฺมายตนญฺจ. อายตนา โสตายตนนฺติ. ฯเปฯ อายตนา มนายตนนฺติ. มนายตนนฺ อายตนญฺเจว มนายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา [๑] น มนายตนนฺ.

(เอเกกปทมูลกนฺ จกฺกนฺ พนฺธิตพฺพนฺ อสมฺโมหนฺเตน).

ปจฺจนีกนฺ

[๑๓] น จกฺขุ น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น โสตายนนฺติ. อามนฺตา.

น จกฺขุ น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น ฆานายตนนฺติ. อามนฺตา. ฯเปฯ นายตนา น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. (๑)

น โสตนฺ น โสตายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น จกฺขายตนนฺ ฯเปฯ นายตนา น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา.

น ฆานนฺ น ฆานายตนนฺ ฯเปฯ นายตนา[๒] น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. (๒-๑๑)[๒]

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร อายตนา อตฺถิ.

[๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

น ธมฺโม น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น โสตายตนํ ฯเปฯ นายตนา น มนายตนนฺติ. อามนฺตา. (๑๒)

(จกฺกํ พนฺธนฺเตน สพฺพตฺถ อามนฺตาติ กาตพฺพํ).

๓. สุทฺธายตนวาโร

อนุโลมํ

[๑๔] จกฺขุ อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา จกฺขายตนนฺติ.[๑] จกฺขายตนํ อายตนญฺเจว จกฺขายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา [๒] น จกฺขายตนํ.

โสตํ อายตนนฺติ. อามนฺตา. ฯเปฯ ฆานํ... ชิวฺหา... กาโย... รูปา... สทฺโท... คนฺโธ... รโส... โผฏฺฐพฺโพ... มโน...

ธมฺโม อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนํ อายตนญฺเจว ธมฺมายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น ธมฺมายตนํ.

ปจฺจนีกํ

[๑๕] น จกฺขุ นายตนนฺติ. จกฺขุๆ ฐเปตฺวา อวเสสา อายตนา, น จกฺขุ อายตนา. จกฺขุญฺจ อายตนญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ อายตนา. นายตนา น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา.

---

[๑] อิธาปิ นิทฺเทโส อุทฺเทเสน น สเมติ ตตฺถาธิปฺปาโย ขนฺธยมกวณฺณนายํ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺโพ. ฯ [๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "อายตนาติ สทฺโท อตฺถิ, เอวมุปริปิ.

น โสตํ นายตนนฺติ. โสตํ จเปตฺวา ฯเปฯ ฆานํ จเปตฺวา ฯเปฯ ชิวฺหํ จเปตฺวา ฯเปฯ น จ อายตนา. นายตนา[๑] น ชิวฺหายตนนฺติ. อามนฺตา.[๑]

น กาโย นายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น กายายตนนฺติ. อามนฺตา.

น รูปํ นายตนนฺติ. รูปํ จเปตฺวา ฯเปฯ สทฺทํ จเปตฺวา ฯเปฯ คนฺธํ จเปตฺวา ฯเปฯ รสํ จเปตฺวา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ จเปตฺวา ฯเปฯ น จ อายตนา. นายตนา[๒] น โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ. อามนฺตา.[๒]

น มโน นายตนนฺติ. มนํ จเปตฺวา อวเสสา อายตนา น มโน อายตนา. มนญฺจ อายตนญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว มโน น จ อายตนา. นายตนา น มนายตนนฺติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม นายตนนฺติ. อามนฺตา.นายตนา น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา.

๔. สุทฺธายตนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๑๖] จกฺขุ อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา โสตายตนนฺติ. โสตายตนํ อายตนญฺเจว โสตายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น โสตายตนํ.

จกฺขุ อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา ฆานายตนํ ฯเปฯ อายตนา ธมฺมายตนนฺติ. ธมฺมายตนํ อายตนญฺเจว ธมฺมายตนญฺจ.

---

๑ - ๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

๒ - ๒ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

อวเสสา อายตนา น ธมฺมายตนำ. (๑)

โสตำ อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา จกฺขายตนนฺติ. ฯเปฯ น จกฺขายตนำ ฯเปฯ อายตนา ธมฺมายตนนฺติ. ฯเปฯ น ธมฺมายตนำ. (๒)

[๑]ฆานำ อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา จกฺขายตนนฺติ. ฯเปฯ อายตนา ธมฺมายตนนฺติ. ฯเปฯ น ธมฺมายตนำ ฯเปฯ (๓-๑๑)[๑]

ธมฺโม อายตนนฺติ. อามนฺตา. อายตนา จกฺขายตนำ ฯเปฯ อายตนา มนายตนนฺติ. มนายตนำ อายตนญฺเจว มนายตนญฺจ. อวเสสา อายตนา น มนายตนำ. (๑๒)

(จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ)

ปจฺจนีกำ

[๑๗] น จกฺขุ นายตนนฺติ. จกฺขุำ ฐเปตฺวา อวเสสา อายตนา น จกฺขุ อายตนา. จกฺขุญฺจ อายตนญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ อายตนา. นายตนา น โสตายตนนฺติ. อามนฺตา.

น จกฺขุ นายตนนฺติ. จกฺขุำ ฐเปตฺวา อวเสสา อายตนา น จกฺขุ อายตนา. จกฺขุญฺจ อายตนญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ อายตนา. นายตนา น ฆานายตนำ ฯเปฯ นายตนา น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. (๑)

น โสตำ นายตนนฺติ. โสตำ ฐเปตฺวา ฯเปฯ ฆานำ ฐเปตฺวา ฯเปฯ ชิวฺหำ ฐเปตฺวา ฯเปฯ น จ อายตนา. นายตนา[๒] น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา.[๒] (๔)

[๑-๑] สฺยา. ฆานำ ชิวฺหา ฯเปฯ

[๒-๒] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

น กาโย นายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา. ฯเปฯ นายตนา น ธมฺมายตนนฺติ. อามนฺตา. ฯเปฯ (๕-๑๑)

น ธมฺโม นายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น จกฺขายตนนฺติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม นายตนนฺติ. อามนฺตา. นายตนา น โสตายตนนฺติ. อามนฺตา. ฯเปฯ นายตนา น มนายตนนฺติ. อามนฺตา. (๑๒)

(จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ)

ปณฺณตฺตินิทฺเทสวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติ[๒] ๑. อุปฺปาทวาโร[๒]

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๘] ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ สโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สโสตกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สโสตกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร. [๒-๒] สฺยา. ปวตฺติวาโร.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานำ อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สฆานกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สรูปกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สจิตฺตกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๙] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สรูปกานํ อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.ยสฺส วา ปน มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สจิตฺตกานํ อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๒๐] ยสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานํ สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๒๑] ยสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๒๒] ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน โสตายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ

จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต อรูเป ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๓] ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนญฺจ[๑] ธมฺมายตนญฺจ[๑] เอกสทิสํ, นานํ[๒] นตฺถิ อุปริวาเร[๓] สงฺเขโป[๓] โหตีติ ชานิตพฺพํ.)

ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนํ

---

๑ - ๑ ฉ., เท. มนายตนํ ธมฺมายตนญฺจ. ๒ สฺยา. นามํ.

๓ - ๓ ฉ., เท. อุปริ ปน วารสงฺเขโป. สี. อุปริวาเร สงฺเขปํ.

อุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๒๔] ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๒๕] ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ. จตุโวกาเร, ปญฺจโวกาเร ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกำ)

อนุโลมปุคฺคลโกกาโส

[๒๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานำ อโสตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ

จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ สโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สโสตกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สโสตกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ (สงฺขิตฺตํ ยสฺเสกสทิสํ.)[๑]

[๒๗] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๘] ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานํ สโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ โสตายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อโสตกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ

---

[๑] ฉ., เท. (สงฺขิตฺตํ. ยสฺสกสทิสํ) สี. (สงฺขิตฺตํ, ยสฺสกมฺปิ สทิสํ)

นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อโสตกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ อจกฺขุกานำ อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อฆานกานำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ สจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.ยสฺส วา ปน มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๙] ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อฆานกานํ สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อฆานกานํ สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๓๐] ยสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกำ)

[๓๑] ยสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (มนายตนมูลกำ)

ปจฺจนีกโอกาโส

[๓๒] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน โสตายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต, อรูเป ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. อรูเป ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อรูเป ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๓๓] ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ อรูเป ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๓๔] ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. (รูปายตนมูลกำ)

[๓๕] ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. (มนายตนมูลกำ)

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๓๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ สโสตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อโสตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน

ยตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อโสตกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อโสตกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

[๓๗] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๓๘] ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ฆานายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ... มนายตนํ... ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๓๙] ยสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ... มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๔๐] ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

(ยตฺถกำ ปจฺจุปฺปนฺเนปิ อตีเตปิ อนาคเตปิ ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีเตปิ[๑] ปจฺจุปฺปนฺเนนาคเตปิ[๒] อตีเตนานาคเตปิ[๓] สพฺพตฺถ สทิสำ, อุปฺปชฺชติ อุปฺปชฺชิตฺถาติ[๔] นามำ อติเรกำ กาตพฺพำ).

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๔๑] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. ปจฺจุปฺปนฺนาตีเตปิ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ., เท. ปจฺจุปฺปนฺนานาคเตปิ, เอวมุปริปิ.
[๓] ฉ.,เท. อตีตานาคเตปิ, เอวมุปริปิ. [๔] อิ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๔๒] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๔๓] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ,

อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (รูปายตนมูลกำ).

[๔๔] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. จตุโวการาน ปญฺจโวการาน เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (มนายตนมูลกำ)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๔๕] ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. (สงฺขิตฺตำ).

[๔๖] ยสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ฯเปฯ

ปจฺจนีกโอกาโส

[๔๗] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๔๘] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ

นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ

เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๔๙] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๕๐] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ

เตสๆ ตตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ รูปายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกำ)

[๕๑] ยสฺส ยตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ ตตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสๆ ตตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานๆ เตสๆ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนๆ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. (มนายตนมูลกำ)

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๕๒] ยสฺส จกฺขายตนๆ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส โสตายตนๆ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนๆ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนๆ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ[๑] จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ (ตสฺส มนายตนญฺจ ธมฺมายตนญฺจ สทิสํ, อิเม เทฺว สทิสาเยว โหนฺติ).

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๔๓] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

---

[๑] อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

ยสฺส ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรำ, อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๕๔] ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (รูปายตนมูลกำ).

[๕๕] ยสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (มนายตนมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๕๖] ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๗] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๕๘] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๕๙] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ

อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๖๐] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. จตุโวการานํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (มนายตนมูลกํ)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๖๑] ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรๆ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ฆานายตนญฺจ[๑] นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

---

[๑] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๖๒] ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานำ เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ. เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรำ อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกำ)

[๖๓] ยสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ

เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกํ)

[๖๔] ยสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (มนายตนมูลกํ)

ปจฺจนีกโอกาโส

[๖๕] ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๖๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมภวิกานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๖๗] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๖๘] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา

ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกำ)

[๖๙] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร อนุโลมปุคฺคโล

[๗๐] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ... มนายตนำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๗๑] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ ฯเปฯ มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๗๒] ยสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๗๓] ยสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกํ)

อนุโลมโอกาโส

[๗๔] ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ[๑] โสตายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ฯเปฯ[๑]

---

๑ - ๑ สฺยา. ...อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๗๕] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. สจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ

อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ จ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๗๖] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานำ[๑] อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๗๗] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ อิตเรสำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ

---

[๑] อิ. สฆานกานำ กามาวจรำ.

อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๗๘] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกํ)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๗๙] ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ... มนายตนำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

[๘๐] ยสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ... มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๘๑] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๘๒] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ

จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจรา จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจรา จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. รูปาวจรา จวนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๘๓] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน

ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๘๔] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตา[๑] จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ

---

[๑] อิ. อสญฺญสตฺตานํ.

นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๘๕] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกำ)

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร
อนุโลมปุคฺคโล

[๘๖] ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ[๑] อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] สี. อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปณฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปณฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปณฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๘๗] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย[๑] จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ[๑] เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ.

๑-๑ อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๘๘] ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๘๙] ยสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ

จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๙๐] ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๙๑] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ

อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ กามาวจรำ[1] อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

---

[1] อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๙๒] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา

จวนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกं)

[๙๓] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ,[๑] อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] อิ. อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ. สี. อรูปานํ อุปปชฺชนฺตานํ. ฉ. จวนฺตานํ, อรูปานํ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๙๔] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกํ)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๙๕] ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา

ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺจิมภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺจิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺจิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺจิมภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ

เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ

นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๙๖] ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๙๗] ยสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๙๘] ยสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกํ)

ปจฺจนีกโอกาโส

[๙๙] ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโลกาโส

[๑๐๐] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรๆ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ

อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจรา จวนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรำ[๑] อุปปชฺชนฺตานำ[๑] เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจรา จวนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ

[๑-๑] อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๐๑] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ

ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๑๐๒] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ[๑] อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ

---

[๑] อิ. อสญฺญสตฺตานํ.

นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๑๐๓] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (มนายตนมูลกำ)

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๐๔] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จกฺขายตนำ[๑] อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ โสตายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ อามนฺตา.

---

[๑] อิ. โปตฺถเก นตฺถิ, เอวมุปริปิ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ[๑] อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๐๕] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

---

[๑] อิ. โปตฺถเก อยํ ปาโฐ นตฺถิ.

ยสฺส ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ เตสำ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๑๐๖] ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๑๐๗] ยสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๐๘] ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๐๙] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ โสตายตนญฺจ

อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ ฯเปฯ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๑๐] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ

ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๑๑๑] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการา[๑] จวนฺตานํ[๑] เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ปญฺจโวการานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (รูปายตนมูลกํ)

[๑๑๒] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ

๑-๑ ฉ., เท. ปญฺจโวการานํ.

จตุโวการานำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ. จตุโวการานำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. (มนายตนมูลกำ)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๑๓] ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ ฯเปฯ มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๑๑๔] ยสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ ฯเปฯ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๑๕] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๑๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ

จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ[๑] เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺฉิมภวิกานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ

---

[๑] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๑๗] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. รูปาวจเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ

นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺจิมภวิกานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๑๘] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจิมภวิกานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจิมภวิกานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ สุทฺธาวาสานำ อรูเป ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. (รูปายตนมูลกำ)

[๑๑๙] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. สุทฺธาวาสานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปจฺจุปฺปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

อุปฺปาทวาโร.

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๒๐] ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สจกฺขุกานำ อโสตกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ

เตสํ โสตายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ สโสตกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ.สโสตกานํ อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สโสตกานํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สจกฺขุกานํ อฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สฆานกานํ อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สฆานกานํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สรูปกานํ อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มนายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สจิตฺตกานํ อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๒๑] ยสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สรูปกานำ อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มนายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สจิตฺตกานำ อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌตีติ. อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๒๒] ยสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ นิรุชฺฌตีติ. [๑] อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ มนายตนำ นิรุชฺฌติ. สรูปกานำ สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "สรูปกานำ" อิติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ. สรูปกานํ สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ. สรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๒๓] ยสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌตีติ. อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๒๔] ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ (อุปฺปาเทปิ นิโรเธปิ อุปฺปาทนิโรเธปิ ยตฺถกึ สพฺพตฺถ สทิสํ.)

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๒๕] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌตีติ ฯเปฯ ฆานายตนํ... รูปายตนํ[๑]...มนายตนํ... ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌตีติ. (ยสฺสยตฺถกึปิ[๒] สทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ).

---

[๑] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] อิ. ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกึ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๒๖] ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานำ สโสตกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ อจกฺขุกานำ อโสตกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อโสตกานำ สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ,[๑] อโสตกานำ[๑] อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ น[๒] นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานำ สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ อจกฺขุกานำ อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อฆานกานำ สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานำ สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

๑-๑ อิ. อจกฺขุกานำ อโสตกานำ. ๒ อิ. นสทฺโท น ทิสฺสติ.

ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานํ สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, เตสํ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๒๗] ยสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อฆานกานํ สรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อฆานกานํ สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น

นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๒๘] ยสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อจิตฺตกานำ[๑] จวนฺตานำ เตสำ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกำ)

[๑๒๙] ยสฺส มนายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ

---

[๑] อิ. สรูปกานำ.

มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๓๐] ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๓๑] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌตีติ ฯเปฯ[๑]

[๒](ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ.)[๒]

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๒] ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. (อุปฺปาทวาเรปิ นิโรธวาเรปิ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ อตีตา ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ[๓] สทิสํ.)

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๓] ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส

---

[๑] สฺยา. ...น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ [๒ - ๒] ฉ., เท. (ยสฺส ยตฺถกมฺปิ ยสฺสกสทิสํ)
[๓] ฉ.,เท. ปจฺจนีกมฺปิ.

จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ รูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ อรูปำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๓๔] ยสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ รูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานญฺจ รูปาวจรานญฺจ อรูปาวจรานญฺจ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรา อรูปาวจรา อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสญฺจ จวนฺตานญฺจ เตสญฺจ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสญฺจ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสญฺจ เตสญฺจ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๑๓๕] ยสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานญฺจ อรูปีนญฺจ อุปปชฺชนฺตานญฺจ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสญฺจ จวนฺตานญฺจ เตสญฺจ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสญฺจ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสญฺจ เตสญฺจ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๑๓๖] ยสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๓๗] ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๓๘] ยสฺส[๑] ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ

[๑-๑] อยํ ปาโฐ ฉฏฺฐสงฺคีติปกรณโต สงฺเขปตฺถตโร โหติ.

นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ... รูปาวจรานำ ฯเปฯ กามาวจรานำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ ปญฺจโวการานำ ฯเปฯ อรูปานำ ฯเปฯ ปญฺจโวการานำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ ฯเปฯ ปญฺจโวการานำ ฯเปฯ[๑]

[๑๓๙] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ...รูปาวจรานำ ฯเปฯ กามาวจรานำ ฯเปฯ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ ฯเปฯ กามาวจรานำ ฯเปฯ (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๔๐] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ... อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ ปญฺจโวการานำ ฯเปฯ อรูปานำ ฯเปฯ ปญฺจโวการานำ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ (รูปายตนมูลกำ)

[๑๔๑] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ ฯเปฯ จตุโวการานำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. (ยถา อุปฺปาทวาเร ยสฺสยตฺถเก[๑] อนาคตา ปุจฺฉา วิตฺถาริตา เอวำ นิโรเธปิ วิตฺถาเรตพฺพา).

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๒] ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ

---

[๑] เท. ยสฺส ยตฺถเก. อิ. ยสฺส - ยตฺถเก.

ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๔๓] ยสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา

ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานํ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๑๔๔] ยสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานํ อรูปึ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๑๔๕] ยสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๔๖] ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๑๔๗] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๔๘] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๔๙] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ.อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. (รูปายตนมูลกํ)

[๑๕๐] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๕๑] ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ.

อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานं จวนฺตานं เตสं โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ เปฯ มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสं อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๔๒] ยสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ ฯเปฯ มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสं อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนं นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं ฆานายตนं นิรุชฺฌติ. สฆานกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๔๓] ยสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสं อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं รูปายตนํ นิรุชฺฌติ. สรูปกานं จวนฺตานं เตสं ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๕๔] ยสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๕๕] ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๕๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. รูปาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. สจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ

กามาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ

นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๔๗] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ, รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ. สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ, รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ

ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๕๘] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ. สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (รูปายตนมูลกำ)

[๑๕๙] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ

ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๖๐] ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ ฯเปฯ ตสฺส รูปายตนํ[๑] ฯเปฯ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ตสฺส ธมฺมายตนํ[๑] น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส ฆานายตนํ ฯเปฯ ยสฺส[๒] รูปายตนํ ฯเปฯ ยสฺส มนายตนํ[๒] น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๖๑] ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

๑-๑ สฺยา. รูปายตนํ มนายตนํ ธมฺมายตนํ ๒-๒ สฺยา. รูปายตนํ มนายตนํ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๖๒] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ.[๑] สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. รูปาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

---

[๑] อิ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ[๑] รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๑๖๓] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น

นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๑๖๔] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ[๑] เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

---

[๑] สี. อิ. อรูปกานํ จวนฺตานํ.

[๑๖๕] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร
อนุโลมปุคฺคโล

[๑๖๖] ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, เย จ อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ[๑] เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

---

[๑] สี. อิ. อุปปชฺชนฺตานำ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสं ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสं สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ ฯเปฯ

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสं จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสं รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสं สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ ฯเปฯ

ยสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เตสं จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสं ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสं สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ.[๑] สพฺเพสं อุปปชฺชนฺตานํ อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं ฯเปฯ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं ฯเปฯ[๑]

[๑๖๗] ยสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสं จวนฺตานํ เตสं ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสं รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสं สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสं ฆานายตนญฺจ

---

[๑] สฺยา. ... นิรุชฺฌตีติ ฯเปฯ ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สฆานกานำ[๑] จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ ฯเปฯ

[๑๖๘] ยสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ. สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๖๙] ยสฺส มนายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ[๒] เตสำ มนายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ

---

[๑] สฺยา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ, ฉ., เท. ทิสฺสติ.

[๒] อิ. สี. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ. เอวมุปริปิ.

นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๗๐] ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๗๑] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ. สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ ฯเปฯ

(ยถา ปจฺจุปฺปนฺนาตีเตปิ[๑] ติวิธํ วิตฺถาริตํ เอวํ อิทมฺปิ วิตฺถาเรตพฺพํ).

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌติ.[๒] สจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

---

[๑] ฉ., เท. ปจฺจุปฺปนฺนาตีเตปิ. [๒] สี. อิ. นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๑๗๒] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ[๑] ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร[๒] ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฯเปฯ[๒] กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สฆานกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ ฯเปฯ

[๑๗๓] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา

---

[๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ. ทิสฺสนฺติ. [๒-๒] เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌติ. สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๗๔] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌติ. สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๗๕] ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปจฺจนิมภวิกานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, เย จ อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปจฺจนิมภวิกานำ เตสำ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสं ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสं จวนฺตานํ เตสं ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. ปจฺฉิมภวิกานํ รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสं ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสं รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสं จวนฺตานํ เตสं รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ เตสं รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสं จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสं ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสं จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส

จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๗๖] ยสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, เย จ อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ เตสำ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๗๗] ยสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๗๘] ยสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๗๙] ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๘๐] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น

นิรุชฺฌติ. อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ[๑] เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ[๒] น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, รูปาวจรา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌติ. อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

---

[๑] อิ. โปตฺถเก นตฺถิ. [๒] อิ. โปตฺถเก นตฺถิ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจกฺขุกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๘๑] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรา จวนฺตานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ

รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรา จวนฺตานำ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๘๒] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๑๘๓] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. นิรุชฺฌติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๘๔] ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ปน ฆานายตนำ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ[๑] ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ

---

[๑] สี. อิ. ฆานายตนำ.

เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ อิตเรสํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๘๕] ยสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๘๖] ยสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๘๗] ยสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ[๑] นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. มนายตนญฺจ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๘๘] ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๘๙] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ, รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ

นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๑๙๐] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ. กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๑๙๑] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ

รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. (รูปายตนมูลกํ)

[๑๙๒] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๙๓] ยสฺส จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส

จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ ตสฺส รูปายตนำ[๑] ฯเปฯ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ตสฺส ธมฺมายตนำ[๑] น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

(ยสฺส[๒] ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส รูปายตนำ ฯเปฯ ยสฺส มนายตนำ[๒] น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.)[๓]

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๙๔] ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโลกาโส

[๑๙๕] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ

---

๑ - ๑ สฺยา. รูปายตนำ มนายตนำ ธมฺมายตนำ.

๒ - ๒ สฺยา. ยสฺส ฆานายตนำ ฯเปฯ รูปายตนำ มนายตนำ. ๓ ฉ.,เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อสญฺญสตฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ

จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ มนายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं ตตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเสปรินิพฺพนฺตานं, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานं, อสญฺญสตฺตานं เตสं ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนं น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสं อุปปชฺชนฺตานं, อสญฺญสตฺตานं, อรูปานं เตสं ตตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं ตตฺถ ธมฺมายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเสปรินิพฺพนฺตานं, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ ธมฺมายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं ตตฺถ จกฺขายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเสปรินิพฺพนฺตานं, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. (จกฺขายตนมูลกं)

[๑๙๖] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนं น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานं เตสं ตตฺถ ฆานายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสं ตตฺถ รูปายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเรปรินิพฺพนฺตานं, อรูปานं เตสं ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนं น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเรปรินิพฺพนฺตานं เตสं ตตฺถ รูปายตนं น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं ตตฺถ ฆานายตนं น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานं, อรูปานं

เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๑๙๗] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ

ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. (รูปายตนมูลกำ)

[๑๙๘] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ

ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาเส ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

นิโรธวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๙๙] ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ. มนายตนํ. ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. โน ฯเปฯ

[๒๐๐] ยสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

อนุโลมโอกาโส

[๒๐๑] ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

(ยตฺถกึ โนติ น กาตพฺพํ ยตฺถกึ อิตเรสํ ยตฺถกานํ สทิสํ กาตพฺพํ ยตฺถกึ ตีสุปิ วาเรสุ สทิสํ.)

---

[๑] สฺยา. นิโรธวารํ นิฏฺฐิตํ.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๐๒] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. โน ฯเปฯ

[๒๐๓] ยสฺส ยตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๐๔] ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สโสตกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ. อจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ อโสตกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. อโสตกานำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ. อจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ, อฆานกานำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. อฆานกานำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปฺปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ. อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. อรูปกานํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ. อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ. อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๐๔] ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ. อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. อรูปกานำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ. อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ, อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. อจิตฺตกานำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ. อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. สฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ. อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกำ)

[๒๐๖] ยสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มนายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. อจิตฺตกานํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ. อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๒๐๗] ยสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ. อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ. อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌติ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๒๐๘] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๒๐๙] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ.)

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๑๐] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา ฯเปฯ

(อตีตา ปุจฺฉา อุปฺปาเทปิ นิโรเธปิ อุปฺปาทนิโรเธปิ อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ[๑] สทิสำ.)

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๑๑] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

---

[๑] ฉ. เท. ปจฺจนีกมฺปิ เอวมุปริปิ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ[๑] เตสํ[๑] ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๑๒] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ

๑-๑ สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. ทิสฺสนฺติ.

นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๒๑๓] ยสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๒๑๔] ยสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๒๑๕] ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๑๖] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เตสํ ตตฺถ โสตายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๒๑๗] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ เปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ

อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๒๑๘] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการๆ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ ปญฺจโวการานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. (รูปายตนมูลกํ)

[๒๑๙] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๒๐] ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส วา ปน ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย รูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ

โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๒๑] ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๒๒๒] ยสฺส รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ อุปปชฺชนฺตานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ รูปายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๒๒๓] ยสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๒๒๔] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๒๒๕] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจิมภวิกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ, เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๒๖] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ กามาวจรานํ อุปปชฺชนฺตานํ, รูปาวจรานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานญฺจ ปรินิพฺพนฺตานญฺจ, อรูปานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานํ กามาวจรานญฺจ อุปปชฺชนฺตานญฺจ, รูปาวจรานญฺจ, อรูปาวจรานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานญฺจ, อสญฺญสตฺตานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานญฺจ กามาวจรานญฺจ อุปปชฺชนฺตานญฺจ, รูปาวจรานญฺจ, อรูปาวจรานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานญฺจ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนญฺจ ฯเปฯ อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๒๒๗] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตานญฺจ ปญฺจโวการานญฺจ อุปปชฺชนฺตานญฺจ, อรูปานญฺจ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานญฺจ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตานญฺจ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ

ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (รูปายตนมูลกํ)

[๒๒๘] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมภวิกานํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๒๙] ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตายตนํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ.

สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

(ยถา อุปฺปาทวาเร ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตา ปุจฺฉา วิภตฺตา เอวำ อุปฺปาทนิโรเธปิ ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตา ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ วิภชิตพฺพา)[๑]

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๓๐] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺจุปฺปนฺนภวิกานำ รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ, เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ

---

[๑] ฉ., เท. วิภชิตพฺพา.

โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๒๓๑] ยสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ ฯเปฯ มนายตนํ... ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๒๓๒] ยสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนำ ฯเปฯ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส รูปายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ รูปายตนำ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๒๓๓] ยสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ มนายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๒๓๔] ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๓๕] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ. สจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๓๖] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ รูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. กามาวจรา จวนฺตานํ, อฆานกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ

ฆานายตนํ อุปฺปชฺชติ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฆานายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ. (ฆานายตนมูลกํ)

[๒๓๗] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๒๓๘] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มนายตนญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๓๙] ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ, อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. ปจฺฉิมภวิกานำ รูปาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ

เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกํ)

[๒๔๐] ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ อรูปึ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน รูปายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนํ ฯเปฯ อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกํ)

[๒๔๑] ยสฺส รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มนายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๒๔๒] ยสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อจิตฺตกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มนายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มนายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๒๔๓] ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๒๔๔] ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ อรูปานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ โสตายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ โสตายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อจกฺขุกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ

ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจรา จวนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ. กามาวจเร ปรินิพฺพนฺตานํ, รูปาวจรา จวนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ กามาวจรํ อุปปชฺชนฺตานํ อรูปานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ

ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ จกฺขายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จกฺขายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (จกฺขายตนมูลกำ)

[๒๔๕] ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูปานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ รูปายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ รูปายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรา จวนฺตานำ, อฆานกานำ กามาวจรำ อุปปชฺชนฺตานำ รูปาวจรานำ อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, อฆานกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ฆานายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ฆานายตนำ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (ฆานายตนมูลกำ)

[๒๔๖] ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, อรูปานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ. ปรินิพฺพนฺตานํ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อรูปกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ รูปายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๒๔๗] ยสฺส ยตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, อจิตฺตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปรินิพฺพนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มนายตนญฺจ นุปฺปชฺชติ ธมฺมายตนญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มนายตนํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๔๘] ยสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร ปรินิพฺพนฺตานำ, อรูเป ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ อรูปี อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ จกฺขายตนญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ โสตายตนญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน โสตายตนำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จกฺขายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

(ยถา นิโรธวาเร อตีเตนานาคตา[๑] ปุจฺฉา ยสฺสกมฺปิ ยตฺถกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ[๒] วิภตฺตำ[๓] เอวำ อุปฺปาทนิโรเธปิ อตีเตนานาคตา[๑] ปุจฺฉา วิภชิตพฺพา.)

อุปฺปาทนิโรธวาโร.

ปวตฺติวาโร นิฏฺฐิโต.

---

๓. ปริญฺญาวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

[๒๔๙] โย จกฺขายตนำ ปริชานาติ โส โสตายตนำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนำ ปริชานาติ โส จกฺขายตนำ

[๑,๑] ฉ., เท. อตีตานาคตา. [๒] ฉ., เท. ปจฺจนีกมฺปิ. [๓] สี. วิภตฺตา.

ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานาติ โส โสตายตนํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานาติ โส จกฺขายตนํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

๒. อตีตวาโร

[๒๕๐] โย จกฺขายตนํ ปริชานิตฺถ โส โสตายตนํ ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนํ ปริชานิตฺถ โส จกฺขายตนํ ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถ โส โสตายตนํ น ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานิตฺถ โส จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

๓. อนาคตวาโร

[๒๕๑] โย จกฺขายตนํ ปริชานิสฺสติ โส โสตายตนํ ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนํ ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานิสฺสติ โส โสตายตนํ น ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ น ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

[๒๕๒] โย จกฺขายตนํ ปริชานาติ โส โสตายตนํ ปริชานิตฺถาติ. โน. โย วา ปน โสตายตนํ ปริชานิตฺถ โส จกฺขายตนํ ปริชานาตีติ. โน.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานาติ โส โสตายตนํ น ปริชานิตฺถาติ. อรหา จกฺขายตนํ น ปริชานาติ โน จ โสตายตนํ น ปริชานิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ, ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา จกฺขายตนญฺจ น ปริชานนฺติ โสตายตนญฺจ น ปริชานิตฺถ. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานิตฺถ โส จกฺขายตนํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี โสตายตนํ น ปริชานิตฺถ โน จ จกฺขายตนํ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา โสตายตนญฺจ น ปริชานิตฺถ จกฺขายตนญฺจ น ปริชานนฺติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

[๒๔๓] โย จกฺขายตนํ ปริชานาติ โส โสตายตนํ ปริชานิสฺสตีติ. โน. โย วา ปน โสตายตนํ ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ ปริชานาตีติ. โน.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานาติ โส โสตายตนํ น ปริชานิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต จกฺขายตนํ น ปริชานนฺติ โน จ โสตายตนํ น ปริชานิสฺสนฺติ. อรหา, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต จกฺขายตนญฺจ น ปริชานนฺติ โสตายตนญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี โสตายตนํ น ปริชานิสฺสติ โน จ จกฺขายตนํ น ปริชานาติ. อรหา, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต โสตายตนญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ จกฺขายตนญฺจ น ปริชานนฺติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

[๒๕๔] โย จกฺขายตนํ ปริชานิตฺถ โส โสตายตนํ ปริชานิสฺสตีติ. โน.โย วา ปน โสตายตนํ ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ ปริชานิตฺถาติ. โน.

โย จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถ โส โสตายตนํ น ปริชานิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถ โน จ โสตายตนํ น ปริชานิสฺสนฺติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต จกฺขายตนญฺจ น ปริชานิตฺถ โสตายตนญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ. โย วา ปน โสตายตนํ น ปริชานิสฺสติ โส จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถาติ. อรหา โสตายตนํ น ปริชานิสฺสติ โน จ จกฺขายตนํ น ปริชานิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต โสตายตนญฺจ น ปริชานิสฺสนฺติ จกฺขายตนญฺจ น ปริชานิตฺถ.

ปริญฺญาวาโร.

อายตนยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.

อภิธมฺมปิฏเก
ธาตุยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส[๑]

[๑] อฏฺฐารส ธาตุโย: จกฺขุธาตุ โสตธาตุ ฆานธาตุ ชิวฺหาธาตุ กายธาตุ รูปธาตุ สทฺทธาตุ คนฺธธาตุ รสธาตุ โผฏฺฐพฺพธาตุ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ โสตวิญฺญาณธาตุ ฆานวิญฺญาณธาตุ ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ กายวิญฺญาณธาตุ มโนธาตุ มโนวิญฺญาณธาตุ ธมฺมธาตุ.

๑. ปทโสธนวาโร[๒]

อนุโลมํ

[๒] จกฺขุ จกฺขุธาตุ. จกฺขุธาตุ จกฺขุ.
โสตํ โสตธาตุ. โสตธาตุ โสตํ. ฯเปฯ

จกฺขุวิญฺญาณํ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จกฺขุวิญฺญาณํ. ฯเปฯ

มโน มโนธาตุ. มโนธาตุ มโน.

มโนวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณธาตุ. มโนวิญฺญาณธาตุ มโนวิญฺญาณํ.

ธมฺโม ธมฺมธาตุ. ธมฺมธาตุ ธมฺโม.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร. [๒] สฺยา. อุทฺเทสวาโร.

ปจฺจนีกํ

[๓] น จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. น จกฺขุธาตุ น จกฺขุ.
น โสตํ น โสตธาตุ. น โสตธาตุ น โสตํ. ฯเปฯ
น จกฺขุวิญฺญาณํ น จกฺขุวิญฺญาณธาตุ. น จกฺขุวิญฺญาณธาตุ
น จกฺขุวิญฺญาณํ. ฯเปฯ
น มโน น มโนธาตุ. น มโนธาตุ น มโน.
น มโนวิญฺญาณํ น มโนวิญฺญาณธาตุ. น มโนวิญฺญาณธาตุ
น มโนวิญฺญาณํ.
น ธมฺโม น ธมฺมธาตุ. น ธมฺมธาตุ น ธมฺโม.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๔] จกฺขุ จกฺขุธาตุ. ธาตู[๑] โสตธาตุ. ฯเปฯ
จกฺขุ จกฺขุธาตุ. ธาตู ธมฺมธาตุ.

(ยถา อายตนยมเก จกฺกํ พนฺธิตํ เอวมิธ จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.)

ปจฺจนีกํ

[๕] น จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. น ธาตู น โสตธาตุ.
น จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. น ธาตู น ฆานธาตุ. ฯเปฯ
น จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. น ธาตู น ธมฺมธาตุ. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธมฺมธาตุ. น ธาตู น จกฺขุธาตุ. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธมฺมธาตุ. น ธาตู น มโนวิญฺญาณธาตุ.

(จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.)

---

[๑] สี. ธาตุ. เอวมุปริปิ.

๓. สุทฺธธาตุวาโร

อนุโลมำ

[๖] จกฺขุ ธาตุ. ธาตู จกฺขุ.
โสตำ ธาตุ. ธาตู โสตำ. ฆานำ ธาตุ ฯเปฯ ชิวฺหา ธาตุ. กาโย ธาตุ. รูปำ ธาตุ. สทฺโท ธาตุ. คนฺโธ ธาตุ. รโส ธาตุ. โผฏฺฐพฺโพ ธาตุ.
จกฺขุวิญฺญาณำ ธาตุ. ธาตู จกฺขุวิญฺญาณำ.
โสตวิญฺญาณำ ธาตุ. ธาตู โสตวิญฺญาณำ. ฆานวิญฺญาณำ.
ฯเปฯ ชิวฺหาวิญฺญาณำ... กายวิญฺญาณำ...
มโน ธาตุ. ธาตู มโน.
มโนวิญฺญาณำ ธาตุ. ธาตู มโนวิญฺญาณำ.
ธมฺโม ธาตุ. ธาตู ธมฺโม.

ปจฺจนีกำ

[๗] น จกฺขุ น ธาตุ. น ธาตู น จกฺขุ.
น โสตำ น ธาตุ. น ธาตู น โสตำ. น ฆานำ... น ชิวฺหา... น กาโย... น รูปำ... น สทฺโท... น คนฺโธ... น รโส... น โผฏฺฐพฺโพ...
น จกฺขุวิญฺญาณำ น ธาตุ. น ธาตู น จกฺขุวิญฺญาณำ.
น โสตวิญฺญาณำ ฯเปฯ น ฆานวิญฺญาณำ...
น ชิวฺหาวิญฺญาณำ...
น กายวิญฺญาณำ... น ธาตุ. น ธาตู น กายวิญฺญาณำ.
น มโน น ธาตุ. น ธาตู น มโน.
น มโนวิญฺญาณำ น ธาตุ. น ธาตู น มโนวิญฺญาณำ.
น ธมฺโม น ธาตุ. น ธาตู น ธมฺโม.

๔. สุทฺธธาตุมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๘] จกฺขุ ธาตุ. ธาตู โสตํ. ฯเปฯ
จกฺขุ ธาตุ. ธาตู ธมฺโม. ฯเปฯ
ธมฺโม ธาตุ. ธาตู จกฺขุ. ฯเปฯ
ธมฺโม ธาตุ. ธาตู มโนวิญฺญาณํ.

(จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.)

ปจฺจนีกํ

[๙] น จกฺขุ น ธาตุ. น ธาตู น โสตํ.
น จกฺขุ น ธาตุ. น ธาตู น ฆานํ. ฯเปฯ
น จกฺขุ น ธาตุ. น ธาตู น ธมฺโม. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธาตุ. น ธาตู น จกฺขุ. ฯเปฯ
น ธมฺโม น ธาตุ. น ธาตู น มโนวิญฺญาณํ.

(จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.)

ปณฺณตฺติอุทฺเทสวาโร.[๑]

---

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส[๒]

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมํ

[๑๐] จกฺขุ จกฺขุธาตูติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. จกฺขุธาตุ จกฺขุ เจว จกฺขุธาตุ จ. จกฺขุธาตุ จกฺขูติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. อุทฺเทสวาโร. [๒] สฺยา. นิทฺเทสวาโร.

โสตๆ โสตธาตูติ. ทิพฺพโสตๆ ตณฺหาโสตๆ โสตๆ น โสตธาตุ. โสตธาตุ โสตญฺเจว โสตธาตุ จ. โสตธาตุ โสตนฺติ. อามนฺตา.

ฆานๆ ฆานธาตูติ. อามนฺตา. ฆานธาตุ ฆานนฺติ. อามนฺตา.

(ชิวฺหาปิ ฆานธาตุสทิสา).

กาโย กายธาตูติ. กายธาตุๆ จเปตฺวา อวเสโส [๑] กาโย น กายธาตุ. กายธาตุ กาโย เจว กายธาตุ จ.กายธาตุ กาโยติ. อามนฺตา.

รูปๆ รูปธาตูติ. รูปธาตุๆ จเปตฺวา อวเสสๆ [๒] รูปๆ น รูปธาตุ. รูปธาตุ รูปญฺเจว รูปธาตุ จ. รูปธาตุ รูปนฺติ. อามนฺตา.

(สทฺโท ฆานสทิโส).

คนฺโธ คนฺธธาตูติ. สีลคนฺโธ สมาธิคนฺโธ ปญฺญาคนฺโธ คนฺโธ น คนฺธธาตุ. คนฺธธาตุ คนฺโธ เจว คนฺธธาตุ จ. [๓] คนฺธธาตุ คนฺโธติ. อามนฺตา.

รโส รสธาตูติ. อตฺถรโส ธมฺมรโส วิมุตฺติรโส รโส น รสธาตุ. รสธาตุ รโส เจว รสธาตุ จ. รสธาตุ รโสติ. อามนฺตา.

(โผฏฺฐพฺโพ ฆานสทิโส).

จกฺขุวิญฺญาณๆ จกฺขุวิญฺญาณธาตูติ. อามนฺตา. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา. โสตวิญฺญาณๆ ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณๆ. ชิวฺหาวิญฺญาณๆ. กายวิญฺญาณๆ.

มโน มโนธาตูติ. มโนธาตุๆ จเปตฺวา อวเสโส [๔] มโน

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร กาโยติ สทฺโท ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร รูปนฺติ สทฺโท ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ. [๓] สฺยา. เอตฺถนฺตเร คนฺธธาตูติ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ. [๔] สฺยา. เอตฺถนฺตเร มโนติ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

น มโนธาตุ. มโนธาตุ มโน เจว มโนธาตุ จ. มโนธาตุ มโนติ. อามนฺตา.

มโนวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณธาตูติ. อามนฺตา. มโนวิญฺญาณธาตุ มโนวิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา.

ธมฺโม ธมฺมธาตูติ. ธมฺมธาตุ๋ เจปตฺวา อวเสโส ธมฺโม น ธมฺมธาตุ. ธมฺมธาตุ ธมฺโม เจว ธมฺมธาตุ จ. ธมฺมธาตุ ธมฺโมติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกํ

[๑๑] น่ จกฺขุ น จกฺขุธาตูติ. อามนฺตา. น จกฺขุธาตุ น จกฺขูติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ น จกฺขุธาตุ จกฺขุ. จกฺขุญฺจ จกฺขุธาตุญฺจ เจปตฺวา อวเสสํ น เจว จกฺขุ น จ จกฺขุธาตุ.

น โสตํ น โสตธาตูติ. อามนฺตา. น โสตธาตุ น โสตนฺติ. ทิพฺพโสตํ ตณฺหาโสตํ น โสตธาตุ โสตํ. โสตญฺจ โสตธาตุญฺจ เจปตฺวา อวเสสํ น เจว โสตํ น จ โสตธาตุ.

น ฆานํ น ฆานธาตูติ. อามนฺตา. น ฆานธาตุ น ฆานนฺติ. อามนฺตา. น ชิวฺหา.

(ยํ[๑] สงฺขิตฺตํ อุภโต อามนฺตา).

น กาโย น กายธาตูติ. อามนฺตา. น กายธาตุ น กาโยติ. กายธาตุ๋ เจปตฺวา อวเสโส กาโย[๒] น กายธาตุ กาโย. กายญฺจ กายธาตุญฺจ เจปตฺวา อวเสโส น เจว กาโย น จ กายธาตุ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

น รูปี น รูปธาตูติ. อามนฺตา. น รูปธาตุ น รูปนฺติ. รูปธาตุ์ จเปตฺวา อวเสสำ รูปี[๑] น รูปธาตุ รูปี. รูปญฺจ รูปธาตุญฺจ จเปตฺวา อวเสสำ น เจว รูปี น จ รูปธาตุ.

น สทฺโท ฯเปฯ น คนฺโธ น คนฺธธาตูติ. อามนฺตา. น คนฺธธาตุ น คนฺโธติ. สีลคนฺโธ สมาธิคนฺโธ ปญฺญาคนฺโธ น คนฺธธาตุ คนฺโธ. คนฺธญฺจ คนฺธธาตุญฺจ จเปตฺวา อวเสโส น เจว คนฺโธ น จ คนฺธธาตุ.

น รโส น รสธาตูติ. อามนฺตา. น รสธาตุ น รโสติ. อตฺถรโส ธมฺมรโส วิมุตฺติรโส น รสธาตุ รโส. รสญฺจ รสธาตุญฺจ จเปตฺวา อวเสโส น เจว รโส น จ รสธาตุ.

น โผฏฺฐพฺโพ ฯเปฯ น จกฺขุวิญฺญาณำ น จกฺขุวิญฺญาณธาตูติ. อามนฺตา. น จกฺขุวิญฺญาณธาตุ น จกฺขุวิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา. น โสตวิญฺญาณำ ฯเปฯ น ฆานวิญฺญาณำ. น ชิวฺหาวิญฺญาณำ. น กายวิญฺญาณำ.

น มโน น มโนธาตูติ. อามนฺตา. น มโนธาตุ น มโนติ. มโนธาตุ์ จเปตฺวา อวเสโส มโน[๒] น มโนธาตุ มโน. มนญฺจ มโนธาตุญฺจ จเปตฺวา อวเสโส น เจว มโน น จ มโนธาตุ.

น มโนวิญฺญาณำ น มโนวิญฺญาณธาตูติ. อามนฺตา. น มโนวิญฺญาณธาตุ น มโนวิญฺญาณนฺติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

น ธมฺโม น ธมฺมธาตูติ. อามนฺตา. น ธมฺมธาตุ น ธมฺโมติ. ธมฺมธาตุ์ จเปตฺวา อวเสโส ธมฺโม[๑] น ธมฺมธาตุ ธมฺโม. ธมฺมญฺจ ธมฺมธาตุญฺจ จเปตฺวา อวเสโส น เจว ธมฺโม น จ ธมฺมธาตุ.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมำ

[๑๒] จกฺขุ จกฺขุธาตูติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. จกฺขุธาตุ จกฺขุ เจว จกฺขุธาตุ จ. ธาตู โสตธาตูติ. โสตธาตุ ธาตุ เจว โสตธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น โสตธาตุ.

จกฺขุ จกฺขุธาตูติ. ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ จกฺขุ น จกฺขุธาตุ. จกฺขุธาตุ จกฺขุ เจว จกฺขุธาตุ จ. ธาตู ฆานธาตุ ฯเปฯ ธาตู ธมฺมธาตูติ. ธมฺมธาตุ ธาตุ[๒] เจว ธมฺมธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น ธมฺมธาตุ.

(ยถา อายตนยมเก ปณฺณตฺติ เอวำ ธาตุยมเกปิ ปณฺณตฺติ. จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ.)

ปจฺจนีกำ

[๑๓] น จกฺขุ น จกฺขุธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู[๓] น โสตธาตูติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สฺยา. ธมฺมธาตุ เจว. [๓] สี. ธาตุ, เอวมุปริปิ.

น จกฺขุ น จกฺขุธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู น ฆานธาตุ ฯเปฯ น ธาตู น ธมฺมธาตูติ. อามนฺตา.

(จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ สพฺเพ อามนฺตา อุภโตปิ เสเสปิ).

๓. สุทฺธธาตุวาโร

อนุโลมำ

[๑๔] จกฺขุ ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู จกฺขุธาตูติ. จกฺขุธาตุ ธาตุ เจว จกฺขุธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น จกฺขุธาตุ.

โสตำ ธาตูติ. อามนฺตา. ฆานำ ฯเปฯ ชิวฺหา... กาโย... รูปำ. สทฺโท... คนฺโธ... รโส... โผฏฺฐพฺโพ...

จกฺขุวิญฺญาณำ ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู จกฺขุวิญฺญาณธาตูติ. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ ธาตุ เจว จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น จกฺขุวิญฺญาณธาตุ. โสตวิญฺญาณำ ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณำ. ชิวฺหาวิญฺญาณำ. กายวิญฺญาณำ.

มโน ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู มโนธาตูติ. มโนธาตุ ธาตุ เจว มโนธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น มโนธาตุ.

มโนวิญฺญาณำ ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู มโนวิญฺญาณธาตูติ. มโนวิญฺญาณธาตุ ธาตุ เจว มโนวิญฺญาณธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น มโนวิญฺญาณธาตุ.

ธมฺโม ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู ธมฺมธาตูติ. ธมฺมธาตุ ธาตุ เจว ธมฺมธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น ธมฺมธาตุ.

ปจฺจนีกํ

[๑๕] น จกฺขุ น ธาตูติ. จกฺขุํ ฉเปตฺวา อวเสสา ธาตู น จกฺขุ ธาตุ. จกฺขุญฺจ ธาตุญฺจ ฉเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ ธาตุ. น ธาตู[๑] น จกฺขุธาตูติ.[๒] อามนฺตา.

น โสตํ น ธาตูติ. โสตํ ฉเปตฺวา ฯเปฯ ฆานํ ฉเปตฺวา ฯเปฯ ชิวฺหํ ฉเปตฺวา ฯเปฯ

น กาโย น ธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู น กายธาตูติ. อามนฺตา.

น รูปา น ธาตูติ. รูปา ฉเปตฺวา ฯเปฯ สทฺทา... คนฺธา... รสา... โผฏฺฐพฺพา... จกฺขุวิญฺญาณํ... โสตวิญฺญาณํ... ฆานวิญฺญาณํ... ชิวฺหาวิญฺญาณํ... กายวิญฺญาณํ...มนา...มโนวิญฺญาณา ฉเปตฺวา ฯเปฯ

น ธมฺมา น ธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู น ธมฺมธาตูติ. อามนฺตา.

๔. สุทฺธธาตุมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๑๖] จกฺขุ ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู โสตธาตูติ. โสตธาตุ ธาตุ เจว โสตธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น โสตธาตุ.

จกฺขุ ธาตูติ. อามนฺตา. ธาตู ฆานธาตุ ฯเปฯ ธาตู ธมฺมธาตูติ. ธมฺมธาตุ ธาตุ เจว ธมฺมธาตุ จ. อวเสสา ธาตู น ธมฺมธาตุ. (จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.)

---

[๑] ฉ., เท. ธาตู. [๒] สฺยา. น จกฺขูติ.

ปจฺจนีกำ

[๑๗] น จกฺขุ น ธาตูติ. จกฺขุำ ฆเปตฺวา อวเสสา ธาตู น จกฺขุ ธาตุ. จกฺขุญฺจ ธาตุญฺจ ฆเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ ธาตุ. น ธาตู น โสตธาตูติ. อามนฺตา.

น จกฺขุ น ธาตูติ. จกฺขุำ ฆเปตฺวา อวเสสา น จกฺขุ ธาตุ. จกฺขุญฺจ ธาตุญฺจ ฆเปตฺวา อวเสสา น เจว จกฺขุ น จ ธาตุ. น ธาตุ น ฆานธาตุ ฯเปฯ น ธาตู น ธมฺมธาตูติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม น ธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู น จกฺขุธาตูติ. อามนฺตา.

น ธมฺโม น ธาตูติ. อามนฺตา. น ธาตู น โสตธาตุ ฯเปฯ น ธาตู น มโนวิญฺญาณธาตูติ. อามนฺตา. (จกฺกำ พนฺธิตพฺพำ.)

(ยถา อายตนยมกสฺส ปณฺณตฺติ เอวำ ธาตุยมกสฺส ปณฺณตฺติ วิตฺถาเรตพฺพา)

ปณฺณตฺตินิทฺเทสวาโร.

---

๒. ปวตฺติ ๑. อุปฺปาทวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๘] ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส โสตธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ โสตธาตุ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ สโสตกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ โสตธาตุ จ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน โสตธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สโสตกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ. สโสตกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ โสตธาตุ จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ฆานธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สจกฺขุกานํ อฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ฆานธาตุ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานํ สฆานกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ ฆานธาตุ จ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ฆานธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สฆานกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ. สฆานกานํ สจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ฆานธาตุ จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส รูปธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน รูปธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สรูปกานํ อจกฺขุกานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ รูปธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ

เตสํ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ. สรูปกานำ[๑] สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ รูปธาตุ จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. สจิตฺตกานำ อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ. สจิตฺตกานำ[๑] สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ มโนวิญฺญาณธาตุ จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ธมฺมธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ธมฺมธาตุ อุปฺปชฺชติ ตสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชตีติ. อจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมธาตุ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ. สจกฺขุกานำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ธมฺมธาตุ จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุธาตุ จ อุปฺปชฺชติ.

(ยถา อายตนยมกำ วิภตฺตำ เอวำ ธาตุยมกมฺปิ วิภชิตพฺพำ สทิสำ กาตพฺพำ).

๓. ปริญฺญาวาโร

[๑๙] โย จกฺขุธาตุำ ปริชานาติ โส โสตธาตุำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ฯเปฯ

(ธาตุยมกำ ปริปุณฺณำ เปยฺยาเลน).

ธาตุยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.

[๑,๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อภิธมฺมปิฏเก
สจฺจยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส[๑]

[๑] จตฺตาริ สจฺจานิ ทุกฺขสจฺจํ สมุทยสจฺจํ นิโรธสจฺจํ มคฺคสจฺจํ.

๑. ปทโสธนวาโร[๒]

อนุโลมํ

[๒] ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. ทุกฺขสจฺจํ ทุกฺขํ.
สมุทโย สมุทยสจฺจํ. สมุทยสจฺจํ สมุทโย.
นิโรโธ นิโรธสจฺจํ. นิโรธสจฺจํ นิโรโธ.
มคฺโค มคฺคสจฺจํ. มคฺคสจฺจํ มคฺโค.

ปจฺจนีกํ

[๓] น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจํ. น ทุกฺขสจฺจํ น ทุกฺขํ.
น สมุทโย น สมุทยสจฺจํ. น สมุทยสจฺจํ น สมุทโย.
น นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ. น นิโรธสจฺจํ น นิโรโธ.
น มคฺโค น มคฺคสจฺจํ. น มคฺคสจฺจํ น มคฺโค.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร. [๒] สฺยา. อุทฺเทสวาโร.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร
อนุโลมํ

[๔] ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. สจฺจา สมุทยสจฺจํ.
ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. สจฺจา นิโรธสจฺจํ.
ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. สจฺจา มคฺคสจฺจํ.

สมุทโย สมุทยสจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจํ.
สมุทโย สมุทยสจฺจํ. สจฺจา นิโรธสจฺจํ.
สมุทโย สมุทยสจฺจํ. สจฺจา มคฺคสจฺจํ.

นิโรโธ นิโรธสจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจํ.
นิโรโธ นิโรธสจฺจํ. สจฺจา สมุทยสจฺจํ.
นิโรโธ นิโรธสจฺจํ. สจฺจา มคฺคสจฺจํ.

มคฺโค มคฺคสจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจํ.
มคฺโค มคฺคสจฺจํ. สจฺจา สมุทยสจฺจํ.
มคฺโค มคฺคสจฺจํ. สจฺจา นิโรธสจฺจํ.

ปจฺจนีกํ

[๕] น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจํ. น สจฺจา น สมุทยสจฺจํ.
น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจํ. น สจฺจา น นิโรธสจฺจํ.
น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจํ. น สจฺจา น มคฺคสจฺจํ.

น สมุทโย น สมุทยสจฺจํ. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจํ.
น สมุทโย น สมุทยสจฺจํ. น สจฺจา น นิโรธสจฺจํ.
น สมุทโย น สมุทยสจฺจํ. น สจฺจา น มคฺคสจฺจํ.

น นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจํ.
น นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ. น สจฺจา น สมุทยสจฺจํ.
น นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ. น สจฺจา น มคฺคสจฺจํ.

น มคฺโค น มคฺคสจฺจํ. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจํ.
น มคฺโค น มคฺคสจฺจํ. น สจฺจา น สมุทยสจฺจํ.
น มคฺโค น มคฺคสจฺจํ. น สจฺจา น นิโรธสจฺจํ.

๓. สุทฺธสจฺจวาโร

อนุโลมํ

[๖] ทุกฺขํ สจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขํ.
สมุทโย สจฺจํ. สจฺจา สมุทโย.
นิโรโธ สจฺจํ. สจฺจา นิโรโธ.
มคฺโค สจฺจํ. สจฺจา มคฺโค.

ปจฺจนีกํ

[๗] น ทุกฺขํ น สจฺจํ. น สจฺจา น ทุกฺขํ.
น สมุทโย น สจฺจํ. น สจฺจา น สมุทโย.
น นิโรโธ น สจฺจํ. น สจฺจา น นิโรโธ.
น มคฺโค น สจฺจํ. น สจฺจา น มคฺโค.

๔. สุทฺธสจฺจมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๘] ทุกฺขํ สจฺจํ. สจฺจา สมุทโย.
ทุกฺขํ สจฺจํ. สจฺจา นิโรโธ
ทุกฺขํ สจฺจํ. สจฺจา มคฺโค.
สมุทโย สจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขํ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺโค.
นิโรโธ สจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขํ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺโค.
มคฺโค สจฺจํ. สจฺจา ทุกฺขํ.

มคฺโค สจฺจำ. สจฺจา สมุทโย.
มคฺโค สจฺจำ. สจฺจา นิโรโธ.

ปจฺจนีกำ

[๙] น ทุกฺขำ น สจฺจำ. น สจฺจา น สมุทโย.
น ทุกฺขำ น สจฺจำ. น สจฺจา น นิโรโธ.
น ทุกฺขำ น สจฺจำ. น สจฺจา น มคฺโค.
น สมุทโย น สจฺจำ. น สจฺจา น ทุกฺขำ. ฯเปฯ
น สจฺจา น มคฺโค.
น นิโรโธ น สจฺจำ. น สจฺจา น ทุกฺขำ. ฯเปฯ
น สจฺจา น มคฺโค.
น มคฺโค น สจฺจำ. น สจฺจา น ทุกฺขำ.
น มคฺโค น สจฺจำ. น สจฺจา น สมุทโย.
น มคฺโค น สจฺจำ. น สจฺจา น นิโรโธ.

ปณฺณตฺติอุทฺเทสวาโร.[๑]

---

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส[๒]

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมำ

[๑๐] ทุกฺขำ ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา. ทุกฺขสจฺจำ ทุกฺขนฺติ. กายิกำ ทุกฺขำ เจตสิกำ ทุกฺขำ ฐเปตฺวา อวเสสำ [๑] ทุกฺขสจฺจำ น ทุกฺขำ. กายิกำ ทุกฺขำ เจตสิกำ ทุกฺขำ ทุกฺขญฺเจว ทุกฺขสจฺจญฺจ.

---

[๑] สฺยา. อุทฺเทสวาโร. [๒] สฺยา. นิทฺเทสวาโร. [๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร ทุกฺขสจฺจำ.

สมุทโย สมุทยสจฺจนฺติ. สมุทยสจฺจํ ฯเปตฺวา อวเสโส [๒] สมุทโย น สมุทยสจฺจํ. สมุทยสจฺจํ สมุทโย เจว สมุทยสจฺจญฺจ. สมุทยสจฺจํ สมุทโยติ. อามนฺตา.

นิโรโธ นิโรธสจฺจนฺติ. นิโรธสจฺจํ ฯเปตฺวา อวเสโส [๑] นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ. นิโรธสจฺจํ นิโรโธ เจว นิโรธสจฺจญฺจ. นิโรธสจฺจํ นิโรโธติ. อามนฺตา.

มคฺโค มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจํ ฯเปตฺวา อวเสโส [๒] มคฺโค น มคฺคสจฺจํ. มคฺคสจฺจํ มคฺโค เจว มคฺคสจฺจญฺจ. มคฺคสจฺจํ มคฺโคติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกํ

[๑๑] น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจนฺติ. กายิกํ ทุกฺขํ เจตสิกํ ทุกฺขํ ฯเปตฺวา อวเสสํ ทุกฺขสจฺจํ[๓] น ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. ทุกฺขญฺจ ทุกฺขสจฺจญฺจ ฯเปตฺวา อวเสสํ น เจว ทุกฺขํ น จ ทุกฺขสจฺจํ. น ทุกฺขสจฺจํ น ทุกฺขนฺติ. อามนฺตา. น สมุทโย น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สมุทยสจฺจํ น สมุทโยติ. สมุทยสจฺจํ ฯเปตฺวา อวเสโส สมุทโย น สมุทยสจฺจํ สมุทโย. สมุทยญฺจ สมุทยสจฺจญฺจ ฯเปตฺวา อวเสโส น เจว สมุทโย น จ สมุทยสจฺจํ.

น นิโรโธ น นิโรธสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น นิโรธสจฺจํ น นิโรโธติ. นิโรธสจฺจํ ฯเปตฺวา อวเสโส นิโรโธ น นิโรธสจฺจํ นิโรโธ. นิโรธญฺจ นิโรธสจฺจญฺจ ฯเปตฺวา อวเสโส น เจว นิโรโธ น จ นิโรธสจฺจํ.

[๑,๒] สฺยา. เอตฺถนฺตเร นิโรโธ, มคฺโคติ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๓] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

น มคฺโค น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น มคฺคสจฺจำ น มคฺโคติ. มคฺคสจฺจำ ฐเปตฺวา อวเสโส มคฺโค น มคฺคสจฺจำ มคฺโค. มคฺคญฺจ มคฺคสจฺจญฺจ ฐเปตฺวา อวเสโส น เจว มคฺโค น จ มคฺคสจฺจำ.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมำ

[๑๒] ทุกฺขำ ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา สมุทยสจฺจนฺติ. สมุทยสจฺจำ สจฺจญฺเจว สมุทยสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา สจฺจา น สมุทยสจฺจำ.

ทุกฺขำ ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจำ สจฺจญฺเจว มคฺคสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา สจฺจา น มคฺคสจฺจำ.

[๑๓] สมุทโย สมุทยสจฺจนฺติ. สมุทยสจฺจำ ฐเปตฺวา อวเสโส สมุทโย สมุทโย น สมุทยสจฺจำ. สมุทยสจฺจำ สมุทโย เจว สมุทยสจฺจญฺจ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจำ สจฺจญฺเจว มคฺคสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา สจฺจา น มคฺคสจฺจำ.

[๑๔] นิโรโธ นิโรธสจฺจนฺติ. นิโรธสจฺจำ ฐเปตฺวา อวเสโส นิโรโธ นิโรโธ[๑] น นิโรธสจฺจำ. นิโรธสจฺจำ นิโรโธ เจว นิโรธสจฺจญฺจ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา สมุทยสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจำ สจฺจญฺเจว มคฺคสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา สจฺจา น มคฺคสจฺจำ.

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๑๕] มคฺโค มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจํ ฐเปตฺวา อวเสโส มคฺโค มคฺโค[๑] น มคฺคสจฺจํ. มคฺคสจฺจํ มคฺโค เจว มคฺคสจฺจญฺจ. สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา สมุทยสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา นิโรธสจฺจนฺติ. นิโรธสจฺจํ สจฺจญฺเจว นิโรธสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา สจฺจา น นิโรธสจฺจํ.

ปจฺจนีกํ

[๑๖] น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจนฺติ. กายิกํ ทุกฺขํ เจตสิกํ ทุกฺขํ ฐเปตฺวา อวเสสํ ทุกฺขสจฺจํ น ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ.[๑] ทุกฺขญฺจ ทุกฺขสจฺจญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสํ[๒] น เจว ทุกฺขํ น จ ทุกฺขสจฺจํ. น สจฺจา น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจนฺติ. กายิกํ ทุกฺขํ เจตสิกํ ทุกฺขํ ฐเปตฺวา อวเสสํ ทุกฺขสจฺจํ น ทุกฺขํ ทุกฺขสจฺจํ. ทุกฺขญฺจ ทุกฺขสจฺจญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสํ น เจว ทุกฺขํ น จ ทุกฺขสจฺจํ. น สจฺจา น นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

[๑๗] น สมุทโย น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

น สมุทโย น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สจฺจา น นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

[๑๘] น นิโรโธ น นิโรธสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น สมุทยสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สฺยา. อวเสสา.

[๑๙] น มคฺโค น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น มคฺโค น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา. น สจฺจา น สมุทยสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น นิโรธสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

๓. สุทฺธสจฺจวาโร

อนุโลมํ

[๒๐] ทุกฺขํ สจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ. ทุกฺขสจฺจํ สจฺจญฺเจว ทุกฺขสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา น ทุกฺขสจฺจํ.

สมุทโย สจฺจนฺติ. อามนฺตา ฯเปฯ

นิโรโธ สจฺจนฺติ. อามนฺตา ฯเปฯ

มคฺโค สจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจํ สจฺจญฺเจว มคฺคสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา น มคฺคสจฺจํ.

ปจฺจนีกํ

[๒๑] น ทุกฺขํ น สจฺจนฺติ. ทุกฺขํ ฐเปตฺวา อวเสสา สจฺจา น ทุกฺขํ สจฺจา. ทุกฺขญฺจ สจฺจญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว ทุกฺขํ น จ สจฺจา. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

น สมุทโย น สจฺจนฺติ. สมุทยํ ฐเปตฺวา ฯเปฯ น[๑] นิโรโธ น สจฺจนฺติ.[๑] นิโรธํ ฐเปตฺวา ฯเปฯ

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

น มคฺโค น สจฺจนฺติ. มคฺคํ จเปตฺวา อวเสสา สจฺจา น มคฺโค สจฺจา. มคฺคญฺจ สจฺจญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว มคฺโค น จ สจฺจา. น สจฺจา น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

๔. สุทฺธสจฺจมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๒๒] ทุกฺขํ สจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา สมุทยสจฺจนฺติ. สมุทยสจฺจํ สจฺจญฺเจว สมุทยสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา น [๑] สมุทยสจฺจํ.

ทุกฺขํ สจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา มคฺคสจฺจนฺติ. มคฺคสจฺจํ สจฺจญฺเจว มคฺคสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา น มคฺคสจฺจํ.

สมุทโย สจฺจนฺติ. อามนฺตา ฯเปฯ

นิโรโธ สจฺจนฺติ. อามนฺตา ฯเปฯ

มคฺโค สจฺจนฺติ. อามนฺตา. สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา สมุทยสจฺจนฺติ. ฯเปฯ สจฺจา นิโรธสจฺจนฺติ. นิโรธสจฺจํ สจฺจญฺเจว นิโรธสจฺจญฺจ. อวเสสา สจฺจา น นิโรธสจฺจํ.

ปจฺจนีกํ

[๒๓] น ทุกฺขํ น สจฺจนฺติ. ทุกฺขํ จเปตฺวา อวเสสา สจฺจา น ทุกฺขํ สจฺจา. ทุกฺขญฺจ สจฺจญฺจ จเปตฺวา อวเสสา น เจว ทุกฺขํ น จ สจฺจา. น สจฺจา น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร สจฺจาติ สทฺโท ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

น ทุกฺขำ น สจฺจนฺติ. ทุกฺขำ ฯเปฯ อวเสสา สจฺจา น ทุกฺขำ สจฺจา. ทุกฺขญฺจ สจฺจญฺจ ฯเปฯ อวเสสา น เจว ทุกฺขำ น จ สจฺจา. น สจฺจา น นิโรธสจฺจนฺติ. ฯเปฯ น สจฺจา น มคฺคสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

[๒๔] น สมุทโย น สจฺจนฺติ. สมุทยำ ฯเปฯ อวเสสา สจฺจา น สมุทโย สจฺจา. สมุทยญฺจ สจฺจญฺจ ฯเปฯ อวเสสา น เจว สมุทโย น จ สจฺจา.

น สจฺจา[๑] น ทุกฺขสจฺจนฺติ ฯเปฯ[๑]

[๒๕] น นิโรโธ น สจฺจนฺติ. นิโรธำ ฯเปฯ

[๒๖] น มคฺโค น สจฺจนฺติ. มคฺคำ ฯเปฯ อวเสสา สจฺจา น มคฺโค สจฺจา. มคฺคญฺจ สจฺจญฺจ ฯเปฯ อวเสสา น เจว มคฺโค น จ สจฺจา. น สจฺจา น ทุกฺขสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

น มคฺโค น สจฺจนฺติ. มคฺคำ ฯเปฯ อวเสสา สจฺจา น มคฺโค สจฺจา. มคฺคญฺจ สจฺจญฺจ ฯเปฯ อวเสสา น เจว มคฺโค น จ สจฺจา. น สจฺจา น สมุทยสจฺจนฺติ. อามนฺตา ฯเปฯ น สจฺจา น นิโรธสจฺจนฺติ. อามนฺตา.

ปณฺณตฺตินิทฺเทสวาโร.[๒]

[๑-๑] สฺยา. น จ สจฺจา ฯเปฯ

[๒] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร.

๒. ปวตฺติ[๑] ๑. อุปฺปาทวาโร[๑]

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๗] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อรูเป มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ปญฺจโวกาเร มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๒๘] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. โน. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

[๑-๑] สฺยา. ปวตฺติวาโร.

อนุโลมโอกาโส

[๒๙] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. จตุโวกาเร ปญฺจโวกาเร ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อปาเย อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. อวเสเส จตุโวกาเร ปญฺจโวกาเร ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๓๐] ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อปาเย ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. อวเสเส จตุโวกาเร, ปญฺจโวกาเร ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๓๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. ฯเปฯ (ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ วิตฺถาเรตพฺพํ).

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๓๒] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ

นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปฺปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อรูเป มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป ผลสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปฺปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป ผลสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๓๓] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺต-มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, มคฺควิปฺปยุตฺตตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส[๑]

---

[๑] สี., อิ. ตณฺหาวิปฺปยุตฺตมคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส.

อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสं มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๓๔] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ อุปฺปชฺชติ.

[๓๕] ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อปาเย ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๓๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสं ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสं จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อรูเป มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป ผลสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป ผลสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ ทุกฺขสจฺจญฺจ[๑] นุปฺปชฺชติ.[๑]

[๓๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. มคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตมคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ[๒] อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, มคฺควิปฺปยุตฺตตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๑-๑] อิ. โปตฺถเก นตฺถิ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๓๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ อภิสเมตาวีนํ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๓๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๔๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

(ยตฺถกมฺปิ สพฺพตฺถ สทิสํ. ตนฺตินานากรณํ เหฏฺฐา ยตฺถกสทิสํ.)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๔๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ

ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๔๒] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย อกุสเล จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๔๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ นตฺถิ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๔๔] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๔๕] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๔๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

[๔๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย อกุสเล จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ

นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๔๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสं[๑] ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๔๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ.

---

[๑] อิ. โปตฺถเก นตฺถิ.

ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ มคฺคสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย จญฺเญ[๑] มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๕๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ อรหนฺตานำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ จตุโวการานำ ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ อรหนฺตานำ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ, อาปายิกานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๕๒] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย มคฺคं[๑] ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย จญฺเญ[๒] มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๕๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

---

[๑] สี. จ มคฺคํ. [๒] ฉ., เท. น ทิสฺสติ.

[๕๔] ยสฺส สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ, อรหนฺตานำ, เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย[๑] ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ อรหนฺตานำ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๕๕] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๕๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ, อรหนฺตานำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ

---

[๑] สี. เย จ.

ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๕๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ อรหนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๕๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนं อุปปชฺชนฺตานं, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจं อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจं อุปฺปชฺชตีติ. อภิสเมตาวีนं จวนฺตานं, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสं มคฺคสจฺจं อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสं ทุกฺขสจฺจं อุปฺปชฺชติ. อภิสเมตาวีนं อุปปชฺชนฺตานं, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๕๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนं ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสं สมุทยสจฺจं อุปฺปชฺชติ โน จ เตสं มคฺคสจฺจं อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนं ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสं สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจं อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจं อุปฺปชฺชตีติ. อภิสเมตาวีนं ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานं เตสं มคฺคสจฺจं อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสं สมุทยสจฺจं อุปฺปชฺชติ. อภิสเมตาวีนं ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสं มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๖๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจं อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ (ยตฺถกา สทิสา สพฺเพ).

อนุโลมปุคฺคลกาโส

[๖๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจं อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจं

อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส[๑] อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการํ ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานฺ ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. อภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] ฉ., เท. อุปปตฺติจิตฺตสฺส, เอวมุปริปิ.

[๖๒] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน[๑] เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจ[๒] อุปฺปชฺชติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๖๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. อนภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อนภิสเมตาวีนํ

---

[๑] อิ. ปวตฺตมาเน เอวมุปริปิ. [๒] สฺยา. มคฺคสจฺจํ.

จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๖๔] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานํ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๖๕] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโลกาโส

[๖๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ.

สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๖๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน,

อนภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. อนภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๖๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ อิตเรสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๖๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ [๑] เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺต-

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร “ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

จิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ มคฺคสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชติ. เย มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๗๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ (ยตฺถกมฺปิ ยสฺสยตฺถกสทิสำ กาตพฺพำ).

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๗๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อาปายิกานํ[๑] เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อปายุ[๒] อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ[๓] โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๗๒] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ

---

[๑] สฺยา., สี, อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.
[๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๓] อิ. จ อุปฺปชฺชติ.

อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๗๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส[๑] จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

---

[๑] สฺยา. มคฺคสฺส, เอวมุปริปิ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสำ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๗๔] ยสฺส สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ [๑] เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ, อรหนฺตานำ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย

---

[๑] สฺยา. เอตฺถนฺตเร "ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ" อิติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานำ[๑] อสญฺญสตฺตานำ[๑] เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ, อรหนฺตานำ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๗๕] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๗๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส

[๑-๑] ฉ., เท. อิมานิ วจนานิ น ทิสฺสนฺติ. สฺยา. ทิสฺสนฺติ.

อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานำ[๑] เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อาปายิกานำ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานำ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ

[๑] สี., สฺยา. อิ. โปตฺถเกสุ นตฺถิ, เอวมุปริปิ.

ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๗๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๗๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสं[๑] ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ

---

[๑] อิ. อยं ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส[๑] จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ,[๑] เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๗๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส[๒] จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ[๒] เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๘๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๘๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานำ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานำ เตสं ตตฺถ

[๑-๑] ฉ., เท. อยं ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ. [๒-๒] อยं ปาโจ น ทิสฺสติ.

ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๘๒] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ. เย จญฺเญ

มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานำ[๑] ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ. เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๘๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๘๔] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๘๕] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

---

[๑] สี., อิ. สุทฺธาวาสำ อุปฺปชฺชนฺตานำ, เอวมุปริปิ.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๘๖] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๘๗] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานำ[๑] เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิตฺถ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิตฺถ.

อุปฺปาทวาโร.

---

[๑] อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๘๘] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ. ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อรูเป มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๘๙] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน.

อนุโลมโอกาโส

[๙๐] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

(ยตฺถกึ อุปฺปาเทปิ นิโรเธปิ อุปฺปาทนิโรเธปิ สทิสํ นตฺถิ นานากรณนฺ).

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๙๑] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

(ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ วิตฺถาเรตพฺพนฺ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๙๒] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานนฺ, ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส[๑] ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานนฺ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อรูเป มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานนฺ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป ผลสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานนฺ ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ

---

[๑] สฺยา. ตณฺหาวิปฺปยุตฺตสฺส.

น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป ผลสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๙๓] ยสฺส สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌตีติ. มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตมคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌตีติ. ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ มคฺควิปฺปยุตฺตตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส[๑] ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๙๔] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๙๕] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยตฺถกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ ยสฺสยตฺถเกปิ นิโรธสมาปนฺนานนฺติ เจตำ น กาตพฺพำ).

---

[๑] สี., อิ. ตณฺหาวิปฺปยุตฺตมคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๙๖] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

(ยถา อุปฺปาทวาเร อตีตา ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ[๑] วิภตฺตํ เอวํ นิโรเธปิ วิภชิตพฺพ[๑] นตฺถิ นานากรณนฺ).

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๙๗] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑-๑] ฉ., เท. ปจฺจนีกมฺปิ วิภตฺตา, เอวํ นิโรเธปิ วิภชิตพฺพา.

[๙๘] ยสฺส สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๙๙] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๐๐] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ, อรหนฺตานำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ จตุโวการานำ, ปญฺจโวการานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ[๑]

(ยสฺสกมฺปิ[๒] ยตฺถกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๐๑] ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ

---

[๑] อิ. น ทิสฺสติ. [๒] สี., สฺยา. ยตฺถกำ.

น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๑๐๒] ยสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๐๓] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๐๔] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๑๐๕] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ

น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ อรหนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๐๖] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ

นิรุชฺฌตีติ. อภิสเมตาวีนำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌติ. อภิสเมตาวีนำ จวนฺตานำ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๐๗] ยสฺส สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนำ[๑] ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถ. อภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌตีติ. อภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานำ เตสำ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ. อภิสเมตาวีนำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๐๘] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๐๙] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานำ อุปปตฺติจิตฺตสฺส[๒] ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสำ จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ

---

[๑] สี. อภิสเมตาวีนำ. [๒] ฉ., เท. อุปปตฺติจิตฺตสฺส, เอวมุปริปิ.

สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. อภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๑๐] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย

อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๑๑] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อนภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๑๒] ยสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานํ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ

น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๑๓] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๑๔] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ

ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อนภิสเมตาวีนํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปตฺติจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อนภิสเมตาวีนํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๑๕] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อนภิสเมตาวีนํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร
อนุโลมปุคฺคโล

[๑๑๖] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส

จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๑๗] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๑๘] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๑๙] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส

ภงฺคกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อปายา[๑] อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจโวกาเร[๒] มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ[๒] ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ นิรุชฺฌติ. ปญฺจโวกาเร มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

[๑๒๐] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อาปายิกานำ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌติ. เย มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๒๑] ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสำ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสำ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ,

อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ, เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส

อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๒๒] ยสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานํ,[๑] อสญฺญสตฺตานํ[๑] เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๒๓] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๒๔] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา[๑] จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปญฺจโวกาเร[๒] อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา

---

[๑] สฺยา. อสญฺญสตฺตานํ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ, อปายํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อปายา[๑] อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ ภงฺคกฺขเณ, อปายํ อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

[๑๒๔] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส[๒] จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ[๒] เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒-๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. สฺยา. ทิสฺสติ.

ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น[๑] ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๒๖] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ[๒] โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ. เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน

---

[๑] สฺยา. นสทฺโท น ทิสฺสติ. [๒] สี., อิ. นิรุชฺฌิสฺสติ.

มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๒๗] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ. เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๑๒๘] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๒๙] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา

มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๓๐] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๓๑] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส

ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๓๒] ยสฺส สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๓๓] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๓๔] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๓๕] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ น นิรุชฺฌิตฺถ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ

น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถาติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ อาปายิกานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิตฺถ. อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิตฺถ.

นิโรธวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๖] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

[๑๓๗] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. โน.

อนุโลมโอกาโส

[๑๓๘] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ

---

[๑] สฺยา. นิโรธวารํ นิฏฺฐิตํ.

นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

(ยตฺถกึ อุปฺปาทวาเรปิ นิโรธวาเรปิ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ สทิสํ นตฺถิ นานากรณนฺ).

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๓๙] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ. โน.

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๐] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต ตณฺหา-วิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ,

อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ.[๑] สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๑๔๑] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ. มคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ. ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. [๒]มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ[๒] นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๔๒] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๔๓] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

---

[๑] อิ. นิรุชฺฌติ.

[๒-๒] สฺยา. ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ มคฺควิปฺปยุตฺตจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ.

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ ยสฺสยตฺถเกปิ นิโรธสมาปนฺนานนฺติ น กาตพฺพํ).

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๔] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถ[๑] ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

(อตีตา ปุจฺฉา ยถา อุปฺปาทวาเร วิภตฺตา เอวํ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ[๒] วิภชิตพฺพํ).

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๕] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ[๓] อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสं สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสं เตสं ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสं มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสं

---

[๑] สฺยา. นุปฺปชฺชิตฺถ. [๒] ฉ., เท. ปจฺจนีกมฺปิ. [๓] อิ. ทุกฺขสจฺจํ จ.

ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๔๖] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๔๗] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๔๘] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ อิตเรสํ จตุโวการานํ, ปญฺจโวการานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ.

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๙] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคีนํ, อรหนฺตานํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๕๐] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๕๑] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๕๒] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ สมุทยสจฺจํ มคฺคสจฺจํ นานากรณํ อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ อรหนฺตานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ).

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๕๓] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ

(ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตา[๑] ปุจฺฉา อุปฺปาทวาเรปิ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ ยสฺสกมฺปิ ยตฺถกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ สทิสํ อสมฺโมหนฺเตน วิภชิตพฺพํ)[๒]

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๕๔] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส

---

[๑] ฉ., เท. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตา. [๒] ฉ., เท. วิภชิตพฺพา.

จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรหนฺตานํ, จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส[๑] ภงฺคกฺขเณ[๑] ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสं ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส

---

[๑] ฉ., เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. เอวมุปริปิ, สฺยา. โปตฺถเก ทิสฺสนฺติ.

อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๑๔๕] ยสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๔๖] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๔๗] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ อิตเรสํ จตุโวการํ, ปญฺจโวการํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ

นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชตีติ. จตุโวการา ปญฺจโวการา จวนฺตานำ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ. จตุโวการำ, ปญฺจโวการำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อรหนฺตานำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อาปายิกานำ,[๑] เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ,[๒] อสญฺญสตฺตำ อุปปชฺชนฺตานำ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ อุปปชฺชนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ[๓] ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคำ ปฏิลภิสฺสนฺติ

---

[๑] อิ. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสติ. [๒] อิ. อุปฺปาทกฺขเณ อปายำ. [๓] สี. โปตฺถเกสุ น ทิสฺสติ.

เตสํ อุปฺปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

[๑๔๘] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อาปายิกานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ จ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ, ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๙] ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ

จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. มคฺคสฺส[๑] ภงฺคกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส[๒] จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคผลสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สฺยา., สี. อิ. มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ, เอวมุปริปิ.

[๑๖๐] ยสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส[๑] จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ[๑] เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานํ,[๒] อสญฺญสตฺตานํ[๒] เตสํ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. เย ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๖๑] ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๖๒] ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. จตุโวการา, ปญฺจโวการา จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ๒-๒ ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. มคฺคสฺส[๑] ภงฺคกฺขเณ,[๑] ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคผลสฺส[๒] อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ[๓] ปุถุชฺชนา[๓]

---

[๑] ฉ., เท. อิทำ ปาฐทฺวยำ น ทิสฺสติ.

[๒] ฉ., เท. มคฺคสฺส จ ผลสฺส จ.

[๓] สี. เย จญฺเญ.

มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อปายา[๑] อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ. อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ อุปปชฺชนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อปายํ[๒] อสญฺญสตฺตํ อุปปชฺชนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสํ ตตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ, ปวตฺเต จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรูเป อคฺคมคฺคสฺส จ ผลสฺส จ อุปฺปาทกฺขเณ, อปายา อสญฺญสตฺตา จวนฺตานํ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ ทุกฺขสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

[๑๖๓] ยสฺส ยตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อคฺคมคฺคสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อคฺคมคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ ตสฺส จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, เย จญฺเญ มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชติ โน จ เตสํ ตตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานํ อาปายิกานํ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสํ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ นุปฺปชฺชตีติ.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาปายิกานำ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจำ น นิรุชฺฌิสฺสติ โน จ เตสำ ตตฺถ สมุทยสจฺจำ นุปฺปชฺชติ. อคฺคมคฺคสฺส ภงฺคกฺขเณ, อรหนฺตานำ อาปายิกานำ เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคำ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เตสำ ตณฺหาย ภงฺคกฺขเณ, ตณฺหาวิปฺปยุตฺตจิตฺเต วตฺตมาเน อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ มคฺคสจฺจญฺจ น นิรุชฺฌิสฺสติ สมุทยสจฺจญฺจ นุปฺปชฺชติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๖๔] ยสฺส ทุกฺขสจฺจำ อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส สมุทยสจฺจำ นิรุชฺฌิสฺสตีติ.

(ยถา นิโรธวาเร อตีเตนานาคตา[๑] ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ วิภตฺตำ เอวำ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ อสมฺโมหนฺเตน วิภชิตพฺพำ).

อุปฺปาทนิโรธวาโร.

ปวตฺติวาโร นิฏฺฐิโต.

---

๓. ปริญฺญาวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

[๑๖๕] โย ทุกฺขสจฺจำ ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจำ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจำ ปชหติ โส ทุกฺขสจฺจำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

---

[๑] ฉ., เท. อตีตานาคตา.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหติ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

๒. อตีตวาโร

[๑๖๖] โย ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิตฺถ โส สมุทยสจฺจํ ปชหิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ ปชหิตฺถ โส ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถาติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถาติ. อามนฺตา.

๓. อนาคตวาโร

[๑๖๗] โย ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิสฺสติ โส สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิสฺสติ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

[๑๖๘] โย ทุกฺขสจฺจํ ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจํ ปชหิตฺถาติ. โน. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ ปชหิตฺถ โส ทุกฺขสจฺจํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถาติ. อรหา ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ โน จ สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานนฺติ สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิตฺถ. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิตฺถ โน จ ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อรหนฺตญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิตฺถ ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานนฺติ.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

[๑๖๙] โย ทุกฺขสจฺจํ ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสตีติ. โน. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานนฺติ โน จ สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสนฺติ. อรหา, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานนฺติ สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิสฺสนฺติ. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสติ โน จ ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ. อรหา, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิสฺสนฺติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานนฺติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

[๑๗๐] โย ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิตฺถ โส สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสตีติ.

โน. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ ปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ ปริชานิตฺถาติ. โน.

โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถ โส สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสตีติ. เย มคฺคํ ปฏิลภิสฺสนฺติ เต ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถ โน จ เต สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสนฺติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานิตฺถ สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิสฺสนฺติ. โย วา ปน สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสติ โส ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถาติ. อรหา สมุทยสจฺจํ นปฺปชหิสฺสติ โน จ ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานิตฺถ. อคฺคมคฺคสมงฺคี, เย จ ปุถุชฺชนา มคฺคํ น ปฏิลภิสฺสนฺติ เต สมุทยสจฺจญฺจ นปฺปชหิสฺสนฺติ ทุกฺขสจฺจญฺจ น ปริชานิตฺถ.[๑]

ปริญฺญาวาโร.[๒]

สจฺจยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.[๓]

---

[๑] สี., อิ. น ปริชานิตฺถาติ.
[๒] สฺยา. ปริญฺญาวารํ นิฏฺฐิตํ.
[๓] สฺยา. สจฺจยมกํ นิฏฺฐิตํ.

อภิธมฺมปิฏเก
สงฺขารยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปณฺณตฺติวารอุทฺเทโส[๑]

[๑] ตโย สงฺขารา: กายสงฺขาโร, วจีสงฺขาโร, จิตฺตสงฺขาโรติ.[๒] อสฺสาสปสฺสาสา กายสงฺขาโร, วิตกฺกวิจารา วจีสงฺขาโร, สญฺญา จ เวทนา จ จิตฺตสงฺขาโร. ฐเปตฺวา วิตกฺกวิจาเร สพฺเพปิ จิตฺตสมฺปยุตฺตกา ธมฺมา จิตฺตสงฺขาโร.

๑. ปทโสธนวาโร[๓]

อนุโลมํ

[๒] กาโย กายสงฺขาโร. กายสงฺขาโร กาโย.
วจี วจีสงฺขาโร. วจีสงฺขาโร วจี.
จิตฺตํ จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตสงฺขาโร จิตฺตํ.

ปจฺจนีกํ

[๓] น กาโย น กายสงฺขาโร. น กายสงฺขาโร น กาโย.
น วจี น วจีสงฺขาโร. น วจีสงฺขาโร น วจี.
น จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น จิตฺตํ.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร. [๒] สฺยา., อิ. จิตฺตสงฺขาโร. [๓] สฺยา. อุทฺเทสวาโร.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๔] กาโย กายสงฺขาโร. สงฺขารา วจีสงฺขาโร.
กาโย กายสงฺขาโร. สงฺขารา จิตฺตสงฺขาโร.
วจี วจีสงฺขาโร. สงฺขารา กายสงฺขาโร.
วจี วจีสงฺขาโร. สงฺขารา จิตฺตสงฺขาโร.
จิตฺตํ จิตฺตสงฺขาโร. สงฺขารา กายสงฺขาโร.
จิตฺตํ จิตฺตสงฺขาโร. สงฺขารา วจีสงฺขาโร.

ปจฺจนีกํ

[๕] น กาโย น กายสงฺขาโร. น สงฺขารา น วจีสงฺขาโร.
น กาโย น กายสงฺขาโร. น สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโร.
น วจี น วจีสงฺขาโร. น สงฺขารา น กายสงฺขาโร.
น วจี น วจีสงฺขาโร. น สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโร.
น จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโร. น สงฺขารา น กายสงฺขาโร.
น จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโร. น สงฺขารา น วจีสงฺขาโร.

๓. สุทฺธสงฺขารวาโร

อนุโลมํ

[๖] กายสงฺขาโร วจีสงฺขาโร. วจีสงฺขาโร กายสงฺขาโร.
กายสงฺขาโร จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตสงฺขาโร กายสงฺขาโร.
วจีสงฺขาโร จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตสงฺขาโร วจีสงฺขาโร.

ปจฺจนีกำ

[๗] น กายสงฺขาโร น วจีสงฺขาโร. น วจีสงฺขาโร น กายสงฺขาโร. น กายสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น กายสงฺขาโร. น วจีสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น วจีสงฺขาโร.

ปณฺณตฺติอุทฺเทสวาโร.[๑]

---

๑. ปณฺณตฺติวารนิทฺเทโส[๒]

๑. ปทโสธนวาโร

อนุโลมำ

[๘] กาโย กายสงฺขาโรติ. โน. กายสงฺขาโร กาโยติ. โน.
วจี วจีสงฺขาโรติ. โน. วจีสงฺขาโร วจีติ. โน.
จิตฺตำ จิตฺตสงฺขาโรติ. โน. จิตฺตสงฺขาโร จิตฺตนฺติ. โน.

ปจฺจนีกำ

[๙] น กาโย น กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร น กาโย, กายสงฺขาโร. กายญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา[๓] น เจว กาโย น จ กายสงฺขาโร. น กายสงฺขาโร น กาโยติ. กาโย น กายสงฺขาโร, กาโย. กายญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว กาโย น จ กายสงฺขาโร.

น วจี น วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร น วจี, วจีสงฺขาโร. วจิญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วจี น จ วจีสงฺขาโร. น

---

[๑] สฺยา. อุทฺเทสวาโร. [๒] สฺยา. นิทฺเทสวาโร. [๓] สฺยา. อวเสสา สงฺขารา.

วจีสงฺขาโร น วจีติ. วจี น วจีสงฺขาโร, วจี. วจิญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วจี น จ วจีสงฺขาโร.

น จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร น จิตฺตํ, จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตํ น จ จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น จิตฺตนฺติ. จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโร, จิตฺตํ. จิตฺตญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตํ น จ จิตฺตสงฺขาโร.

๒. ปทโสธนมูลจกฺกวาโร

อนุโลมํ

[๑๐] กาโย กายสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร สงฺขาโร เจว วจีสงฺขาโร จ. อวเสสา สงฺขารา[๑] น วจีสงฺขาโร.

กาโย กายสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร สงฺขาโร เจว จิตฺตสงฺขาโร จ. อวเสสา [๒] สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโร.

[๑๑] วจี วจีสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร สงฺขาโร เจว กายสงฺขาโร จ. อวเสสา สงฺขารา น กายสงฺขาโร.

วจี วจีสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร สงฺขาโร เจว จิตฺตสงฺขาโร จ. อวเสสา สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโร.

[๑๒] จิตฺตํ จิตฺตสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร สงฺขาโร เจว กายสงฺขาโร จ. อวเสสา สงฺขารา น

---

[๑] อวเสสนฺติ: น เกวลํ เสสสงฺขารทฺวยเมว กายสงฺขารวินิมุตฺตํ ปน เสสํ สพฺพมฺปิ สงฺขตาสงฺขตปณฺณตฺติเภทํ ธมฺมชาตํ เนว กาโย น กายสงฺขาโรติ อฏฺฐกถา.

[๒] สฺยา. อวเสสา สงฺขารา, เอวมุปริปิ.

กายสงฺขาโร.

จิตฺตำ จิตฺตสงฺขาโรติ. โน. สงฺขารา วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร สงฺขาโร เจว วจีสงฺขาโร จ. อวเสสา สงฺขารา น วจีสงฺขาโร.

ปจฺจนีกำ

[๑๓] น กาโย น กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร น กาโย, กายสงฺขาโร. กายญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว กาโย น จ กายสงฺขาโร. น สงฺขารา น วจีสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

น กาโย น กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร น กาโย, กายสงฺขาโร. กายญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว กาโย น จ กายสงฺขาโร. น สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

[๑๔] น วจี น วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร น วจี, วจีสงฺขาโร. วจิญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วจี น จ วจีสงฺขาโร. น สงฺขารา น กายสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

น วจี น วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร น วจี, วจีสงฺขาโร. วจิญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วจี น จ วจีสงฺขาโร. น สงฺขารา น จิตฺตสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

[๑๕] น จิตฺตำ น จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร น จิตฺตำ, จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตำ น จ จิตฺตสงฺขาโร. น สงฺขารา น กายสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

น จิตฺตำ น จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร น จิตฺตำ, จิตฺตสงฺขาโร. จิตฺตญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตำ น จ จิตฺตสงฺขาโร. น สงฺขารา น วจีสงฺขาโรติ. อามนฺตา.

๓. สุทฺธสงฺขารวาโร

อนุโลมํ

[๑๖] กายสงฺขาโร วจีสงฺขาโรติ. โน. วจีสงฺขาโร กายสงฺขาโรติ. โน.

กายสงฺขาโร จิตฺตสงฺขาโรติ. โน. จิตฺตสงฺขาโร กายสงฺขาโรติ. โน.

วจีสงฺขาโร จิตฺตสงฺขาโรติ. โน. จิตฺตสงฺขาโร วจีสงฺขาโรติ. โน.

ปจฺจนีกํ

[๑๗] น กายสงฺขาโร น วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร น กายสงฺขาโร, วจีสงฺขาโร. กายสงฺขารญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฉเปตฺวา อวเสสา น เจว กายสงฺขาโร น จ วจีสงฺขาโร. น วจีสงฺขาโร น กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร น วจีสงฺขาโร, กายสงฺขาโร. วจีสงฺขารญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฉเปตฺวา อวเสสา น เจว วจีสงฺขาโร น จ กายสงฺขาโร.

น กายสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร น กายสงฺขาโร, จิตฺตสงฺขาโร. กายสงฺขารญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฉเปตฺวา อวเสสา น เจว กายสงฺขาโร น จ จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น กายสงฺขาโรติ. กายสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโร, กายสงฺขาโร. จิตฺตสงฺขารญฺจ กายสงฺขารญฺจ ฉเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตสงฺขาโร น จ กายสงฺขาโร.

[๑๘] น วจีสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโรติ. จิตฺตสงฺขาโร น วจีสงฺขาโร, จิตฺตสงฺขาโร. วจีสงฺขารญฺจ จิตฺตสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว วจีสงฺขาโร น จ จิตฺตสงฺขาโร. น จิตฺตสงฺขาโร น วจีสงฺขาโรติ. วจีสงฺขาโร น จิตฺตสงฺขาโร, วจีสงฺขาโร. จิตฺตสงฺขารญฺจ วจีสงฺขารญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา น เจว จิตฺตสงฺขาโร น จ วจีสงฺขาโร.

ปณฺณตฺตินิทฺเทสวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติ[๒] ๑. อุปฺปาทวาโร[๒]

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] สฺยา. ปณฺณตฺติวาโร.　[๒-๒] สฺยา. ปวตฺติวาโร.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๒๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๒๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌาเน, ตติยชฺฌาเน ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌาเน, กามาวจเร ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร[๑] ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌาเน กามาวจเร ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

---

[๑] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. จตุตฺถชฺฌาเน, รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌาเน ทุติยชฺฌาเน, ตติยชฺฌาเน, กามาวจเร ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๒๒] ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌาเน, ตติยชฺฌาเน, จตุตฺถชฺฌาเน ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌาเน, กามาวจเร, รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมปุคฺคลกาโส

[๒๓] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสํ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๒๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ อสฺสาสปสฺสาสานำ

อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๒๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๒๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. จตุตฺถชฺฌาเน, อสญฺญสตฺเต ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌาเน ตติยชฺฌาเน ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ กายสงฺขาโร

นุปฺปชฺชติ. จตุตฺถชฺฌาเน, อสญฺญสตฺเต ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. จตุตฺถชฺฌาเน รูปาวจเร, อรูปาวจเร ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๒๗] ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌาเน, ตติยชฺฌาเน, จตุตฺถชฺฌาเน ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. อสญฺญสตฺเต ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยตฺถ วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๒๘] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน[๑] ยตฺถ ฯเปฯ อามนฺตา.[๑]

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ วิตฺถาเรตพฺพำ, ยสฺสยตฺถเก นิโรธสมาปนฺนานนฺติ น ลพฺภติ.)

๑-๑ สฺยา. วจีสงฺขาโร ฯเปฯ อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส[๑] วา ปน วจีสงฺขาโร ฯเปฯ[๑] อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

[๓๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส[๒] วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ[๒] อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๓๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

(ยตฺถกมฺปิ สพฺพตฺถ เอกสทิสํ.)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๓๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ.

[๑-๑] อิ. โปตฺถเกสุ นตฺถิ. เอวมุปริปิ. [๒-๒] ฉ., เท. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ เอวมุปริปิ.

รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๓๓] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ, อิตเรสำ รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๓๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

[๓๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๓๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๓๗] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ.ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ

เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

[๓๘] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, สุทฺธาวาสานํ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๓๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ.ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ[๑] วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๔๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๔๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๔๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ

รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๔๓] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ กามาวจรานำ อิตเรสำ รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๔๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ

อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ.ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๔๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๔๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๔๗] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๔๘] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ

เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๔๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๕๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา

วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๕๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร

อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาส-ปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๔๓] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๔๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

[๔๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๔๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๕๗] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสเมว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสเมว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสเมว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสำ อุปปชฺชนฺตานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๕๘] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๕๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๖๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๖๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๖๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานำ

อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๖๓] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสํ วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๖๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ,

ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๖๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๖๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโอกาโส

[๖๗] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร

นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปธมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๖๘] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สพฺเพสं จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสं ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนं, อสญฺญสตฺตานं เตสं ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสं ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสं ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนं, อสญฺญสตฺตานं เตสं ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๖๙] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนं, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารं ปจฺฉิมจิตฺตं อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสं กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสं วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสं เตสं กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนं เตสं กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสं จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสं เตสं กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ อามนฺตา.

[๗๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

อนุโลมโอกาโส

[๗๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลกาโส

[๗๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๗๓] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยำ ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสำ สวิตกฺกสวิจารภูมิยำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๗๔] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

[๗๕] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. อุปฺปชฺชิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๗๖] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๗๗] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร [๑] อวิตกฺกอวิจารปจฺจนีมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺจนีมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจนีมจิตฺตสมงฺคีนํ, ทุติยชฺฌานํ ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร [๒] อวิตกฺกอวิจารปจฺจนีมจิตฺตสมงฺคีนํ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺจนีมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

---

[๑] สฺยา. สวิตกฺกสวิจารปจฺจนีมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เอวมุปริปิ.
[๒] สฺยา. สวิตกฺกสวิจารปจฺจนีมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

[๗๘] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยำ ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถาติ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยำ ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยำ ปจฺจิมจิตฺตสมงฺคีนำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิตฺถ.

อุปฺปาทวาโร.

๒. ปวตฺติ ๒. นิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๗๙] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

[๘๐] ยสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๘๑] ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. ทุติยชฺฌาเน ตติยชฺฌาเน ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ โน จ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๘๒] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. ฯเปฯ (ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๘๓] ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานำ ภงฺคกฺขเณ เตสำ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺก-อวิจารจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ เตสำ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ,

นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

[๘๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๘๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโกกาโส

[๘๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ วิตกฺกวิจารานำ ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ วิตฺถาเรตพฺพำ, ยสฺสยตฺถเก นิโรธสมาปนฺนานนฺติ น กาตพฺพำ.)

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๘๗] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส[๑] วา ปน วจีสงฺขาโร ฯเปฯ[๑] อามนฺตา.

(ยถา อุปฺปาทวาเร อตีตา ปุจฺฉา ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ อนุโลมมฺปิ ปจฺจนิยมฺปิ วิภตฺตึ เอวำ นิโรธวาเรปิ วิภชิตพฺพำ, นตฺถิ นานากรณำ.)

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๘๘] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ, อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสำ เตสำ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ

[๑-๑] ฉ., เท. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ อามนฺตา.

เตสํ จวนฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๘๙] ยสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๙๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๙๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโรนิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปญฺจมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

[๙๒] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ, อิตเรสำ รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๙๓] ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานำ, เย จ รูปาวจรำ, อรูปาวจรำ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสำ จวนฺตานำ เตสำ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ,

โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ.ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิม-ภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ, อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๙๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๙๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๙๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

[๙๗] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๙๘] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

[๙๙] ยสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๐๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๐๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

[๑๐๒] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๐๓] ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

[๑๐๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น

นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. นตฺถิ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๐๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโกกาโส

[๑๐๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, สุทฺธาวาสานำ ทุติเย จิตฺเต วตฺตมาเน, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

[๑๐๗] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. สุทฺธาวาสํ อุปปชฺชนฺตานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๐๘] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

[๑๐๙] ยสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺจฺนิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๑๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๑๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ,

โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

[๑๑๒] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ วิตกฺกวิจารานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ

เตสๆ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสๆ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ. วิตกฺกวิจารานๆ ภงฺคกฺขเณ เตสๆ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๑๓] ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสๆ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานๆ, อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสๆ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนๆ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารๆ ปจฺจฺฉิมจิตฺตๆ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสๆ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสๆ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานๆ อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสๆ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสๆ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๑๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสๆ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานๆ, อสญฺญสตฺตานๆ เตสๆ วจีสงฺขาโร

น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. อวิตกฺก-อวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๑๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๑๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ

วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิม-จิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ, เตสํเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา อสฺสาส-ปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. อามนฺตา.

[๑๑๗] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น

นิรุชฺฌติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๑๘] ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺต-สมงฺคีนํ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๑๙] [๑]ยสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ฯเปฯ อามนฺตา.[๑]

[๑-๑] สฺยา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสนฺติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๒๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๒๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจเร ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อิตเรสำ กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ. ปฐมชฺฌานำ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๒๒] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ สวิตกฺกสวิจารภูมิยํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๒๓] ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๒๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. นิรุชฺฌิตฺถ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๒๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลกาโส

[๑๒๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร สวิตกฺกสวิจารปจฺจนีกจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺจนีกจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺจนีกจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจนีกจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร สวิตกฺกสวิจารปจฺจนีกจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺจนีกจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺก-อวิจารำ ปจฺจนีกจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺจนีกจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. กามาวจเร ปจฺจนีกจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ,

โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

[๑๒๗] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถาติ. สวิตกฺกสวิจารภูมิยํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิตฺถ. อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิตฺถ.

นิโรธวาโร.[๑]

---

๒. ปวตฺติ ๓. อุปฺปาทนิโรธวาโร

๑. ปจฺจุปฺปนฺนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๒๘] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส

---

[๑] สฺยา. นิโรธวารํ นิฏฺฐิตํ.

กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. โน.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. โน.

[๑๒๙] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. โน. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ.โน.

อนุโลมโอกาโส

[๑๓๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌตีติ. ทุติยชฺฌาเน, ตติยชฺฌาเน ตตฺถ ฯเปฯ

(อิตเรสำ ยตฺถกานำ สทิสำ.)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๓๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ.)

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๓๒] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. วิตกฺกวิจารานำ ภงฺคกฺขเณ เตสำ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ

วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อสฺสาส-ปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

[๑๓๓] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. วิตกฺกวิจารานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ,

นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๓๔] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคโลกาโส

[๑๓๕] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

(ยสฺสกมฺปิ ยสฺสยตฺถกมฺปิ สทิสำ, ยสฺสยตฺถเก นิโรธสมาปนฺนานนฺติ น ลพฺภติ).

๒. อตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๖] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา.

(อตีตา ปุจฺฉา อุปฺปาทวาเรปิ นิโรธวาเรปิ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ สทิสำ วิตฺถาเรตพฺพา)[๑]

๓. อนาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๗] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส

---

[๑] สฺยา. วิตฺถาเรตพฺพำ.

อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ, อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสं วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสं กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสं เตสं วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสं จวนฺตานं เตสं จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสं กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสं เตสं จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๓๘] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสं จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสं วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. อิตเรสं เตสं จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๓๙] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๔๐] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ.กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานสมาปนฺนานํ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ, ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ อิตเรสํ กามาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

[๑๔๑] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ.

ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ. ปฐมชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, กามาวจรานํ, อิตเรสํ รูปาวจรานํ อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิสฺสติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๒] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ, อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจเร, อรูปาวจเร ปจฺฉิมภวิกานํ, เย จ รูปาวจรํ, อรูปาวจรํ อุปปชฺชิตฺวา ปรินิพฺพายิสฺสนฺติ เตสํ จวนฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ

เตสำ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๔๓] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส[๑] อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสำ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสำ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๔๔] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโลกาโส

[๑๔๕] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานำ,

---

[๑] ฉ., เท. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส.

ตติยชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา กามาวจรานํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ, รูปาวจรานํ, อรูปาวจรานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

[๑๔๖] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส[๑] อุปฺปาทกฺขเณ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานํ, ตติยชฺฌานํ, จตุตฺถชฺฌานํ สมาปนฺนานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชิสฺสติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร ฯเปฯ อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส.

๔. ปจฺจุปฺปนฺนาตีตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๗] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถาติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิตฺถ, โน จ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานํ อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ[๑] ฯเปฯ

(ยถา อุปฺปาทวาเร ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตา ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนีกมฺปิ[๒] วิภตฺตา[๓] เอวํ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ ปจฺจุปฺปนฺเนนาตีตา ปุจฺฉา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนีกมฺปิ วิภชิตพฺพา.)[๔]

๕. ปจฺจุปฺปนฺนานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๘] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานํ, อสญฺญ-

---

[๑] อิโต ปรํ สุวิญฺเญยฺยํ ตสฺมา น วิภตฺตนฺติ ทฏฺฐพฺพํ ฯ เอตฺถายํ วิเสโส กายสงฺขาร-จิตฺตสงฺขารยมกปุจฺฉา ปุริมสทิสา วจีสงฺขารจิตฺตสงฺขารยมกปุจฺฉายมฺปน วินา อสฺสาส-ปสฺสาเสหีติ จาเน วินา วิตกฺกวิจาเรหีติ ทฏฺฐพฺพํ อสฺสาสปสฺสาสานนฺติ จ จาเน วิตกฺกวิจารานนฺติ.

[๒] สฺยา. ปจฺจนียมฺปิ, เอวมุปริปิ. [๓] สฺยา. วิภตฺตํ. [๔] สฺยา. วิภชิตพฺพํ.

สตฺตานำ เตสำ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๑๔๙] ยสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, นิโรธสมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

อนุโลมโอกาโส

[๑๕๐] ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

อนุโลมปุคฺคลโอกาโส

[๑๕๑] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ,

อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. อสฺสาส-ปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

[๑๔๒] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ. สพฺเพสำ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ. วิตกฺกวิจารานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ วจีสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชติ.

ปจฺจนีกปุคฺคโล

[๑๔๓] ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺฉิมจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๑๔๔] ยสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ นิโรธสมาปนฺนานํ อสญฺญสตฺตานํ เตสํ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ เตสํ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ปจฺจนีกโอกาโส

[๑๕๕] ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

ปจฺจนีกปุคฺคลโอกาโส

[๑๕๖] ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปฐมชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, กามาวจรานำ อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, รูปาวจรานำ, อรูปาวจรานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. สวิตกฺก-สวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ อุปฺปาทกฺขเณ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจาร-ปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนำ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารำ ปจฺฉิมจิตฺตำ อุปฺปชฺชิสฺสติ ทุติยชฺฌานำ, ตติยชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสฺสาสปสฺสาสานำ ภงฺคกฺขเณ, เตสำเยว วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ, จตุตฺถชฺฌานำ สมาปนฺนานำ, อสญฺญสตฺตานำ เตสำ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ.

ยสฺส ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา อสฺสาสปสฺสาเสหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ กายสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

[๑๔๗] ยสฺส ยตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ ตสฺส ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สพฺเพสํ จิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, วินา วิตกฺกวิจาเรหิ จิตฺตสฺส อุปฺปาทกฺขเณ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ, โน จ เตสํ ตตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ. ปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อสญฺญสตฺตานํ เตสํ ตตฺถ วจีสงฺขาโร จ นุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร จ น นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส ตตฺถ วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

๖. อตีตานาคตวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๔๘] ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. สวิตกฺกสวิจารปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, อวิตกฺกอวิจาร-ปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตสมงฺคึนํ, ยสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตรา อวิตกฺกอวิจารํ ปจฺจุปฺปนฺนจิตฺตํ อุปฺปชฺชิสฺสติ เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ วจีสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน วจีสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสตีติ. ปจฺฉิมจิตฺตสฺส ภงฺคกฺขเณ, เตสํ กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ, โน จ เตสํ จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ. อิตเรสํ เตสํ กายสงฺขาโร จ อุปฺปชฺชิตฺถ จิตฺตสงฺขาโร จ นิรุชฺฌิสฺสติ. ยสฺส วา ปน จิตฺตสงฺขาโร นิรุชฺฌิสฺสติ ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถาติ. อามนฺตา.

(ยถา นิโรธวาเร อตีเตนานาคตา ปจฺจฺุปนฺนา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ วิภตฺตํ เอวํ อุปฺปาทนิโรธวาเรปิ อตีเตนานาคตา ปจฺจฺุปนฺนา อนุโลมมฺปิ ปจฺจนียมฺปิ วิภชิตพฺพํ อสมฺโมหนฺเตน นิโรธวาเรน สทิสํ, นตฺถิ นานากรณนฺ.)

อุปฺปาทนิโรธวาโร.[๑]

---

๓. ปริญฺญาวาโร

[๑๕๙] โย กายสงฺขารํ ปริชานาติ โส วจีสงฺขารํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วจีสงฺขารํ ปริชานาติ โส กายสงฺขารํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

(ยถา ขนฺธยมเก ปริญฺญาวารํ วิภตฺตํ เอวํ สงฺขารยมเกปิ ปริญฺญาวารํ วิภชิตพฺพนฺ.)

ปริญฺญาวาโร.[๒]

สงฺขารยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.[๓]

---

[๑] สฺยา. อุปฺปาทนิโรธวารํ นิฏฺฐิตนฺ. [๒] สฺยา. ปริญฺญาวารํ นิฏฺฐิตนฺ.
[๓] สฺยา. สงฺขารยมกนฺ นิฏฺฐิตนฺ.

อภิธมฺมปิฏฺเก
อนุสยยมกปาลิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

[๑] สตฺตานุสยา - กามราคานุสโย, ปฏิฆานุสโย, มานานุสโย, ทิฏฺฐานุสโย, วิจิกิจฺฉานุสโย, ภวราคานุสโย, อวิชฺชานุสโย.

๑. อุปฺปตฺติฏฺฐานวาโร

[๒] กตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ มานานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ. สพฺพสกฺกายปริยาปนฺเนสุ ธมฺเมสุ เอตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. สพฺพสกฺกายปริยาปนฺเนสุ ธมฺเมสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ.

กตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ. สพฺพสกฺกายปริยาปนฺเนสุ ธมฺเมสุ

เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ.

อุปฺปตฺติฏฺฐานวาโร.[๑]

---

๒. มหาวาโร ๒. อนุสยวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๓] ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ อนุเสติ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ

---

[๑] สฺยา. อนุสยวาโร.

อนุเสติ. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส ภวราคานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

[๔] ยสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ

อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

[๕] ยสฺส มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส มานานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

[๖] ยสฺส ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสติ.

[๗] ยสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย

อนุเสติ, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ.

[๘] ยสฺส ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๙] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ทุกมูลกํ)

[๑๐] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ติกมูลกำ)

[๑๑] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ

อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. (จตุกฺกมูลกํ)

[๑๒] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ปญฺจกมูลกํ)

[๑๓] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ

อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๑๔] ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยตฺถ วา ปน ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

[๑๕] ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

[๑๖] ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ มานานุสโย จ อนุเสติ.

ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ มานานุสโย จ อนุเสติ.

[๑๗] ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

[๑๘] ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

[๑๙] ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. (เอกมูลกำ)

[๒๐] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ

ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. [๑] ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ.[๑]

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. โน.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. (ทุกมูลกำ)

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒๑] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามารคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา[๑] ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.[๑]

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ติกมูลกำ)

[๒๒] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. [๑-๑]กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

เอตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.[๑]

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๓] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. [๑]กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ

๑-๑ ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.[๑]

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๔] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย

[๑-๑] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ฉกฺกมูลกํ)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๕] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. เตสํเยว[๑] ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ

---

[๑] ฉ., เท. เตสญฺเญว, เอวมุปริปิ.

กามราคานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ[๑] เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ กามราคานุสโย จ อนุเสติ.

[๒๖] ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ

---

[๑] สฺยา. ทฺวีสุ.

ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. โน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. โน.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสติ.

[๒๗] ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย

อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ มานานุสโย จ อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. จตุนฺนำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. จตุนฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ มานานุสโย จ อนุเสติ.

[๒๘] ยสฺส ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ[๑] วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ

---

[๑] สฺยา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ.

[๒๙] ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสติ.

[๓๐] ยสฺส ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อนุเสติ ภวราคานุสโย จ อนุเสติ. (เอกมูลกํ)

[๓๑] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ มานานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. โน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ

ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ. (ทุกมูลกํ)

[๓๒] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ติกมูลกำ)

[๓๓] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ

ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กาม-ราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ

เตสๆ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสเยว ปุคฺคลานๆ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสๆ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสๆ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสเยว ปุคฺคลานๆ ทุกฺขาย เวทนาย เตสๆ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสๆ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (จตุกฺกมูลกำ)

[๓๔] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. ติณฺณๆ ปุคฺคลานๆ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสๆ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสๆ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ

อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๓๔] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสตีติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อนุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺตีติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา[๑] อรูปธาตุยา[๑] ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ[๒] มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ[๒] อนุเสนฺติ,[๓] โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย[๔] จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ[๔] อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย[๕] เวทนาย[๕] ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย

[๑-๑] ฉ., เท. ทุกฺขาย เวทนาย. [๒-๒] ฉ., เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๓] ฉ.,เท. อนุเสนฺติ. [๔-๔] ฉ., เท. มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ ภวราคานุสโย จ.
[๕-๕] ฉ.,เท. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา.

จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ . อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อนุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อนุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อนุเสนฺติ. (ฉกฺกมูลกํ)

อนุสยวาเร อนุโลมํ.[๑]

---

[๑] สฺยา. อนุโลมํ นิฏฺฐิตํ.

๑. อนุสยวาโร

ปฏิโลมปุคฺคโล

[๓๖] ยสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส มานานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต กามราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย นานุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ กามราคานุสโย นานุเสติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อรหโต กามราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๓๗] ยสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส มานานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อรหโต ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๓๘] ยสฺส มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส มานานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส มานานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๓๙] ยสฺส ทิฏฺฐานุสโย นานุเสติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ทิฏฺฐานุสโย[๑] ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๔๐] ยสฺส ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๔๑] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส มานานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ.

---

[๑] ฉ., เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อรหโต กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๔๒] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๔๓] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ นานุเสนฺตีติ.

ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นานุเสติ. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๔๔] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๔๕] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมโอกาโส

[๔๖] ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ

วา ปน ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๔๗] ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ

วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๔๘] ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๔๙] ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย นานุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ[๑] วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ.

ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๕๐] ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๕๑] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ

---

[๑] สฺยา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. โปตฺถเกสุ ทิสฺสติ.

กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทุกฺขายเวทนาย เอตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทุกฺขายเวทนาย เอตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๕๒] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ

มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๕๓] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๕๔] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. อปริยาปนฺเน เอตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยตฺถ[๑] กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน ฯเปฯ อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)[๑]

๑-๑ สฺยา. ฯเปฯ

[๕๕] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส

[๕๖] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ.

เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนं ปุคฺคลานं สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. ทฺวินฺนं ปุคฺคลานं กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. เตสंเยว ปุคฺคลานं ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนं ปุคฺคลานं สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณं ปุคฺคลานं รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสं ตตฺถ

กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสं ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. เตสंเยว ปุคฺคลานं ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณं ปุคฺคลานं กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสं ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. เตสंเยว ปุคฺคลานं ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณं ปุคฺคลานं ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสंเยว ปุคฺคลานं อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๕๗] ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย

นานุเสติ. เตสัเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. เตสัเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสัเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสัเยว ปุคฺคลานำ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ

ปฏิฆานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๕๘] ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ มานานุสโย

จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. จตุนฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๕๙] ยสฺส ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ภวราคานุสโย จ

นานุเสติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ.

ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา.

[๖๐] ยสฺส ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ, โน จ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๖๑] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา

ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ มานานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ มานานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ มานานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ สพฺพตฺถ ฯเปฯ ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ

กามราคานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ สพฺพตฺถ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ

นานุเสนฺติ, โน จ เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานं อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๖๒] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทฺวินฺนं ปุคฺคลานं ทุกฺขาย เวทนาย เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสं ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานं กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสं ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. เตสเยว ปุคฺคลานं รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสं ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสเยว ปุคฺคลานं อปริยาปนฺเน เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย

อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ติกมูลกํ)

[๖๓] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ [๑] นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. เตสำเยว ปุคฺคลานำ อปริยาปนฺเน เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ นานุเสนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๖๔] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย

---

[๑] สฺยา. ทิฏฺฐานุสโย จ.

นานุเสตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย นานุเสติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ นานุเสนฺติ. เตสํเยว ปุคฺคลานํ อปริยาปนฺเน เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ นานุเสติ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ นานุเสนฺติ. อรหโต สพฺพตฺถ ฯเปฯ (ปญฺจกมูลกํ)

[๖๕] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสตีติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส อปริยาปนฺเน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. อรหโต สพฺพตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺติ อวิชฺชานุสโย จ นานุเสติ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย นานุเสติ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ นานุเสนฺตีติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุสยวาเร ปฏิโลมำ.[๑]

อนุสยวาโร.

---

๒. สานุสยวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๖๖] โย กามราคานุสเยน สานุสโย โส ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.โย วา ปน ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. อนุสยวารำ นิฏฐิตำ.

โย กามราคานุสเยน สานุสโย โส มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน มานานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามี มานานุสเยน สานุสโย, โน จ[๑] กามราคานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา มานานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ สานุสยา.

โย กามราคานุสเยน สานุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา กามราคานุสเยน สานุสยา, โน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามราคานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ สานุสยา.

[๖๗] โย ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน มานานุสเยน สานุสโย โส ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามี มานานุสเยน สานุสโย, โน จ ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา มานานุสเยน จ สานุสยา ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา.

โย ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ปฏิฆานุสเยน สานุสยา, โน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน

---

[๑] โน จ โสติ ปาฬิยา ภวิตพฺพํ. ปุคฺคโลกาสวาโร เจตฺถ อุทาหรณํ.

สานุสยา. ปุถุชฺชโน ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา.

[๖๘] โย มานานุสเยน สานุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา มานานุสเยน สานุสยา, โน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน มานานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย มานานุสเยน สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

[๖๙] โย ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโย โส วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๗๐] โย วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน อวิชฺชานุสเยน

จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย.

[๗๑] โย ภวราคานุสเยน สานุสโย โส อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๗๒] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน มานานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี มานานุสเยน สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา มานานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา, โน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา. (ทุกมูลกำ)

[๗๓] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โส ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ วิจิกิจฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา. (ติกมูลกำ)

[๗๔] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย โส วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๗๕] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน

จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. เทฺว ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสยา. ปุถุชฺชโน อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. (ปญฺจกมูลกำ)

[๗๖] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย โส อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. เทฺว ปุคฺคลา อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสยา, โน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสยา. ปุถุชฺชโน อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๗๗] ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. โน.

ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน มานานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. โน.

ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ สานุสโย.

[๗๘] ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. โน. ยโต วา ปน มานานุสเยน สานุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย.

[๗๙] ยโต มานานุสเยน สานุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย มานานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต มานานุสเยน สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโย. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสเยน จ สานุสโย ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน

สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสเยน สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย มานานุสเยน จ สานุสโย.

[๘๐] ยโต ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๘๑] ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโย. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๘๒] ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโย. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสโย ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. (เอกมูลกำ)

[๘๓] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน มานานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา ตโต มานานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ.

ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. โน.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. (ทุกมูลกำ)

[๘๔] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฉานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. มานานุสเยน สานุสโย.[๑]

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน

---

[๑] เอตฺตกาเยว ปาฬิ ทิสฺสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ เอวํ ปริปุณฺณวิสฺสชฺชนาย ภวิตพฺพํ.

จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย. (ติกมูลกำ)

[๘๕] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโยติ. มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย.[๑]

---

[๑] เอตฺตกาเยว ปาฬิ ทิสฺสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ เอวำ ปริปุณฺณวิสฺสชฺชนาย ภวิตพฺพำ.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย. (จตุกฺกมูลกำ)

[๘๖] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโยติ. มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย.[๑]

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน

---

[๑] เอตฺตกาเยว ปาฬิ ทิสฺสติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ เอวำ ปริปุณฺณวิสฺสชฺชนาย ภวิตพฺพำ.

จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย. (ปญฺจกมูลกำ)

[๘๗] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน สานุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๘๘] โย ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต มานานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต มานานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ สานุสยา.

โย ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต กามราคานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต กามราคานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย กามราคานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามึ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา กามราคานุสเยน จ สานุสยา.

[๘๙] โย ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. โน. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโยติ. อนาคามึ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา.

[๙๐] โย ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต มานานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย มานานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต มานานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต มานานุสเยน จ สานุสยา ภวราคานุสเยน จ สานุสยา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา.

โย ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา มานานุสเยน จ สานุสยา.

[๙๑] โย ยโต ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๙๒] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ภวราคานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสเยน จ สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสยา. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ

สานุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย.

[๙๓] โย ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ สานุสยา ภวราคานุสเยน จ สานุสยา. (เอกมูลกำ)

[๙๔] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต มานานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต มานานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต มานานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสยา.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต

วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน สานุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน สานุสยา. (ทุกมูลกำ)

[๙๕] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต

วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. มานานุสเยน สานุสโย.[๑]

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ

---

[๑] เอตฺตกาเยว ปาฬิ ทิสฺสติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยาติ เอวํ ปริปุณฺณวิสฺสชฺชนาย ภวิตพฺพํ.

มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา. (ติกมูลกำ)

[๙๖] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโยติ. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๙๗] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน สานุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสยา. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต อวิชชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชชานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย. เทฺว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสยา. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฉานุสเยน จ สานุสโย, โน

จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย. (ปญฺจกมูลกำ)

[๙๘] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโยติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย. เทฺว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสยา. เตว

ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสยา. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ สานุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ สานุสโย. (ฉกฺกมูลกำ)

สานุสยวาเร อนุโลมำ.[๑]

---

๒. สานุสยวาโร
ปฏิโลมปุคฺคโล

[๙๙] โย กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน

---

[๑] สฺยา. อนุโลมำ นิฏฺฐิตำ.

นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ[๑] มานานุสเยน นิรนุสโย. อรหา กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน มานานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อรหา กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๐๐] โย ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ มานานุสเยน นิรนุสโย. อรหา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน มานานุสเยน นิรนุสโย โส ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

โย ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส

---

[๑] โน จ โสติ ปาฬิยา ภวิตพฺพํ. ปรโต วกฺขมาโน ปุคฺคลกาสวาโร เจตฺถ อุทาหรณํ ตตฺถ หิ วุตฺตํ โน จ โส ตโต ตฺยาหิ. โน จ เตติ เอตฺถาปิ เอเสว นโย.

ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อรหา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๐๑] โย มานานุสเยน นิรนุสโย โส ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส มานานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ มานานุสเยน นิรนุสยา. อรหา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย มานานุสเยน นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๐๒] โย ทิฏฐานุสเยน นิรนุสโย โส วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ทิฏฐานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๐๓] โย วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. อรหา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๐๔] โย ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๑๐๕] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ มานานุสเยน นิรนุสโย. อรหา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน มานานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อรหา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๑๐๖] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย โส ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี วิจิกิจฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ มานานุสเยน นิรนุสโย. อรหา วิจิกิจฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๑๐๗] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย โส วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา วิจิกิจฉานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี วิจิกิจฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ มานานุสเยน นิรนุสโย. อรหา วิจิกิจฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๐๘] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย โส ภวราคานุสเยน ฯเปฯ อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๐๙] โย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย โส อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฺฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมโอกาโส

[๑๑๐] ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต

กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๑๑] ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน

มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสโย ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๑๒] ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฉานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๑๓] ยโต ทิฏฐานุสเยน นิรนุสโย ตโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๑๔] ยโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฉานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วิจิกิจฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ.

อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๑๕] ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๑๑๖] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน มานานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๑๑๗] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสเยน

จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๑๑๘] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๑๙] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย.

อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย ฯเปฯ (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๒๐] ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๒๑] โย ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต

กามราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

โย ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต

กามราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๒๒] โย ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ มานานุสเยน จ นิรนุสโย ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต

ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโย โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๒๓] โย ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฺฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ มานานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ มานานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๒๔] โย ยโต ทิฏฺฐานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฺฐานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๒๕] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา.

[๑๒๖] โย ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. จตฺตาโร ปุคฺคลา กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๑๒๗] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน จ[๑] นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล

---

[๑] ฉ., เท. เอตฺถนฺตเร จสทฺโท ทิสฺสติ.

ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย มานานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต มานานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต มานานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต มานานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ มานานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. เทฺว ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. เทฺว ปุคฺคลา

สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ[๑] นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย.

---

[๑] ฉ., เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๑๒๘] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต ทิฏฐานุสเยน ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ

นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ตโย ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ติกมูลกं)

[๑๒๙] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโยติ. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต มานานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา

ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ นิรนุสโย ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๓๐] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโยติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโยติ. ปุถุชฺชโน ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. เทฺว ปุคฺคลา ทุกฺขาย เวทนาย เต ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต ปฏิฆานุสเยน นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เต ตโต ภวราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ

วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา, โน จ เต ตโต กามราคานุสเยน จ มานานุสเยน จ นิรนุสยา. เตว ปุคฺคลา อปริยาปนฺเน เต ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสยา กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสยา. อนาคามี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสเยน จ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต มานานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย.

โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๓๑] โย ยโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโยติ. อนาคามี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. อรหา สพฺพตฺถ กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโย อวิชฺชานุสเยน จ นิรนุสโย. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย โส ตโต กามราคานุสเยน จ ปฏิฆานุสเยน จ มานานุสเยน จ ทิฏฐานุสเยน จ วิจิกิจฺฉานุสเยน จ ภวราคานุสเยน จ นิรนุสโยติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกํ)

สานุสยวาเร ปฏิโลมํ.[๑]

สานุสยวาโร.

---

๓. ปชหนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๓๒] โย กามราคานุสยํ ปชหติ โส ปฏิฆานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ปฏิฆานุสยํ ปชหติ โส กามราคานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. สานุสยวารํ นิฏฺฐิตํ.

โย กามราคานุสยำ ปชหติ โส มานานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน มานานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย กามราคานุสยำ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ.

โย กามราคานุสยำ ปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

[๑๓๓] โย ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส มานานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน มานานุสยำ ปชหติ โส ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ.

โย ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

[๑๓๔] โย มานานุสยำ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส มานานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ.

โย มานานุสยำ ปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส มานานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๓๕] โย ทิฏฺฐานุสยํ ปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๓๖] โย วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปชหติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. โน.

[๑๓๗] โย ภวราคานุสยํ ปชหติ โส อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๑๓๘] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส มานานุสยํ ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปชหติ. โย วา ปน มานานุสยํ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปชหติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ.ตเทกฏฺฐํ ปชหติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน. (ทุกมูลกํ)

[๑๓๙] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปชหติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยำ ปชหติ. (ติกมูลกำ)

[๑๔๐] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ ปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ ปชหตีติ. ทิฏฐานุสยำ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปชหติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๔๑] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยำ ปชหติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๔๒] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ โส อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๑๔๓] ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ.

โน. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยํ ปชหตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยํ ปชหติ ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน มานานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยํ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยํ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยญฺจ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยํ ปชหติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยํ ปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยํ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยํ ปชหตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยํ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยํ ปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย, รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ.

[๑๔๔] ยโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. โน. ยโต วา ปน มานานุสยํ ปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหตีติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ.

[๑๔๕] ยโต มานานุสยำ ปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต มานานุสยำ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ มานานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต มานานุสยำ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ ปชหติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยญฺจ ปชหติ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปชหติ ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสยำ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ, โน จ

ตโต มานานุสยํ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ มานานุสยญฺจ ปชหติ.

[๑๔๖] ยโต ทิฏฺฐานุสยํ ปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๔๗] ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๔๘] ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โน จ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. (เอกมูลกํ)

[๑๔๙] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน มานานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยํ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยำ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยำ ปชหติ. (ทุกมูลกำ)

[๑๕๐] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ

ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยํ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ. (ติกมูลกํ)

[๑๔๑] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ ปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ

ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๔๒] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๔๓] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๕๔] โย ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐำ ปชหติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหตีติ. อฏฺฐมโก ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ กามราคานุสยำ ตเทกฏฺฐำ ปชหติ.

โย ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปชหตีติ. โน.

[๑๔๕] โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ ปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ตโต ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. อฏฐมโก กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ ปฏิฆานุสยำ ตเทกฏฺจำ ปชหติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. ตเทกฏฺจำ ปชหติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหตีติ. โน.

[๑๔๖] โย ยโต มานานุสยำ ปชหติ โส ตโต ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส ตโต มานานุสยำ ปชหตีติ. อฏฐมโก ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ มานานุสยำ ตเทกฏฺจำ ปชหติ.

โย ยโต มานานุสยํ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสยญฺจ ปชหติ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ โส ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา.

โย ยโต มานานุสยํ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ มานานุสยญฺจ ปชหติ.

[๑๕๗] โย ยโต ทิฏฐานุสยํ ปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ตโต ทิฏฐานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๕๘] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ภวราคานุสยํ ตเทกฏฺฐญฺ ปชหติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. โน.

โย[๑] ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ

๑-๑ สฺยา. ฯเปฯ

ปชหตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปชหติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. โน.[๑]

[๑๕๙] โย ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปชหติ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. (เอกมูลกำ)

[๑๖๐] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต มานานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. อฏฺฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ กามราคานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ปฏิฆานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ ปชหติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหตีติ. โน. (ทุกมูลกํ)

[๑๖๑] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. อฏฺฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ มานานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐํ ปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปชหติ ปฏิฆานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยํ ปชหติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ

มานานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. (ติกมูลกำ)

[๑๖๒] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหตีติ. อฏฺฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหติ มานานุสยำ ตเทกฏฺฐำ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหติ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปชหติ ปฏิฆานุสยำ ตเทกฏฺฐำ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๖๓] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหตีติ. มานานุสยำ ปชหติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ. (ปญฺจกมูลกํ)

[๑๖๔] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปชหติ. (ฉกฺกมูลกํ)

ปชหนวาเร อนุโลมํ.[๑]

---

[๑] สฺยา. อนุโลมํ นิฏฺฐิตํ.

๓. ปชหนวาโร

ปฏิโลมปุคฺคโล

[๑๖๕] โย กามราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสยำ นปฺปชหติ โส มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยำ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน มานานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย กามราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อฏฐมโก กามราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย กามราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๖๖] โย ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน มานานุสยํ นปฺปชหติ โส ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฐมโก ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ปฏิฆานุสยं นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยं ฯเปฯ อวิชฺชานุสยं นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ปฏิฆานุสยं นปฺปชหติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยं นปฺปชหติ. ทฺวินฺนं มคฺคสมงฺคีนं ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยं นปฺปชหติ โส ปฏิฆานุสยं นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยं นปฺปชหติ, โน จ โส ปฏิฆานุสยं นปฺปชหติ. ทฺวินฺนं มคฺคสมงฺคีนं ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๖๗] โย มานานุสยं นปฺปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยं ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก มานานุสยं นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหติ โส มานานุสยं นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยं นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย มานานุสยं นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยं ฯเปฯ อวิชฺชานุสยं นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยं นปฺปชหติ โส มานานุสยं นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๖๘] โย ทิฏฺฐานุสยं นปฺปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยं นปฺปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยं นปฺปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๖๙] โย วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๗๐] โย ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๑๗๑] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน มานานุสยํ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส กาม-ราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามราคานุสยญฺจ

ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ทุกมูลกำ)

[๑๗๒] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ

นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ติกมูลกํ)

[๑๗๓] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส มานานุสยํ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ

นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๗๔] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๗๕] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา

อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ฉกฺกมูลกํ)

ปฏิโลมโอกาโส

[๑๗๖] ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน มานานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๗๗] ยโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน มานานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน

ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๗๘] ยโต มานานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสยํ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยํ

นปฺปชหติ, โน จ ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต มานานุสยำ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๗๙] ยโต ทิฏฺฐานุสยำ นปฺปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๘๐] ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ; อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๘๑] ยโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๑๘๒] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน มานานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ

ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๑๘๓] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (ติกมูลกํ)

[๑๘๔] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกํ)

[๑๘๕] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ

นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๘๖] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส

[๑๘๗] โย ยโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิ-มคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ

นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๘๘] โย ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๘๙] โย ยโต มานานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต มานานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต มานานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา.

[๑๙๐] โย ยโต ทิฏฺฐานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๑๙๑] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ.

อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

[๑๙๒] โย ยโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกำ)

[๑๙๓] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา

อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ทุกมูลกํ)

[๑๙๔] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ

อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ

มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ติกมูลกํ)

[๑๙๕] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ

รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๑๙๖] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา

ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ผเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ผเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อฏฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ

นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๑๙๗] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ นปฺปชหติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ นปฺปชหติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ นปฺปชหนฺติ. (ฉกฺกมูลกํ)

ปชหนวาเร ปฏิโลมํ.[๑]

ปชหนวาโร.

---

[๑] สฺยา. ปชหนวารํ นิฏฺฐิตํ.

๔. ปริญฺญาวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๑๙๘] โย กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน มานานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ.

โย กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

[๑๙๙] โย ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน มานานุสยํ ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ.

โย ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ

ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

[๒๐๐] โย มานานุสยํ ปริชานาติ โส ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ.

โย มานานุสยํ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส มานานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๐๑] โย ทิฏฐานุสยํ ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ทิฏฐานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๐๒] โย วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

[๒๐๓] โย ภวราคานุสยํ ปริชานาติ โส อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๒๐๔] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน มานานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ

ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน. (ทุกมูลกำ)

[๒๐๕] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. มานานุสยำ ปริชานาติ. (ติกมูลกำ)

[๒๐๖] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. ทิฏฺฐานุสยำ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๐๗] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ

ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. มานานุสยํ ปริชานาติ. (ปญฺจกมูลกํ)

[๒๐๘] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ โส อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ฉกฺกมูลกํ)

อนุโลมโอกาโส

[๒๐๙] ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน มานานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยญฺจ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ.

[๒๑๐] ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. ยโต วา ปน มานานุสยํ ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ.

[๒๑๑] ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยํ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉา-นุสยญฺจ ปริชานาติ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยํ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ.

[๒๑๒] ยโต ทิฏฺฐานุสยำ ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๑๓] ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๑๔] ยโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. (เอกมูลกำ)

[๒๑๕] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต มานานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน มานานุสยำ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต มานานุสยำ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ. (ทุกมูลกํ)

[๒๑๖] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ.

นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ภวราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ติกมูลกำ)

[๒๑๗] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกํ)

[๒๑๘] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ภวราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา

ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๑๙] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมปุคฺคลกาโส

[๒๒๐] โย ยโต กามราคานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยำ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, กามราคานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

[๒๒๑] โย ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส

ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, ปฏิฆานุสยำ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาตีติ. โน.

[๒๒๒] โย ยโต มานานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. โน. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยำ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, มานานุสยำ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ.

โย ยโต มานานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยำ ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

โย ยโต มานานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ.

[๒๒๓] โย ยโต ทิฏฺฐานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๒๔] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ, ภวราคานุสยํ ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. โน.

[๒๒๕] โย ยโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน

จ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. (เอกมูลกำ)

[๒๒๖] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อฏฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ตเทกฏฐำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ ตเทกฏฐำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ ปริชานาติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต

อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. โน. (ทุกมูลกํ)

[๒๒๗] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ กาม-ราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. มานานุสยํ ปริชานาติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส

ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ติกมูลกำ)

[๒๒๘] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ ตเทกฏฺฐำ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๒๙] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. มานานุสยำ ปริชานาติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ปญฺจกมูลกํ)

[๒๓๐] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาตีติ. นตฺถิ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยํ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปริชานาติ. (ฉกฺกมูลกํ)

ปริญฺญาวาเร อนุโลมํ.[๑]

---

[๑] สฺยา. อนุโลมํ นิฏฺฐิตํ.

๔. ปริญฺญาวาโร

ปฏิโลมปุคฺคโล

[๒๓๑] โย กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

โย กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน มานานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น

ปริชานนฺติ.

โย กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

[๒๓๒] โย ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน มานานุสยํ น ปริชานาติ โส ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฐมโก ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น

ปริชานาติ โส ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฺมานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา ปฏิฺมานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ปฏิฺมานุสยำ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฺมานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

[๒๓๓] โย มานานุสยำ น ปริชานาติ โส ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฐมโก มานานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส มานานุสยำ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยำ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย มานานุสยํ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๓๔] โย ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๓๕] โย วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

[๒๓๖] โย ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๒๓๗] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน มานานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ

น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยํ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา

อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ทุกมูลกำ)

[๒๓๘] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา กาม-ราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยำ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ติกมูลกำ)

[๒๓๙] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส มานานุสยำ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๔๐] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ภวราคานุสยำ ฯเปฯ อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๔๑] โย กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อฏฐจมโก อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี อวิชฺชานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐจมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ฉกฺกมูลกํ)

ปฏิโลมโอกาโส

[๒๔๒] ยโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยำ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน มานานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยำ น

ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๔๓] ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน มานานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. กามธาตุยา

ทุวีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๔๔] ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ.

อามนฺตา.

[๒๔๕] ยโต ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๔๖] ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ[๑] น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๔๗] ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๒๔๘] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ.รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต

---

[๑] สี. ทิฏฺฐานุสยํ. อิ. ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ

กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน มานานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ

ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกํ)

[๒๔๙] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต ทิฏฺฐานุสยํ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ

ตโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๒๕๐] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๕๑] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. ทุกฺขาย เวทนาย ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ ตโต กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อปริยาปนฺเน ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ.

ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๕๒] ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. ยโต วา ปน อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกํ)

ปฏิโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๕๓] โย ยโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคึ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น

ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน

โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

[๒๕๔] โย ยโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ

ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต

อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

[๒๔๕] โย ยโต มานานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา.

[๒๕๖] โย ยโต ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา ฯเปฯ[๑]

[๒๕๗] โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ[๒] น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ, อปริยาปนฺเน

---

[๑] สี., อิ. น ทิสฺสติ. [๒] สี., อิ. ทิฏฺฐานุสยํ, เอวมุปริปิ.

โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ[๑] น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ[๒] น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ[๒] น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว[๓] ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ[๓] อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยํ[๔] น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยํ[๔] น ปริชานาติ.[๔] โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

---

[๑] อิ. ปฏิฆานุสยํ. [๒] อิ. ปฏิฆานุสยํ จ. [๓-๓] อิ. น ทิสฺสนฺติ.
[๔] อิ. ปฏิฆานุสยํ [๔-๔] อิ. ปฏิฆานุสยํ จ.

[๒๕๘] โย ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคึ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๒๕๙] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ[๑] เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต มานานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต มานานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต มานานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ

---

[๑] อิ. ตีสุ.

น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคิญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ภวราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา

ตีสุ เวทนาสุ อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ

เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ทุกมูลกำ)

[๒๖๐] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยำ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต

มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนํ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ

น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนำ จเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ติกมูลกำ)

[๒๖๑] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต วิจิกิจฺฉานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ กาม-ราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกํ)

[๒๖๒] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาตีติ. อามนฺตา. โย วา ปน ยโต ภวราคานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น

ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต มานานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล ทุกฺขาย เวทนาย อปริยาปนฺเน โส ตโต ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ.

โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อฏฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต

อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ปญฺจกมูลกํ)

[๒๖๓] โย ยโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาตีติ. อคฺคมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต อวิชฺชานุสยํ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนํ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฐานุสยญฺจ

วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. โย วา ปน ยโต อวิชฺชานุสยำ น ปริชานาติ โส ตโต กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาตีติ. อฏฺฐมโก กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. อนาคามิมคฺคสมงฺคี ทุกฺขาย เวทนาย โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ กามราคานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต ปฏิฆานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ, โน จ โส ตโต กามราคานุสยำ น ปริชานาติ. โสว ปุคฺคโล รูปธาตุยา อรูปธาตุยา อปริยาปนฺเน โส ตโต อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานาติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานาติ. ทฺวินฺนำ มคฺคสมงฺคีนญฺจ อฏฺฐมกญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสา ปุคฺคลา สพฺพตฺถ อวิชฺชานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ กามราคานุสยญฺจ ปฏิฆานุสยญฺจ มานานุสยญฺจ ทิฏฺฐานุสยญฺจ วิจิกิจฺฉานุสยญฺจ ภวราคานุสยญฺจ น ปริชานนฺติ. (ฉกฺกมูลกำ)

ปริณฺณาวาเร ปฏิโลมำ.

ปริณฺณาวาโร.

๕. ปหีนวาโร

อนุโลมปุคฺคโล

[๒๖๔] ยสฺส กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส มานานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส มานานุสโย ปหีโน. อรหโต กามราคานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย ปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ กามราคานุสโย ปหีโน. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต กามราคานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๖๕] ยสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส มานานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส มานานุสโย ปหีโน. อรหโต ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ปฏิฆานุสโย ปหีโน. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๖๖] ยสฺส มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส มานานุสโย ปหีโนติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ มานานุสโย ปหีโน. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส มานานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๖๗] ยสฺส ทิฏฐานุสโย ปหีโน ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ทิฏฐานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ[๑]

[๒๖๘] ยสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน

---

[๑] สี., อิ. น ทิสฺสติ. เอวมุปริปิ.

จ เตสํ อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๖๙] ยสฺส ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๒๗๐] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา[๑] ตสฺส มานานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส มานานุสโย ปหีโน. อรหโต กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา มานานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส

---

[๑] สี. ปหีโน, เอวมุปริปิ.

กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. อามนฺตา. (ทุกมูลกำ)

[๒๗๑] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา. อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส มานานุสโย ปหีโน. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. อามนฺตา. (ติกมูลกำ)

[๒๗๒] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ เตสำ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา. อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส มานานุสโย ปหีโน. อรหโต วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๗๓] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนาติ. อามนฺตา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๗๔] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนา ตสฺส อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนาติ. อามนฺตา. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมโอกาโส

[๒๗๕] ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ

กามราคานุสโย ปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

[๒๗๖] ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน.

[๒๗๗] ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน.

ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. ทุกฺขาย

เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน.

[๒๗๘] ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๗๙] ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๘๐] ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. (เอกมูลกำ)

[๒๘๑] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา

เอตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. (ทุกมูลกำ)

[๒๘๒] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา[๑] อรูปธาตุยา[๑] เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น

[๑-๑] อิ. รูป - อรูปธาตุยา.

วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ติกมูลกำ)

[๒๘๓] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๘๔] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ

กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๘๔] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ฉกฺกมูลกำ)

อนุโลมปุคฺคโลกาโส

[๒๘๖] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน. อรหโต กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. อรหโต รูปธาตุยา[๑] อรูปธาตุยา[๑] ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย[๒] ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย[๓] ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ

---

[๑] อิ. รูป - อรูปธาตุยา. เอวมุปริปิ.
[๒] อิ. ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย.
[๓] อิ. วิจิกิจฺฉานุสโย, เอวมุปริปิ.

ทิฏฺฐานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย[๑] ปหีโนติ. อามนฺตา.[๒] ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน

---

[๑] อิ. ภวราคานุสโย. เอวมุปริปิ. [๒] อิ. น วตฺตพฺโพ.

ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโนติ. อรหโต ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน กามราคานุสโย จ ปหีโน.

[๒๘๗] ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ. อรหโต กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน ปฏิฆานุสโย จ ปหีโน.

[๒๘๘] ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน. อรหโต ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. อรหโต กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย

ปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. อรหโต ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน มานานุสโย จ ปหีโน.

[๒๘๙] ยสฺส ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๒๙๐] ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน. อรหโต กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ

อวิชฺชานุสโย ปหีโน. อรหโต กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีโน อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา.

[๒๙๑] ยสฺส ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. อรหโต กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปหีโน ภวราคานุสโย จ ปหีโน. (เอกมูลกำ)

[๒๙๒] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ

เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ กามราคานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ

ปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. (ทุกมูลกำ)

[๒๙๓] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา

"อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย[๑] จ ปฏิฆานุสโย[๑] จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ติกมูลกำ)

[๒๙๔] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ

[๑-๑] อิ. ภวราคานุสโย.

กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนาติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย ปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ ปหีนา;

กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๒๙๕] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๒๙๖] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ

มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย ปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนาติ. อรหโต รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฉานุสโย จ ปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปหีนวาเร อนุโลมำ.[๑]

---

๕. ปหีนวาโร

ปฏิโลมปุคฺคโล

[๒๙๗] ยสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. อนุโลมำ นิฏฐิตำ.

ยสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๒๙๘] ยสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย

อปฺปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๒๙๙] ยสฺส มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสำ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส มานานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

[๓๐๐] ยสฺส ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๓๐๑] ยสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสำ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๐๒] ยสฺส ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส

ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. (เอกมูลกํ)

[๓๐๓] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสํ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา. (ทุกมูลกํ)

[๓๐๔] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ

อปฺปหีนา, โน จ เตสำ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา. (ติกมูลกำ)

[๓๐๕] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อามนฺตา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๓๐๖] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ

อปฺปหีนา, โน จ เตสํ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา. (ปญฺจกมูลกํ)

[๓๐๗] ยสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสํ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา. ปุถุชฺชนสฺส อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน, กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา. (ฉกฺกมูลกํ)

ปฏิโลมโอกาโส

[๓๐๘] ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย

อปฺปหีโนติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๐๙] ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๑๐] ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน มานานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปโนติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน มานานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๑๑] ยตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๓๑๒] ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

[๓๑๓] ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. (เอกมูลกำ)

[๓๑๔] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน มานานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. (ทุกมูลกำ)

[๓๑๕] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา[๑] อรูปธาตุยา เอตฺถ ภวราคานุสโย จ[๑] มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ติกมูลกำ)

[๓๑๖] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ

[๑-๑] อิ. น ทิสฺสนฺติ.

เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๓๑๗] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนาติ. มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๓๑๘] ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยตฺถ วา ปน อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนาติ. รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ทุกฺขาย เวทนาย เอตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปฏิโลมปุคฺคลกาโส

[๓๑๙] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน

ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ มานานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโนติ. อนาคามิสฺส ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน กามราคานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๒๐] ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสํ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโนติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีนติ. น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีนติ. อนาคามิสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสंเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๒๑] ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีนติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสं ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสं ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีนติ. ปุถุชฺชนสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย

อปฺปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน มานานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ มานานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา.

ยสฺส ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; มานานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน มานานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๒๒] ยสฺส ยตฺถ ทิฏฐานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา ฯเปฯ

[๓๒๓] ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส รูปธาตุยา

อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ติณฺณำ[๑] ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน.

ยสฺส ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ เตสำ ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน. ปุถุชฺชนสฺส กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีโน.

[๓๒๔] ยสฺส ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. จตุนฺนำ ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ตีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; ภวราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ อปฺปหีโน ภวราคานุสโย จ อปฺปหีโน. (เอกมูลกำ)

[๓๒๕] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย

---

[๑] อิ. ทฺวินฺนำ

จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสं ตตฺถ มานานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย

จ อปฺปหีนาติ. น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน. ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. (ทุกมูลกํ)

[๓๒๖] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ

วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. มานานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย อปฺปหีโน; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส

ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อปฺปหีโน; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ติกมูลกำ)

[๓๒๗] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนาติ. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา ฯเปฯ (จตุกฺกมูลกำ)

[๓๒๘] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ ภวราคานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนาติ. ติณฺณำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ ภวราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา.

ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ทิฏฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย

อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ทฺวินฺนำ ปุคฺคลานำ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. เตสำเยว ปุคฺคลานำ ทุกฺขาย เวทนาย เตสำ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสำ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย น วตฺตพฺโพ "ปหีโนติ วา "อปฺปหีโนติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ปญฺจกมูลกำ)

[๓๒๙] ยสฺส ยตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ

อปฺปหีนา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโนติ. นตฺถิ. ยสฺส วา ปน ยตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนาติ. อนาคามิสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ ตสฺส ตตฺถ กามราคานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย อปฺปหีโน, โน จ ตสฺส ตตฺถ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ รูปธาตุยา อรูปธาตุยา เตสํ ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสํ ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ กามธาตุยา ทฺวีสุ เวทนาสุ เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสं ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. เตสํเยว ปุคฺคลานํ ทุกฺขาย เวทนาย เตสं ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ อปฺปหีนา, โน จ เตสं ตตฺถ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ

อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุยา อรูปธาตุยา ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ ภวราคานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส กามธาตุยา ทุวีสุ เวทนาสุ ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; ปฏิฆานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. ตสฺเสว ปุคฺคลสฺส ทุกฺขาย เวทนาย ตสฺส ตตฺถ อวิชฺชานุสโย จ ปฏิฆานุสโย จ ทิฏฺฐานุสโย จ วิจิกิจฺฉานุสโย จ อปฺปหีนา; กามราคานุสโย จ มานานุสโย จ ภวราคานุสโย จ น วตฺตพฺพา "ปหีนาติ วา "อปฺปหีนาติ วา. (ฉกฺกมูลกำ)

ปหีนวาเร ปฏิโลมำ.[๑]

ปหีนวาโร.[๒]

---

๖. อุปฺปชฺชนวาโร

[๓๓๐] ยสฺส กามราคานุสโย อุปฺปชฺชติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย อุปฺปชฺชติ ตสฺส กามราคานุสโย อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

---

[๑] สฺยา. ปหีนวารำ นิฏฺฐิตำ. [๒] สฺยา. อยำ ปาโจ น ทิสฺสติ. ฉ., เท. ทิสฺสติ.

ยสฺส กามราคานุสโย อุปฺปชฺชติ ตสฺส มานานุสโย อุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน มานานุสโย อุปฺปชฺชติ ตสฺส กามราคานุสโย อุปฺปชฺชตีติ. อนาคามิสฺส มานานุสโย อุปฺปชฺชติ, โน จ ตสฺส กามราคานุสโย อุปฺปชฺชติ. ติณฺณํ ปุคฺคลานํ มานานุสโย จ อุปฺปชฺชติ กามราคานุสโย จ อุปฺปชฺชติ (วิตฺถาเรตพฺพํ).

[๓๓๑] ยสฺส กามราคานุสโย นุปฺปชฺชติ ตสฺส ปฏิฆานุสโย นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. ยสฺส วา ปน ปฏิฆานุสโย นุปฺปชฺชติ ตสฺส กามราคานุสโย นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา.

ยสฺส กามราคานุสโย นุปฺปชฺชติ ตสฺส มานานุสโย นุปฺปชฺชตีติ. อนาคามิสฺส กามราคานุสโย นุปฺปชฺชติ, โน จ ตสฺส มานานุสโย นุปฺปชฺชติ. อรหโต กามราคานุสโย จ นุปฺปชฺชติ มานานุสโย จ นุปฺปชฺชติ. ยสฺส วา ปน มานานุสโย นุปฺปชฺชติ ตสฺส กามราคานุสโย นุปฺปชฺชตีติ. อามนฺตา. (วิตฺถาเรตพฺพํ).

อุปฺปชฺชนวาโร.[๑]

---

๗. ธาตุปุจฺฉาวาโร[๒]

[๓๓๒] กามธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ,

---

[๑] สฺยา. อุปฺปชฺชวารํ นิฏฺฐิตํ.
[๒] สฺยา. ธาตุวาโร.

กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (กามธาตุมูลกำ)

[๓๓๓] รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา

จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (รูปธาตุมูลกำ)

[๓๓๔] อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส

กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (อรูปธาตุมูลกำ)

[๓๓๕] น กามธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นกามธาตุมูลกำ)

[๓๓๖] น รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นรูปธาตุมูลกำ)

[๓๓๗] น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๓๘] น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส

กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นกามนอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๓๙] น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นรูปนอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๐] น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา.

น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา

นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กติ อนุสยา อนุเสนฺติ, กติ อนุสยา นานุเสนฺติ, กติ อนุสยา ภงฺคา. (นกามนรูปธาตุมูลกำ)

ธาตุปุจฺฉาวาโร.

๗. ธาตุวิสชฺชนาวาโร

[๓๔๑] กามธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ[๑] ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ;[๑] อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ,

---

[๑-๑] สี., อิ. กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺตีติ อธิโก ปาโฐ ทิสฺสติ.

กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ[๑] อนุสยา อนุเสนฺติ;[๑] อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (กามธาตุมูลกำ)

[๓๔๒] รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ,

---

[๑-๑] สี., อิ. กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺตีติ อธิโก ปาโฐ ทิสฺสติ.

กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๋ น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (รูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๓] อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุยา อุปปตฺติ[๑] นาม นตฺถิ, เหฏฺฐา อุปปชฺชมาโน[๒] กามธาตุ๋เยว อุปปชฺชติ,[๓] สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา อุปปตฺติ นาม นตฺถิ, เหฏฺฐา อุปปชฺชมาโน กามธาตุ๋เยว อุปปชฺชติ, สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส น

๑, ๒, ๓ สี., อิ. อุปฺปตฺติ, อุปฺปชฺชมาโน, อุปฺปชฺชติ, เอวมุปริปิ.

รูปธาตุ์ น อรูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ์ น รูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (อรูปธาตุมูลกं)

[๓๔๔] น กามธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ์ น อรูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ์ น อรูปธาตุ์ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ;

อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นกามธาตุมูลกำ)

[๓๔๕] น รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา

อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ ๆ น รูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นรูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๖] น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ ๆ น อรูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ ๆ น อรูปธาตุ ๆ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา

อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น อรูปธาตุยา จุตสฺส น[๑] กามธาตุ๋ น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๗] น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๋ น อรูปธาตุ๋ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา

---

[๑] อิ. น ทิสฺสติ.

อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นกามนอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๘] น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ น อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น รูปธาตุยา น อรูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นรูปนอรูปธาตุมูลกำ)

[๓๔๙] น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส รูปธาตุยา อุปปตฺติ นาม นตฺถิ, เหฏฺฐา อุปปชฺชมาโน กามธาตุ๎เยว อุปปชฺชติ, สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส อรูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น[๑] กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ๎ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.[๑] น กามธาตุยา น

[๑-๑] อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

รูปธาตุยา จุตสฺส น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ.

น กามธาตุยา น รูปธาตุยา[๑] จุตสฺส น กามธาตุยา น อรูปธาตุยา อุปปตฺติ นาม นตฺถิ, เหฏฺฐา อุปปชฺชมาโน กามธาตุเยว อุปปชฺชติ, สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น รูปธาตุ น อรูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส สตฺเตว อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. น กามธาตุยา น รูปธาตุยา จุตสฺส น กามธาตุ น รูปธาตุ อุปปชฺชนฺตสฺส กสฺสจิ สตฺต อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ปญฺจ อนุสยา อนุเสนฺติ, กสฺสจิ ตโย อนุสยา อนุเสนฺติ; อนุสยา ภงฺคา นตฺถิ. (นกามนรูปธาตุมูลกำ)

ธาตุวิสชฺชนาวาโร.[๒]

อนุสยยมกปาลิ นิฏฺฐิตา.[๓]

---

[๑] สี. อรูปธาตุยา, เอวมุปริปิ.

[๒] สฺยา. ธาตุวารำ นิฏฺฐิตำ.

[๓] สฺยา. อนุสยยมกำ สตฺตมำ นิฏฺฐิตำ ยมกปฺปกรณำ ปุริมำ.

อภิธมฺมปิฎกเ ยมกปาลิยา ปฐมภาเค

ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		อนุเสนฺติ	๓๓๓/๖๘๓
อกุสลา	๑๔/๓	อปฺปหีนา	๓๐๓/๖๕๙
อกุสลมูลา	๑๓/๒	อปฺปหีโน	๓๐๓/๖๕๘
อกุสลมูลานิ	๖๒/๑๐	อพฺยากตา	๒๕/๔
อกุสลมูลกา	๖๘/๑๒	อพฺยากตมูลกา	๓๑/๕
อกุสลมูลมูลา	๑๖/๓	อพฺยากตมูลมูลา	๗๗/๑๔
อกุสลมูลมูลกา	๒๒/๔	อพฺยากตมูลมูลกา	๘๓/๑๕
อกุสลมูลสหชาตา	๖๗/๑๑	อพฺยากตมูลสหชาตา	๘๒/๑๕
อกุสลสมุฏฺฐานำ	๖๘/๑๒	อรหนฺตานำ	๔๘/๒๘๘
อคฺคมคฺคำ	๔๘/๒๘๘	อรหา	๑๖๘/๓๕๓
อคฺคมคฺคสมงฺคีนำ	๔๘/๒๘๘	อรูปี	๕๐/๔๐
อฆานกานำ	๑๘/๑๐๗	อรูเป	๕๑/๔๐
อจกฺขุกานำ	๑๘/๑๐๗	อรูปกานำ	๒๐/๑๐๘
อญฺญมญฺญมูลา	๓/๑	อรูปธาตุยา	๒/๔๒๖
อญฺญมญฺญมูลมูลา	๖/๒	อรูปาวจเร	๒๓/๑๑๑
อญฺญมญฺญมูลมูลกา	๑๒/๒	อรูปาวจรานำ	๔๒/๑๒๑
อฏฺฐมโก	๑๕๔/๕๔๒	อวเสสา	๒๕๒/๒๕๕
อนภิสเมตาวีนำ	๓๘/๒๘๕	อวิชฺชานุสโย	๑/๔๒๖
อนาคามี	๖๖/๔๘๒	อเหตุกำ	๖๓/๑๐
อนุสยา	๓๓๒/๖๘๒	อวิตกฺกอวิจารจิตฺตสฺส	๒๔/๓๖๓

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสฺส	๘๙/๓๙๒
อวิตกฺกอวิจารปจฺฉิมจิตฺตสมงฺคีนํ	๙๓/๓๙๔
อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ	๑๒๒/๔๐๘
อสญฺญสตฺตํ	๕๐/๔๐
อสญฺญสตฺเต	๕๗/๔๒
อโสตกานํ	๑๘/๑๐๖
อสฺสาสปสฺสาสา	๑/๓๕๕
อสฺสาสปสฺสาสานํ	๑๙/๓๖๑
(อา)	
อาปายิกานํ	๕๑/๒๘๙
อามนฺตา	๕๑/๒๘๙
อายตนา	๔/๙๔
(อุ)	
อุปปชฺชนฺตานํ	๑๘/๑๐๖
อุปปชฺชมาโน	๓๔๓/๖๙๒
อุปฺปาเทปิ	๑๒๔/๑๗๖
อุปฺปาทกฺขเณ	๒๗/๒๘๐
อุปฺปาทนิโรเธปิ	๙๐/๓๑๒
(เอ)	
เอกสทิสํ	๓๑/๓๖๖
เอเกกปทมูลกํ	๑๒/๑๐๒.
(ก)	
กามธาตุยา	๒/๔๒๖
กามราคานุสโย	๑/๔๒๖
กามาวจรานํ	๔๑/๑๑๙
กายวิญฺญาณํ	๖/๒๕๙
กายวิญฺญาณธาตุ	๑/๒๕๗
กายสงฺขาโร	๑/๓๕๕
กายายตนํ	๑/๙๓
กายิกํ	๑๐/๒๗๓
กุสลนิทานา	๔๙/๗
กุสลปจฺจยา	๔๙/๗
กุสลมูลา	๕๐/๘
กุสลมูลกา	๕๖/๙
(ค)	
คนฺโธ	๒/๙๓
คนฺธธาตุ	๑/๒๕๗
คนฺธายตนํ	๑/๙๓
(ฆ)	
ฆานํ	๒/๙๓
ฆานธาตุ	๑/๒๕๗
ฆานธาตุสทิสา	๑๐/๒๖๑

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
ฆานวิญฺญาณนฺ	๑๐/๒๖๑
ฆานวิญฺญาณธาตุ	๑/๒๕๗
(จ)	
จกฺขายตนนฺ	๑/๙๓
จกฺขุ	๒/๙๓
จกฺขุธาตุ	๑/๒๕๗
จกฺขุวิญฺญาณนฺ	๒/๒๕๗
จกฺขุวิญฺญาณธาตุ	๒/๒๕๗
จิตฺตสงฺขาโร	๑/๓๕๕
จิตฺตสมฺปยุตฺตกา	๑/๓๕๕
จุตสฺส	๓๓๖/๖๘๖
เจตสิกานฺ	๑๐/๒๗๓
(ช)	
ชิวฺหา	๑/๙๓
ชิวฺหาธาตุ	๑/๒๕๗
ชิวฺหายตนนฺ	๑/๙๓
ชิวฺหาวิญฺญาณนฺ	๖/๒๕๙
ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ	๑/๒๕๗
(ต)	
ตณฺหาย	๒๗/๒๘๐
ตณฺหาโสตนฺ	๑๐/๙๘

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ท)	
ทุกฺขนฺ	๒/๒๗๐
ทุกฺขสจฺจนฺ	๑/๒๗๐
ทฺวาทสายตนานิ	๑/๙๓
(ธ)	
ธมฺมธาตุ	๑/๒๖๕
ธมฺมรโส	๑๐/๒๖๑
ธมฺมายตนนฺ	๑/๙๓
(น)	
นามสมุทยา	๙๙/๑๙
นามสมฺภวา	๙๙/๑๙
(ป)	
ปจฺจโย	๙๙/๑๙
ปญฺจกฺขนฺธา	๑/๑๙
ปิยรูปนฺ	๒๖/๒๕
(ผ)	
โผฏฐพฺโพ	๒/๙๓
โผฏฐพฺพธาตุ	๑/๒๕๗
โผฏฐพฺพายตนนฺ	๑/๕๓

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ภ)	
ภงฺคกฺขเณ	๓๒/๒๘๒
ภวราคานุสโย	๑/๔๒๖
(ม)	
มคฺคสจฺจํ	๑/๒๗๐
มโน	๒/๙๓
มนายตนํ	๓/๙๔
มโนธาตุ	๑/๒๕๗
มโนวิญฺญาณํ	๓/๒๕๘
(ร)	
รโส	๖/๒๕๙
รสายตนํ	๑/๙๓
รูปี	๓/๙๔
รูปายตนํ	๓/๙๔
(ว)	
วจีสงฺขาโร	๑/๓๕๕
วิญฺญาณํ	๒/๒๐
เวทนากฺขนฺโธ	๑/๒๐
(ส)	
สญฺญา	๑/๓๕๕
โสตวิญฺญาณํ	๖/๒๕๙
โสตายตนํ	๑/๙๓
โสตํ	๓/๙๔

มูลยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		(ก)	
อกุสลมูลา	๑๓/๒	กุสลมูลา	๕๐/๘
อกุสลมูลมูลา	๑๖/๓	กุสลมูลมูลา	๕๓/๘
อกุสลมูลกา	๑๙/๓	กุสลมูลมูลาติ	๕๓/๘
อกุสลมูลมูลกา	๒๒/๔		
อกุสลมูลาติ	๖๒/๑๐	(น)	
อกุสลมูลมูลกาติ	๗๑/๑๒	นามมูลา	๘๖/๑๕
อพฺยากตมูลา	๒๕/๔	นามมูลมูลา	๘๙/๑๖
อพฺยากตมูลมูลา	๗๗/๑๔	นามมูลกา	๙๒/๑๗
อพฺยากตมูลมูลกา	๘๓/๑๕		
อพฺยากตมูลาติ	๗๔/๑๓	(น)	
อพฺยากตมูลกาติ	๘๐/๑๔	น รูปี	๓/๒๐
		น วิญฺญาณี	๑๓/๒๒

ขนฺธยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ย)		**(ว)**	
ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌติ	๑๐๖/๕๘	เวทนากฺขนฺโธ อุปฺปชฺชิตฺถ	๑๙๗/๘๗
ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ น นิรุชฺฌติ	๑๐๙/๕๙	เวทนากฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถาติ	๒๐๒/๘๘
ยสฺส ยตฺถ รูปกฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถ	๑๑๒/๖๐	เวทนากฺขนฺโธ นิรุชฺฌิตฺถาติ	๑๑๐/๖๐
(ร)		**(ส)**	
รูปกฺขนฺโธ อุปฺปชฺชติ	๑๕๓/๗๔	สญฺญากฺขนฺโธติ	๒๖/๒๖
รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชิตฺถ	๑๗๐/๗๘	สงฺขารกฺขนฺโธติ	๒๖/๒๖
รูปกฺขนฺโธ นุปฺปชฺชติ	๑๙๑/๗๕		

อายตนยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

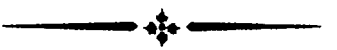

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อา)		ตตฺถ โสตายตนํ	๒๒/๑๐๙
อายตนา โสตายตนนฺติ	๑๒/๑๐๑	ตตฺถ ฆานายตนํ	๒๒/๑๐๙
(ก)		(ท)	
กายายตนนฺติ	๑๕/๑๐๔	ทฺวาทสายตนานิ	๑/๙๓
(ฆ)		(ธ)	
ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิตฺถ	๔๑/๑๑๙	ธมฺมายตนนฺติ	๑๐/๙๙
ฆานายตนํ นุปฺปชฺชติ	๒๘/๑๑๓	ธมฺมายตนํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ	๖๑/๑๓๑
ฆานายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ	๕๒/๑๒๖	ธมฺมายตนํ น นิรุชฺฌิสฺสติ	๑๔๒/๑๘๔
(จ)		(น)	
จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชิสฺสติ	๕๒/๑๒๖	น กาโยติ	๑๑/๒๖๒
จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชติ	๗๙/๑๔๑	น คนฺโธติ	๑๑/๒๖๓
จกฺขายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถ	๑๑๓/๑๖๙	น จกฺขุ นายตนนฺติ	๑๕/๑๐๓
(ต)		(ม)	
ตตฺถ รูปายตนํ นุปฺปชฺชตีติ	๒๔๖/๒๕๒	มนายตนํ นุปฺปชฺชิตฺถาติ	๔๖/๑๒๒

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
มนายตนำ นุปฺปชฺชติ	๘๐/๑๔๑
มนายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถ	๘๒/๑๔๓
(ย)	
ยตฺถ จกฺขายตนำ	๘๑/๑๔๑
ยตฺถ ฆานายตนำ	๘๒/๑๔๒
ยตฺถ ฆานายตนำ	๘๒/๑๔๒
(ร)	
รสายตนนฺติ	๑๐/๙๙
รูปายตนนฺติ	๑๐/๙๘
รูปายตนำ นุปฺปชฺชติ	๒๘/๑๑๓
(ส)	
โสตายตนนฺติ	๑๐/๙๘
โสตายตนำ อุปฺปชฺชิตฺถาติ	๓๘/๑๑๘
โสตายตนำ นุปฺปชฺชิตฺถาติ	๔๕/๑๒๒

ธาตุยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		(น)	
อฏฺจารส ธาตุโย	๑/๒๕๗	น ธมฺโมติ	๑๑/๒๖๔
		น มโนติ	๑๑/๑๐๑
(ก)		น โสตนฺติ	๑๑/๒๖๒
กายธาตูติ	๑๐/๒๖๑		
		(ย)	
(ค)		ยสฺส จกฺขุธาตุ อุปฺปชฺชติ	๑๘/๒๖๘
คนฺธธาตูติ	๑๐/๒๖๑		
		(ร)	
(จ)		รสธาตูติ	๑๑/๒๖๓
จกฺขุธาตูติ	๑๐/๒๖๐	รูปธาตูติ	๑๑/๒๖๓

สจฺจยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(จ)		**(ม)**	
จตฺตาริ สจฺจานิ	๑/๒๗๐	มคฺคสจฺจํ น นิรุชฺฌตีติ	๙๒/๓๑๒
(ต)		มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ	๑๓๖/๓๓๖
ตสฺส ตตฺถ สมุทยสจฺจํ	๓๑/๒๘๑	มคฺคสจฺจํ นิรุชฺฌิตฺถาติ	๑๐๖/๓๑๘
ตสฺส ตตฺถ มคฺคสจฺจํ	๓๖/๒๘๔	**(ย)**	
(ท)		ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ อุปฺปชฺชติ	๑๓๘/๓๓๖
ทุกฺขสจฺจํ ทุกฺขนฺติ	๑๐/๒๗๓	ยสฺส ยตฺถ ทุกฺขสจฺจํ นุปฺปชฺชติ	๑๔๓/๓๓๘
ทุกฺขสจฺจํ น นิรุชฺฌิสฺสตีติ	๑๐๑/๓๑๖	โย ทุกฺขสจฺจํ น ปริชานาติ	๑๖๕/๓๕๒
(น)		**(ส)**	
น ทุกฺขํ น ทุกฺขสจฺจนฺติ	๑๑/๒๗๔	สจฺจา ทุกฺขสจฺจนฺติ	๑๓/๒๗๕
นิโรโธ นิโรธสจฺจนฺติ	๑๔/๒๗๕	สมุทยสจฺจํ อุปฺปชฺชิตฺถาติ	๓๘/๒๘๕
		สมุทยสจฺจํ นิรุชฺฌตีติ	๘๘/๓๑๑

สงฺขารยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ก)		**(น)**	
กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชติ	๑๙/๓๖๑	น กาโย น กายสงฺขาโรติ	๙/๓๕๗
กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ	๒๔/๓๖๓	น จิตฺตํ น จิตฺตสงฺขาโรติ	๙/๓๕๘
กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ	๒๙/๓๖๖		
		(ย)	
(จ)		ยตฺถ กายสงฺขาโร นุปฺปชฺชติ	๒๖/๓๖๔
จิตฺตสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสตีติ	๓๙/๓๗๐	ยสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชิตฺถ	๒๙/๓๖๖
จิตฺตสงฺขาโร นุปฺปชฺชิสฺสตีติ	๔๔/๓๗๒		
		(ว)	
(ต)		วจี วจีสงฺขาโรติ	๘/๓๕๗
ตสฺส กายสงฺขาโร อุปฺปชฺชตีติ	๔๙/๓๗๔	วจีสงฺขาโร นุปฺปชฺชิตฺถ	๓๔/๓๖๗
ตสฺส จิตฺตสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ	๘๓/๓๘๙	วจีสงฺขาโร อุปฺปชฺชิสฺสติ	๓๙/๓๖๙
ตสฺส วจีสงฺขาโร น นิรุชฺฌตีติ	๘๓/๓๘๙	**(ส)**	
		สงฺขารา กายสงฺขาโรติ	๑๑/๓๕๘
		สงฺขารา จิตฺตสงฺขาโรติ	๑๐/๓๕๘

อนุสยยมกปาลิยา
ลกฺขิตพฺพปทานํ อนุกฺกมณิกา

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก	ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(อ)		**(ท)**	
อวิชฺชานุสเยน สานุสโย	๖๗/๔๒๘	ทิฏฺฐานุสโย	๑๕/๔๓๔
อวิชฺชานุสเยน นิรนุสโย	๙๙/๕๐๖	ทิฏฺฐานุสเยน สานุสโย	๖๙/๔๘๓
อวิชฺชานุสโย ปหีโนติ	๒๖๔/๖๓๒	**(น)**	
(ก)		น อรูปธาตุยา	๓๓๗/๖๘๖
กติ อนุสยา	๓๓๒/๖๘๒	น กามธาตุยา	๓๓๘/๖๘๗
กามราคานุสโย	๓๓๐/๖๘๒	**(ป)**	
กามราคานุสโย นานุเสติ	๓๖/๔๕๕	ปฏิฆานุสโย	๑/๔๒๖
(ต)		ปฏิฆานุสโย นานุเสติ	๓๗/๔๕๕
ตตฺถ ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ	๑๔/๔๓๓	ปฏิฆานุสเยน สานุสโย	๖๖/๔๘๑
ตตฺถ ปฏิฆานุสโย ปหีโนติ	๒๗๕/๖๓๖	**(ภ)**	
ตตฺถ ภวราคานุสโย อนุเสตีติ	๑๔/๔๓๔	ภวราคานุสโย	๒๖๔/๖๓๒
		ภวราคานุสโย นานุเสติ	๔๐/๔๕๗

ปทานุกฺกโม	ปุพฺเพ/องฺเก
(ม)	
มานานุสโย	๔๑/๔๕๗
มานานุสโย นานุเสติ	๔๑/๔๕๗
มานานุสเยน นิรนุสโย	๙๙/๕๐๖
(ย)	
ยสฺส กามราคานุสโย อนุเสติ	๓/๔๒๗
ยตฺถ กามราคานุสโย อนุเสติ	๑๔/๔๓๓
โย ยโต ปฏิฆานุสเยน สานุสโย	๘๙/๔๙๖
(ว)	
วิจิกิจฺฉานุสโย	๒๖๔/๖๓๒
วิจิกิจฺฉานุสโย นานุเสตีติ	๓๖/๔๕๕
(ส)	
โส ตโต ปฏิฆานุสยํ	๑๕๔/๕๔๒
โส ตโต อวิชฺชานุสยํ	๑๕๔/๕๔๓

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ*

๑.	สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒.	พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓.	พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	กรรมการ
๕.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	กรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘** มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนามคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙** มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์		วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี		วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติวิลก		วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี		วัดราชนัดดาราม	กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี		วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมุนี		วัดดุสิดาราม	กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี		วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี		วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี		วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ		วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑.	พระราชปฏิภาณโสภณ		วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี		วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี		วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี		วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์		วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธาภรณ์		วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก		วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี		วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน	จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี	เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย	ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย	ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ	อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด	กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว	ชิดตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกฯ*

๑.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓.	พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๙.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒.	พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓.	พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔.	พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖.	พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗.	พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๑๘.	พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวุธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิดาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๘ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์			วัดปากน้ำ	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์			วัดปากน้ำ	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตาภรณ์			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล			วัดปากน้ำ	คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตฺติปณฺโฌ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมฺมาปณฺโฌ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตฺติโชติโก	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณเมธี	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปณฺณาวชิโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตฺติเสโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุชิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฺฒโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่** ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะทำงาน
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะทำงาน
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	คณะทำงาน
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงาน
๘.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะทำงาน
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖.	พระมหาบุญเทียม ญาณินฺโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์ คนฺธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๒๐.	นายนิมิตร โพธิพัฒน์		คณะทำงาน
๒๑.	ผศ. เวทย์ บรรณกรกุล		คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๙

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา
พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน
พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕